

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din
Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

SCOUVENEC

Telefoni uredništva in uprave: 40-01, 40-02, 40-03, 40-04, 40-05 — Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku

Cek. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inerate
Sarajevo št. 7563.
Zagreb št. 39.011.
Praga-Dunaj 24.797
Uprava: Kopitarjeva ulica št. 6.

Japonski imperializem

Ko bo sedaj h koncu leta delal svet politično bilanco, ne bo mogel brez posebne pozornosti mimo izredno pomembnih dogodkov na Daljnem vzhodu v preteklem letu, ki vedno jasneje kažejo, da je Japonska tista velesila, ki gospoduje in bo v prihodnjih desetletjih še bolj močno gospodovala nad Tihim oceanom. Japonska iz leta v leto jasneje kaže svoje karte in ne prikriva več, da ji je za vojaško in gospodarsko nadvlado nad Azijo. Tudi dogodki preteklega leta nas o tem zgovorno prepričujejo.

Ako analiziramo činitelje japonskega imperializma, vidimo, da se ne omejuje le na vojaško nadvlado, ampak da hoče tudi na gospodarskem, industrijskem in poljedelskem področju določiti usodo narodov na Daljnem vzhodu. Gotovo ni nobene pomembnejše države več na svetu, ki bi si delala utvare in ki ne bi spoznala, da se velike stvari dogajajo pod žezlom mikada, ki gredo vse za tem ciljem, da Japonska združi rumeno pleme. V teku so velike spremembe o katerih bi se moglo tudi reči, da jih je sprožila ofenziva boljševikov proti obali Tihiga oceana. Kakor je poskus boljševizacije v Nemčiji in v Italiji izval fašistično reakcijo in kakor je Sovjetska zveza povzročila špansko državljansko vojno in bila poslednji vzrok, da se je zrušila Češkoslovaška, tako je tudi vmešavanje Sovjetov v Francijo izvalilo hud odpor narodnih sil in poseganje Moskve v notranje zadeve Kitajske je vsaj na videz opravičilo Japonsko, da je ravno v tem trenutku izvela dolgo pripravljeno načrt, ki naj zruši ogromno kitajsko državo in te predele Daljnega vzhoda spravi pod nadoblast Japonske. Kajti v Tokiu so že dolgo računali z razpadom ogromne kitajske države. Na njeno mesto bi se mogla ustoličiti le sovjetska ali pa japonska nadoblast. In Japonci so storiли vse, da sami zagospodujejo nad vzhodno Azijo. Poglejmo, po kakih stopinjah gre japonski imperializem!

Kakor pri nekdanjih Rimljanih, je tudi tukaj meč, ki ulira pot japonskemu gospodstvu. Z veliko spretnostjo in z neverjetno potrpežljivostjo in previdnostjo so Japonci obkrožili veliko kitajsko cesarstvo. Že pred svetovno vojno so se ustoličili na Koreji in nato v krvavi vojni z Rusijo potisnili svojega tekmeča od naravnega pristopa k obalom Tihiga morja. Nato so se vrgli na Mandžurijo in spretno izbrali različne kitajskih in mandžurskih plemen. Tako so pred nekaj leti organizirali novo mandžursko cesarstvo, ki ni drugega, kakor podružnica Tokia. Nato so šli znova na delo in se polastili stare kitajske prestolnice Pekinga in kmalu nato Šanghaja, ki je največje pristanišče na Vzhodu in pijača Kitajske.

Večkrat beremo v evropskih časopisih, da Japonci gospodarijo le nad kitajskimi pristanišči. Toda to ni točno, kajti japonska vojna mornarica gospoduje nad 1200 km dolgim tokom veleloka Jangce. Kitajci so si mnogo prizadevali, da preprečijo z raznimi ovirami prodiranje japonskega vojnega brodogoja po reki navzgor. Toda nikjer se jim ni posrečilo zadržati spretnega in zvitega sovražnika. Japonci so znali odnesti vse rečne ovire in danes gospodujejo, kakor rečeno, nad več kot 1200 km veleloka. S tem so Japonci dejansko raztrgali Kitajsko na dvoje in ločili severni in južni del.

Seveda Kitajcem ostane še mnogo veleloka, ki se preliva po pokrajini Sečuan. Te pokrajine japonske križarke ne morejo doseči zaradi velikih slapov in brzic na reki Jangce pri n. lhan. Preko te ovire japonsko vojno ladjeve zaenkrat ne more. Toda cela pokrajina Sečuan se brez zveze z obalo nahaja popolnoma izolirana, odrezana od vsakega sveta in ji ne preostane drugega, kakor da se na milost in nemilost preda Japoncem. Ne smemo prezreti namreč, da so Japonci s spretno pomorsko akcijo zasedli tudi Kanton, najpomembnejše južno-kitajsko pristanišče in da so na ta način pretrgli dovoz vojnih potrebščin iz angleškega Honkonga. Sedaj je Kitajcem ostala le še železnica, ki iz Junama vodi proti jugu v Indokino, ki je last Francije. Toda Japonci izvajajo tolikšen diplomatski pritisk na Francijo, da ji niti na misel ne pride, da bi se za nebrečne Kitajce kakorkoli izpostavila in razdražila Japonce. Francija ima namreč zelo veliko skrb domov in ljudske fronte, pa tudi na mejah Evrope in Azije zaradi težnjih svojih sosedov, tako da bi ji v sedanjem trenutku neupravičeno, njeni kolonijami na Daljnem vzhodu bile dvakrat neprijetne, če ne naravnost usodne za njeno kolonialno posestev. Zato po vsej verjetnosti tudi Francija ne bo ničesar storila za Kitajce, katerim bo na ta način odrezana zadnja pot, po kateri bi mogli dobiti pomoč iz inozemstva. Ostane jim le še sovjetska Rusija, katera pa se, kakor je znano, ne izpostavlja preveč rada za svoje zaveznike tankaj, kjer bi moglo postati za njo samo nevarno.

Japonci so torej od treh strani z vojaško silo obkrožili Kitajsko. Veliko vprašanje, ki ga sedaj morajo rešiti, je, kako držati zavojevano posest in kako s pridom organizirati vojaško obrambo. V tem pogledu je za Japonce neizmerno važnost posest Hankova in njegove pokrajine. Tu se nahaja toliko surovin in toliko dragocene industrije, da se bo Japonska armada na Kitajskem mogla od tega preživljati. Ležišča prvovrstnega premoga znašajo okrog 83 milijonov ton. V posesti teh rudnikov Japonci ne bodo več v zadregi za izvrsten premog in ga jim ne bo treba več uvažati iz Amerike in Anglije. Ležišča železa so ocenjena na 103 milijone ton. Železna ruda pri Hankovu je boljša, kakor ona v mandžurskih rudnikih. Razen tega so v hankovski pokrajini tudi obširna ležišča svine, čigar letni izkop je za 35% večji, kakor celotna produkcija na Japonskem. Dalje je tu mnogo cinka, cina, antimona, soli, bakra itd. Pa tudi v poljedelskem pogledu je hankovska pokrajina zelo rodovitna. Tu so prostrana polja bombaža, kar bo Japonski omogočilo, da bo svojo vojno industrijo popolnoma osamosvojila od inozemskega uvoza. Prav tako je ta zemlja silno bogata riža in pšenice. Tu je ogromno žvine, ki bo Japoncem dala volno in usnje, ki ga ji je primanjlovalo. Pokrajina Hankova je skratka tako bogata, da bo njena posest v rokah bistrotomnih in pridnih Japoncev pomenjala pravo revolucijo v japonskem državnem gospodarstvu. Japonci pa tudi ne oklevajo z organizacijo železarske industrije. V tem pogledu je opazovati naravnost presenetljiv napredek. Leta 1914 je let-

Francoski odgovor Italiji:

„Francija in Italija se bosta pogajali, če se Italija odreče svojih zahtev po novih ozemljih“

Pariz, 27. dec. Grof Ciano je pred božičnimi prazniki poslal iznenada francoski vladi noto, s katero Italija odpoveduje takozvani Lavalov pakt od 7. januarja 1935, ki je uredil nekatera sporna vprašanja med Francijo in Italijo, tako na primer posest takozvanega Tibestija, 114 km² kamenite pušče med italijansko Libijo in francosko vzhodno Saharo, ki jo je Francija Italiji odstopila, potem odstop neznanega pasu ob Bab el Mandebki ožini med italijansko Eritrejo in Somalijsko ter 2500 delnic železnice Džibuti-Adis Abeba, ki so jih Francozi prodali Italijanom.

Italijanska vlada je to odpoved utemeljila s tem, da je ta dogovor bil sicer od obeh vlad podpisan, ni pa bil od parlamentov uveljavljen, da Francija ne Tibestija ne babelmandebeskega pasu somalske obale Italiji dejansko ni predala in da nakup delnic abesinske železnice ni bila nobena politična koncesija, ampak le dobra kupčija za Francijo. Sicer pa so se razmere v Severni Afriki po aneksiji Abesinije temeljito izpremenile, tako da je pogodba iz 1935 danes brez stvarne podlage. Italija zaradi tega zahteva ureditve spornih zadev s Francijo na novi podlagi s pravico, ki jo ji daje čl. 13 londonske pogodbe iz l. 1915, ko se je Francija skupaj z Anglijo obvezala, da dobi Italija kot koncesijo za svojo priključitev k Veliki antanti primerno odškodnino na afriških kolonialnih ozemljih, ki pripadajo tem državam oziroma jim bodo po zmagi še pripadle.

Namen tega nepričakovane koraka Rima je bil, da Francijo prisili, da se uda pritiskom italijanske javnega mnjenja, ki po ureditvi odnosov z Anglijo zahteva od Francije žrtve Tunisa, francoske Somalijske in pravice, ki jih ima do suškega prekopa, če naj se doseže tisto ravnovesje v Sredozemlju, kakor si ga po svoji abesinski osvoboditvi želi Italija, in se ohrani tako mir.

Potem ko je francoski zunanji minister Bonnet že v poslanski zbornici odločno izjavil, da Francija kljub svoji želji, da z Italijo živi v čim priskrnejšem prijateljstvu, ne bo odstopila niti pidi svojega kolonialnega ozemlja, se je s to perečo vazo zadevo pešal pod Lebrunovim predsedstvom ministrski svet, ki se je zbral 24. t. m. in storil sklepe, o katerih je evropsko časopisje pisalo, da bodo pomenili malodane popoln prelom med Francijo in Italijo.

Tak prelom pa vsaj zaenkrat ni nastopil in ga dobro poučeni merodajni krogi tudi niso pričakovali. Francoski odgovor na italijanski korak namreč pušča odprto možnost novih razgovorov in pogajanj z Italijo, odklanja pa natelno vsak odstop francoskega ozemlja.

Odgovor francoske vlade je francoski veleposlanik v Rimu izročil grofu Ciano že 26. t. m. Francoska vlada zavrača trditve italijanske vlade, da bi Francija ne bila začela izvajati določb pogodbe iz leta 1935 in pravi, da se se meje deloma že popravile v korist Italiji pa tudi samoupravni pravilnik za Italijane v Tunisu je bil nanovo urejen po željah Italije. Francoski tisk temu dodaja, da je Francija na podlagi londonskega pakta od leta 1915. Italiji že takoj odstopila, da so že prekoračene žrtve, ki si jih je takrat svobodno naložila, tako da se Italija na ta dogovor nima več pravice sklicevati. Če so se pa od l. 1935 dalje razmere v Afriki izpremenile, ni temu vzrok Francija, ampak Italija, ki se je proti volji Francije in proti ugovoru ZN osvojila Abesinijo. Za Francijo torej pogodba iz l. 1935 še velja, če pa je Italija ne priznava več, je na njej, da d. p. budo za nova pogajanja ter izreče želje, o katerih bo Francija z njo rada razpravljala, pod neobhodnim pogojem seveda, da se Italija ne dotakne

nobenega teritorialnega vprašanja, ker bo Francija svojo posest branila z vsemi sredstvi.

Tako je ustvarjen položaj, iz katerega ni nobenega izhoda, če se Italija ne odreče svojim težnjam do tega ali onega ozemlja francoskega afriškega imperija. To je za Italijo, kolikor se tiče francoske Somalijske oziroma Džibutije, ki so vohodna vrata v Abesinijo po morju, pač hudo razočaranje, zakaj na druge odstopitve Italija vsaj zaenkrat pač resno ni računala. Da pripravljenost Francije, da brani svojo posest, niso samo gesta, ki naj nasprotnika ustraši, o tem priča velika množina vojaštva, ki ga je Francija zbrala v vseh svojih afriških kolonijah pa njeni obsežni vojaški ukrepi vzdolž vseh svojih obalah ob Sredozemskem in Rdečem morju.

Chamberlainov obisk ...

Spricho tega dobiva nameravani obisk predsednika angleške vlade, napovedan v Rimu za mesec januar, posebno važen pomen. V Londonu so številni krogi mnjenja, da ga ne bo, preden se med Londonom in Parizom ne dogovorijo natančno, kakšno stališče naj Chamberlain v Rimu zavzame spricho spora med Parizom in Rimom, ki je takorekoč na mrtvi točki.

Rimski tisk

postavlja jasne zahteve

Rim, 27. dec. b. Tukajšnji listi ne komentirajo francoskega odgovora, ne izključujejo pa diplo-

Ciano obišče Belgrad

„Trikot Italija-Jugoslavija-Madžarska“

Rim, 27. dec. TG. Italijanski tisk objavlja članke, ki se opirajo na mnjenje in diplomatske smeri ministrstva za zunanje zadeve in tolnačijo njega delo za sodelovanje podonavskih držav v preteklosti in v bližnji bodočnosti.

Znani časnikar Mario Nordio, ki črpa iz uradnega vira, trdi, da je po obisku grofa Ciana v Budimpešti obrnjena splošna pozornost evropskega političnega sveta, kolikor se tiče srednje-evropsko-vzhodnega sektorja, na trikot Rim-Belgrad-Budimpešta, ki ni bil kar čez noč postavljen, ampak je plod dolgega načrtnega prizadevanja. Po znamenitem obisku dr. M. Stojadinovića v Rimu je pomenil drugi kamen pri zgradbi skladnega soživiljenja podonavskih narodov sestane med Mussolinijem in Imredijem, na katerem je bil navzoč »nevidni tretji«, namreč Jugoslavija, ki je predsednika madžarske vlade, ko se je iz Rima vračal domov, posebno priščno pozdravila. Sicer pa je že na konferenci Male zveze na Bledu, ki je bil zadnji sestanek te kombinacije, bila močno na delu posredovalna vloga Italije, ki vztrajno zasleduje cilj sodelovanja med Belgradom in Budimpešto, tako da je bil dr. Beneš zelo nezadovoljen, Bukarešta pa je oklevala, kaj naj naredi, ko je bilo že očitno, da bodo Malo zvezo tako, kakor jo je zamislila takratna CSR, pokopali valovi malega alpskega jezera. Voditelj jugoslovanske državne politike pa je pokazal ves svoj zdravi realizem, ko se ni uprl zahtevi Madžarski po svoji polni enakopravnosti.

ampak jo je le še podprl. Modra politika jugoslovanske vlade, ki se kaže v liberalnem in tolerantnem ravnanju z madžarsko narodno manjšino, je že dala svoje notranje sodeve, ko so vojvodinski Madžari strnjeno glasovali za Stojadinovića, zdaj pa dozoreva tudi vprašanje poglobljenja prijateljskih stikov med obema državama v konkretni obliki. Tudi pri zadnjem obisku grofa Ciana v Budimpešti je bil navzoč »nevidni tretji«, in čeprav ni padla naravnost nobena neposredna beseda, pa imamo v napitnici grofa Csakya in v odgovoru grofa Ciana jasen namig na tega partnerja, ki je prijatelj obema. Cianoove besede ob tej priložnosti, da se obrisuje v osrednji in podonavski Evropi miroljubna in konstruktivna prisrčna delovna skupnost, se smejo zato po pravici smatrati kot napoved nečesa realnega, ki se bo že v najbližnji bodočnosti uresničila v novem koraku, da bi se politični položaj v tem predelu končno uravnovesil in uredil ter normaliziral.

Zgovoren dokaz tega je napoved obiska grofa Ciana v Belgradu, ki bo kmalu, kakor zatrjuje italijanski tisk, in ki bo služil zaključku velikega dela, kateremu je dal pobudo Mussolini.

V zvezi s tem je po informacijah fašističnega tiska tudi dejstvo, da je budimpeštanska vlada po obmejnem incidentu s slovaško vojsko in Nagy-kzalanau, ki je bil po vsej verjetnosti izžvan od madžarske strani, pokazala veliko spravljivost in storila vse, da se madžarsko-slovaška razmejitvena komisija zaradi ogorčenja slovaške vlade ni razšla, ampak bo svoje delo nadaljevala. Med uspehe Cianoovega obiska je namreč šteti tudi to, da je Madžarska priznala končnoveljavnost na dunajski konferenci sklenjenih meja s CSR, tako da tudi s te strani ni več ovire, da se ne bi uredili odnosi med Madžarsko in ostalimi njenimi sosedi v prid velike podonavske kooperacije.

Nerešeno je edino še vprašanje, kako bi se mogla priključiti Rumunija, ki si ni še na jasnem do zadnjega, so bo pa morala odločiti kmalu.

E. Vandervelde umrl

(Glej članek na 2. strani)



Zagrebaška vremenska napoved: Oblačno in toploje vreme.

Dunajska vremenska napoved: Sneg, močni zapadni vetrovi, temperatura se bo malo dvignila, ponekod se bo talilo, nato bo pa zopet mrzleje.

Zaključek vseameriške konference

Mesto trdnih sklepov - samo osem milih želja

Washington, 27. dec. b. Na vseamerškem kongresu v Limi je bila sprejeta resolucija naslednjih 8 točk. Vse točke so istovestne z izjavo, ki jo je dal ameriški tajnik za zunanje zadeve Hull 6. julija 1937 o stališču Amerike do svetovnega položaja. Točke se glasio:

1. Vmešavanje v notranjih in zunanjih zadevah posameznih držav ni dopuščeno.
2. Mednarodna sporna vprašanja se morajo reševati na miren način.

na proizvodnja litega železa obsegala komaj 240 tisoč ton in 55.000 ton jekla. Toda 1936 se je proizvodnja litega železa dvignila na 2.045.000 ton, jekla pa celo na 5.258.000 ton. Že te številke dajo slutiti, kako silno se je železarska produkcija dvignila na Japonskem v zadnjih letih. Še mnogo bolj pa je železarska industrija napredovala zadnji dve leti, ko je država zapletena v kitajsko vojno.

Že iz teh statističnih podatkov more tudi laik sklepati, da se na Daljnem vzhodu poraja silovita moč, ki bo svojo voljo znala uveljaviti napram vsakemu z ognjem in mečem. Dinamizem japonske velesile je tako močan, da ga čutilo Angleži v Indiji in v Avstraliji in Amerikanci na oni strani Tihiga oceana. Silovit vojaški in gospodarski razmah Japonske daje mnogo misliti vsem kolonialnim silam Evrope, zlasti pa tistim državam, ki so imele na Kitajskem privilegiran položaj. Vse te velesile morajo računati s tem, da bo njih privilegijev na Kitajskem konec, kajti razveljavila jih bo Japonska in še ni pričakovati, da se bo njena rastoča sila samo s temi pridobitvami zadovoljila.

Drin.

Roosevelt hoče 60.000 vojnih letal

Newyork, 27. dec. b. Potrjujejo vest, da bo predsednik Zedinjenih držav g. Roosevelt 4. januarja 1939 zahteval od kongresa izredno oborožitev Zedinjenih držav zaradi nevarnosti, ki jim grozi od totalitarnih režimov. Osem dni nato bo imel drugi govor, v katerem bo na temelju prvega zahteval, da se poleg rednega programa v letalskem oboroževanju dovoli nabavo 60.000 letal, tako da bo Amerika povsem varna pred vsakim napadom.

Radost in žalost sv. očeta Božični nagovor Pija XI. kardinalom

Pred božično nočjo, v soboto 24. t. m., je imel sveti oče, papež Pij XI., pred zborom kardinalov, visokih prelato in drugih dostojanstvenikov papeževskega dvora in Vatikanskega mesta običajen božični govor, ki je to pot bil sprlo sedanjih razmer posebnost pomemben in ni samo globoko ganil in pretresel navzočih, ampak je imel in bo še imel močan odmev po vsem kulturnem svetu.

Ko je dekan svetega kolegija, kardinal Granito di Belmonte, svetemu očetu izrekel želje navzočih za blagoslovljen Božič in srečno Novo leto, je papež odgovoril v nagovoru, v katerem je izrekel sledeče misli:

Najprej draga sveti oče topla zahvaliti vse kardinala za dragoceno pomoč, ki so jo izkazovali papežu pri vodstvu svete Cerkve, pa tudi pri delu za Katoliško akcijo, ki je papežu vedno najdražja. Obenem z Božičem pa praznujemo tudi desetletnico sprave med katoliško Cerkvijo in Italijo in državno oblastjo. Ob tej priliki mora papež glasno povedati, da je globoko hvalečen vsem, ki so to veliko delo pospeševali v prid Cerkve in države, predvsem plemenitemu vladarju, kralju, in pa njegovemu prvemu ministru, ki ima največ zaslug, da je to delo bilo kronano s srečnim uspehom. Naša zahvala pa velja vsej Italiji sploh, ki nam je nad vsemi domovinami katoliškega sveta, ki jih vse ljubimo, posebno draga, kakor je bila Gospodu draga Palestina, v kateri se je rodil, delal in trpel do smrti na križu.

Toda naša srčno in odkrito veselje ob tej priložnosti — je dejal papež — je hudo skaljeno zaradi težav in ovir, ki se stavljajo na poti Katoliški akciji, ki je zenica v papeževem očesu. Papež se je spomnil preiskav njenih arhivov in drugih podobnih činov, ki so se še večeraj zgodili v Benetkah, v Turinu in Bergamu, pa tudi v Milanu, kjer je nadškof-kardinal zbudil nejevoljo zaradi cerkvenega govora, v katerem je povedal nekaj, kar je bil kot nadpastir dolžan povedati in kar papež v vsem obsegu odobrava. Sploh žalosti svetega očeta in ga silil k ugovoru ter resnemu svarilu vse, kar je naperjeno proti do-

stojanstvu, svobodni nedotakljivosti človeške osebe, čije blagru je namenjena in mu mora služiti družba, oziroma država in edmo odrešenje božje po Kristusu ter njegova cerkev. Srce svotasega papeža se stiska velike žalosti zaradi nezastuženega postopanja s Katoliško akcijo, ki je njegov benjaminec, zakaj te žalitve obenem žalijo papeža. Saj Katoliška akcija ne dela politike niti želi delati komu konkurence, marveč se samo trudi, da vzgaja dobre kristjane, ki bodo po svoji veri tudi dejansko živeli. Papež je dejal, da se akcije proti Katoliški akciji ne upirajo brez vednosti in dovoljenja ter odobravanja nekaterih odgovornih, ki skrbje za to, da taki čini ne prenehajo in se zgodijo, zdaj na tem, zdaj na onem koncu polotoka. To papeža tem bolj žalosti, ker je Katoliška akcija zavarovana po konkordatu.

Sveti oče je nato prešel na vprašanje svetega zakona, ki je v konkordatu urejeno popolnoma v smislu cerkvenega prava in katoliške morale, pa se je z znano uredbo kršilo po enostranskih določilih, ki niso v skladu s cerkveno postavo. To pomeni rano konkordatu, in sicer v točki, ki je katoličanu največjejša po svoji temeljni važnosti za družino in njen zemski in večni blagor. Ta rana je šla papežu prav do sredine srca, ki hudo, hudo kravlvi.

Sveti oče je, zaključivši svoj nagovor, dejal, da Njemu in vsem njegovim dragim ne ostane drugega in boljšega, kakor da prosi Boga, naj razsvetli um odgovornih in gane njihovo srce v smislu resnice in pravice, ki sta edini pravi in trdni podlagi blagra vsakega posameznika in vseh narodov ter držav. Iustitia regnum fundamentum. On sam pa rad daruje svoje življenje za notranji mir krščanske družine in vsega sveta, za mir in svobodo vesti in za svetlo napredek ter duhovni blagor krščanstva. — Nato je sveti oče vse navzoče, ki so bili globoko pretreseni, blagoslovil.

Papežev govor so smeli dobesedno prinesiti vsi italijanski katoliški listi. (Glej n. pr. L'Avvenire d'Italia, št. 298, 25. decembra 1938.)

Velika Francova ofenziva med Pireneji in Ebrrom

Pariz, 27. decembra. dl. Tik pred božičem je prišel general Franco proti Kataloniji silno ofenzivo, ki gre ob Pireneji do Ebra. Boji divjajo torej nad 150 km široki fronti, najsilnejši pa so na obeh koncih, na severu pri Trempu in na jugu, vzhodno od izliva reke Segre v Ebro. Na obeh imenovanih mestih se je Franco posrečilo prodreti rdeče dobro utrjene položaje in udreti globoko v katalonsko ozemlje.

Najuspešnejše je zaenkrat prodiranje na južni strani bojišča, to je ob Ebru. Tu se je Francovim divizijam posrečilo v široki fronti prekorati Segre in zasedati višine, ki obvladajo severno obrežje reke Ebra. Pri tem so se polastile med drugimi mesta Almatret, hudi boji pa divjajo za mesta Mayales, Lardicans in Granadella. Vsi ti kraji so v gorovju severno od Ebra.

Na severnem koncu bojišča pri Trempu pa so Francove čete zasedle mesto Figuerola in še nekaj manjših vasi, med njimi tudi Villanova de Maya. Toda prodiranje v gorovju je le počasno, razen tega je vreme silno neugodno. Po poročilih divjajo snežni meteži, razen tega pa je tudi ozemlje zelo utrjeno. Katalonska armada je že mnogo mesecev pričakovala na teh krajih odločilne ofenzive nacionalistov.

Razen na severnem in južnem delu pa je Franco prišel v ofenzivo tudi tik južno od Leride. Tu so navarske divizije najdalj prodrele proti vzhodu in zasedle mesto Borjas ob veliki cesti in železnici, ki iz Leride vodi v Taragono. Ta sunej je za Katalonijo najbolj nevaren, ker je nevarnost, da bo katalonsko bojišče raztrgano na severni in južni del. Največji uspeh dosedanje štiritidnevne ofenzive se je torej pokazal južno in vzhodno od Leride, kjer so se Francove čete že približale gorskemu vencu Siera de la Llena, ki zapira pot proti Taragoni in proti morju. Na vrhovih tega pogorja je prihodnje dni pričakovati najhujših bojov, v katerih se bo odločila usoda Barcelone in Katalonije sploh.

Emil Vandervelde umrl

Bruselj, 27. decembra. AA. DNB. Danes zjutraj je v Bruslju umrl predsednik belgijske socialdemokratske stranke in večkratni minister Emil Vandervelde. Vandervelde je bil v soboto zvečer pri neki kinopredstavi in mu je pri njej nenadno postalo slabo. Sinoči ob 22. je izgubil zavest. V nezvesti je ležal do danes zjutraj ob 5.30, ko je nastopila smrt.

Emil Vandervelde je bil rojen 25. junija 1866 v Bruslju. Čeprav iz premožne rodbine, je vstopil že s 16. letom v Ligue Ouvrière svojega mestnega okraja in je od tega časa ostal vedno priista zmernega socializma. Leta 1885 je bil med ustanovitelji belgijske delavske stranke. Po dovršenih pravnih študijah je le redko nastopil v političnih procesih kot pravni zastopnik. Od leta 1894 je bil socialistični poslanec za Charleroi, pozneje pa za Bruselj in je od tedaj dalje bil prvi vodja svoje stranke.

Pri izbruhu svetovne vojne je bil imenovan večkrat za ministra, leta 1925 je bil v koalicijski vladi Pulleta celo zunanji minister Belgije, katero mesto je zavzemal tudi še potem, ko je prevzel vodstvo vlade g. Jaspard dne 20. maja 1927. V tem času (dne 18. junija 1927) je bil zaradi stališča Vandervelde, ki ga je zavzel proti italijanskemu ministrskemu predsedniku Mussoliniju, odpoklican iz Bruslja italijanski poslanik. Zadeva se je končala tako uredila, da je Vandervelde v drugi Jaspardjevi vladi izpadel. Leta 1928 je Vandervelde večkrat nastopil proti versailleskemu miru in zahteval mirno spremembo nekaterih točk, ki so za Nemčijo žaljive. Eden njegovih največjih govorov je bil oni dne 5. februarja 1932 pri Zvezi narodov v Ženevi, kjer je na razorožitveni konferenci dejal, da je potrpežljivost narodov sedaj na koncu in da je treba z vso resnostjo izbrisati vsako razliko med zmagovalci in premaganci, ker bi se sicer premaganci v najkrajšem času znali temeljito maščevati nad od zmage pijano Evropo. Od leta 1932 Vandervelde ni več deloval v nobeni vladi, marveč se je posvetil samo vodstvu svoje stranke in svojemu poklicu. Bil je namreč vseučiliški profesor na bruseljski pravni fakulteti.

Z Vanderveldom izginja ena najbolj izrazitih osebnosti v zmerem socialističnem gibanju, oni, ki je hotel polom druge, to se pravi izvrnejše internacionalne organizacije, katere predsednik je bil, preprečiti, in je zato vedno z največjo odločnostjo pobijal komunistično, t. j. boljševisko internacionalo.

Po dosedanjih poročilih so Francove čete v 4 dneh zasedle okrog 600 kv. km katalonskega ozemlja in ujele okrog 10.000 mož. Ofenziva se z vso silovitostjo kljub neugodnim vremenskim razmeram nadaljuje. Prve čete Francove armade so že vkorakale v provinco Taragona.

Malaga, 27. decembra. AA. Havas: Radijska postaja v Malagi je objavila, da nacionalisti v svojem prodiranju pade sovražne čete, ki so morale zapustiti mesto Borjas. Nacionalisti so prodri v pokrajino Taragono, kjer je sovražnik zgradil močan obrambni sistem na gorovju Llena.

Lerida, 27. decembra. AA. Stefani: Po štiritidnevni ofenzivi v Kataloniji so Francove čete ponovno napredovale na odseku južno od obmejne črte med pokrajinama Leride in Taragone. Prodor čet na tem kraju, se je razširil zdaj tudi proti severu, ter je bil sinoči globok 23 km, širok pa okrog 30. Nacionalisti napredujejo tudi pri Trempu, kjer pa je njihova naloga mnogo težja, ker sovražnik nudi trdovrsten odpor. Gosta megla pokriva vse bojišče od jutra do večera. Na levi obali reke Segre je megla tako gosta, da se ne vidi niti 10 korakov pred seboj. Mraz je še vedno zelo hud. Napori napadalcev niso popustili niti za trenutek.

Zaragoza, 27. decembra. AA. DNB: Bitka na katalonski fronti se tudi danes nadaljuje z uspehom. V štirih dneh so nacionalistične čete zavzele 600 kv. metrov zemlje. Sestrelile so 24 republikanskih letal in zajele okoli 5.000 mož. Tuji opazovalci mislijo, da pomenijo letošnji božični boji začetek največje bitke v španski državljanski vojni. Doslej se je samo majhen del sedmega armadnega zbora udeležil boja, najučinkovitejše orožje pa še ni poseglo v bitko. Prodiranje nacionalistov na južnem krilu odseka Segre je sovražnika popolnoma presenetilo. To prodiranje ima posledico, da so sovražne čete v centralnem odseku in utrdbe ob spodnjem Ebru obkoljene, tako da mora sovražnik z vso naglico kopati nove jarko in pregrupirati čete, to pa zahteva mnogo časa.

Saragosa, 27. dec. AA. Posebni Havasov dopisnik poroča: Za časa zadnje nacionalistične ofenzive v Kataloniji so nacionalisti zavzeli 600 kv. ozemlja s 15 vasi. Napredovali so za 27 km. Sestreljenih je bilo 30 republikanskih letal, ujetih pa 4000 sovražnikov.

Saragosa, 27. dec. c. Posebni Havasov dopisnik pri nacionalističnem poveljstvu poroča, da so nacionalisti na katalonski fronti na dveh krilih prebili republikansko fronto. Na južnem krilu so sedaj nacionalistične čete že pred drugo republikansko obrambo črto. Dosedaj so zasedle nad 600 kvadr. kilometrov ozemlja in prodrele za 27 km naprej.

Burgos, 27. dec. c. S katalonske fronte poročajo, da so nacionalisti prodri do Ribajosa in da se na vseh odsekih nacionalistično prodiranje nadaljuje.

Program francoskih marksistov Blumova zmaga na kongresu socialistične stranke

Pariz, 27. decembra. AA. Havas: Danes dopoldne so bile na izrednem socialističnem kongresu predložene resolucije Paula Faurea in Leona Bluma. Resolucija Paula Faurea se glasi:

Stranka smatra, da politika oboroževanja ne more biti sama sebi namen. Stranka se mora prizadevati, da ustvari znosne odnose med demokratskimi in totalitarnimi državami. Mednarodna politika Francije se mora spraviti v sklad edino z interesi države. Mir bo v resnici ohranjen šele tedaj, če se opusti tekmovanje v oboroževanju. Socialistična stranka z veseljem pozdravlja francosko-nemško zvezo, ki je predhodnik splošnega sporazuma. Leon Blum je prebral svojo resolucijo, v kateri med drugim stoji tole: V stranki obstoji soglasnost v tem, da je vojno treba obsoditi. Stranka mora priznati, da so procedure čisto socialističnega boja proti vojni nevarnosti danes najugodnejše. Stranka izjavlja, da bo povsem in brez rezervne sodelovala pri obrambi države proti vsem podvigom, ki bi ogrozili celokupnost njene ozemlja, njeno popolno suverenost in njeno politično neodvisnost. Stranka je pripravljena sodelovati v prvi vrsti v tem, da se tehnični aparat narodne obrambe povsje na višjo stopnjo. Pri ednanjem stanju stvari Francija ne more več računati na to, da bi vpeljala sistem kolektivne varnosti. Treba je spoštovati dogovore o medsebojni

Letošnjega božiča so se več ali manj spominjali skoraj vsi jugoslovanski listi. Celo srbski listi so za katoliški božič prinesli po kak priložnostni članek. Vsi pa so izšli v povečanih izdajah. Najbolj nas pa zanima, kako so razni slovenski in hrvaški listi slavili letošnji naš božič. Naj navedemo nekatere:

»Oj Dobrodoša«, glasilo naših bojevnikov, je v božični številki prinesel uvodnik »Vsem, ki so dobre volje«. V tem članku naglašajo, da je za doseg miru v svetu treba »brezpogojno globoko razumevanje voditeljev, kakor tudi visokega spoštovanja mase narodov. Voditelj mora maso najprej razumeti in potem spoštovati, masa pa mora voditelja najprej spoštovati, potem pa razumeti. Kadar tega ni, tedaj nastaja nemir in zlo. Zagrijalo prihodnosti se nam samo od sebe dvigne ob složenem sodelovanju naroda z voditeljem in voditelja z narodom, pa bomo zagledali polno srečo, veselja, zadovoljnosti, napredka in zlasti miru...«

Socialistična »Delavska politika« kajpada nima božičnega uvodnika. Zato pa prinaša uvodni članek »Kdo je socialen in kdo socialistično-političen«. Kratkoga članka še krajši smisel je ta: »Socialistična politika, kadar je resna, je prvenstveno važnega pomena. Socialistična politika je agresivna (kadar je resna) in delovna (le kadar je resna!) z namenom, da izvojuje take družabne razmere, da jih bomo lahko imenovali socialne ali družabno pravične.« Samo da socialdemokracija nikjer na svetu doslej še ni znala dokazati, da bi bila taka njena politika resna. Edini resni opravke teh rdečih »osrečevalcev delavstva« je doslej bil ta, da so med delavstvom uganjali kulturni boj, od katerega delavec ni imel počenega groša. Da je to glasilo slovenskih salonskih socialistov ostalo samo sebi zvesto, najbolj dokazuje njegov strah pred imenom krščanskega božiča, ki ga na 3. strani omenja le kot nekaj, »kar nas uči krščanstvo in druga verstva«. Zato pa je na 5. strani članek o poljubovanju ter je poleg drugega poljubovanja na vrsti »poljubovanje Kristusovih nog in papeževga solnca«.

»Hrvatski Dnevnik« prinaša obsežno božično prilogo, ki je tudi ilustrirana. Na 3. strani sta voditelja HSS dr. Vladko Maček in inž. Avgust Košutić napisala vsak po en božični članek hrvatskemu narodu. Na 2. strani pa je obširna znanstvena obravnava o najdbah iz starohrvatske preteklosti. V tem članku piše Vejsil Čurčić zlasti obravnava cerkveno hrvatsko umetnost v Bosni in Hercegovini. Božični številki »Hrvatskega Dnevnika« je priložena 64 strani močna božična priloga, ki je v prvem delu posvečena literaturi, v drugem delu pa malim Hrvatim ter je torej v tem delu božična otroška priloga.

Grozotna železniška nesreča v Romuniji

93 mrtvih, 245 hudo ranjenih

Bukarešta, 27. dec. c. O strašni železniški nesreči so se izvedele še naslednje podrobnosti. Do sedaj so izpod razvalin vlakov izvlekli 93 trupel, 143 težko ranjenih in 102 lahko ranjena. Najbrž pa je pod razvalinami vlakov še mnogo trupel ponesrečenih potnikov.

Sprevodnik enega izmed vlakov je moral 15 km daleč peš, da je lahko priključil najbližjo železniško rešilno postajo. V Bukarešti sami so šele 24 ur po nesreči vedeli, kaj se je zgodilo na progi Galac-Kișinev. Med ponesrečenci je največ vojakov in delavcev, ki so se za praznike vozili na svoje domove.

Kaj dobe nemške manjšine na Madžarskem

Budimpešta, 27. dec. b. V madžarskih političnih krogih pripisujejo veliko pozornost intervjuju urednika »Pester Loyda« z madžarskim ministrskim predsednikom Imrejemem o vprašanju nemških narodnih manjšin na Madžarskem. Iz intervjuja se vidi, da hoče madžarska vlada urediti kulturno vprašanje nemške narodne manjšine na Madžarskem po želji Nemčije. Ministrski predsednik je med drugim izjavil v tem intervjuju, da bodo osnovane samostojne nemške šole in nemški otroški vrtci. Ustanovljen bo poseben zavod za nemške šole, ki bo ugotovil potrebno število šol. Po istem načelu se bodo uredile tudi meščanske in srednje nemške šole. Ministrski predsednik pa je dalje poudaril, da ni nobenih ovir za razvoj nemške manjšine na Madžarskem. »Pester Lloyd« poudarja, da se bo po istih načelih uredilo tudi odnose do drugih narodnih manjšin na Madžarskem, zlasti do češkoslovaške narodne manjšine.

Novo glasilo nemške skupine v Jugoslaviji

Zagreb, 27. dec. b. Dne 24. decembra je izšla prva številka nedeljskega lista »Deutsche Nachrichten«. Prva številka piše, da je list glasilo nemške skupine v Jugoslaviji in ima za

Jugoslovanski tisk za božič

Zagrebiški »Jutarnji List« je tudi izšel bogato ilustriran. Medtem ko na prvi strani prinaša barvano sliko katedrale v Kotoru ponoči, prinaša na drugi strani božični članek »Božič je praznik socialne pravičnosti«. Na 3. in 4. strani pa prinaša zanimivo božično anketo »Zagreb kot kulturno žarišče vseh Hrvatov«. Tej anketi sledi cela vrsta kulturnih člankov in obravnava.

»Hrvatski list«, ki izhaja v Osijeku, je izšel lepo okrašen z božičnim člankom na prvi strani. Ta članek naglašajo povezanost krščanske božične misli s hrvatskim narodom. V bogato založeni božični prilogi pa prinaša list članek, ki ga je za list napisal sam zagrebiški nadškof dr. Alojzij Stepinac pod naslovom »Quo vadis, Europa?« V tem članku zagrebiški nadškof naglašajo, kako je danes Evropa vsa v zmedah, ker se ne drži božje nauka. Nato pravi, da bi bila rešitev še mogoča, če bo Bog povsod znova prevzel svoje mesto. »In mi Hrvati smo del Evrope! Za nas dvakrat velja navodilo, ker smo majhen narod. Samo katoliška Cerkev nas je rešila v vseh 13. stoletjih. Varovala nas bo še za naprej, če ji ostanemo zvesti.«

»Hrvatska Strana« v Zagrebu prinaša dve strani dolg božični uvodnik, nakar se na drugih 22 straneh vrste razni znanstveni članki, nekaj literarnih del ter nekaj novic.

Zagrebiški »Novosti« prinašajo božični politični uvodnik o Jugoslaviji ter o delu Stojadinovičeve vlade. V 32 strani močni božični prilogi prinaša list dolge znanstvene članke iz hrvatske in jugoslovske zgodovine, iz umetnosti, fizike in splošne zgodovine. Vmes so kratki literarni prispevki in pesmice.

»Hrvatski Glasnik« je nov hrvatski dnevnik, ki je začel izhajati v Splitu. Za drugo številko, ki je izšla v petek pred božičem, je napisal uvodno besedo dr. Vladko Maček, iz česar sledi, da bo novi dnevnik vodil njegovo politiko. Tudi ta list je prinesel božični članek in precejšnjo božično prilogo z več članki iz hrvatske zgodovine.

»Varaždinske Novosti« so prinesle božični uvodnik, ki ga je spisal dr. Hinko Krizman. List je torej v službi samostojnih demokratov Pribičevićeve smeri. Iz božične priloge bi bilo vredno omeniti le »Paberke iz varaždinske zgodovine«. Tukaj je pisana zgodovina tega hrvatskega mesta, ki je leta 1209 postalo svobodno mesto. V Varaždinu je včasih delovalo več slovenskih profesorjev, med katerimi piše Pihler omenja le našega Trdino ter njegove spomine o Varaždinu.

Kakor je torej videti, so hrvatski listi vseh smeri letošnji božič posebno podčrtali in z njim vred podčrtali tudi svoje hrvatstvo.

cilj rešiti jezik, kulturo in skupno usodo s svojimi brati. List ima štiri strani besedila ter dopise iz Ljubljane, Maribora, Celja in Ptuj. List piše tudi o delovanju nemških društev v Zagrebu.

Suha Krajina dobi vodovod

Belgrad, 27. dec. m. Minister za gradbe g. dr. Miha Krek je podpisal odlok, s katerim se je odobril licitacija za zgraditev vodovoda v Suhi Krajini. Gradbena dela je dobila Tehna, družba s o. z. iz Ljubljane, ki je razpisana dela izlicitala za 1.781.731 din 29 par.

Nadhlje je gradbeni minister odobril licitacijo in tozadevni spis odposlal banki upravi v Ljubljani v nadaljno postopanje za zgraditev sodobne ceste z drobnimi kockami, to je državne ceste Maribor-Pesnica. To delo je izlicital najnižji ponudnik Adolf Berlis iz Maribora za znesek 4.515.552 din.

Nadalje se je odobrila licitacija za rekonstrukcijo državne ceste št. 2 Kranj-Naklo. Ta dela je prevzel kot najnižji ponudnik Ivan Bričelj, stavebnik iz Ljubljane za vsoto 8.740.774 din.

Končno je gradbeno ministrstvo odposlalo banki upravi v Ljubljani odlok, s katerim se odobri izvršitev betonskih vodnih naprav na reki Muri v obmejnem pasu pri Čmureku. Ta dela se bodo izvršila v lastni režiji ter so proračunana na vsoto 754.529 din, kar se bo plačalo iz rednega državnega proračuna.

Smrtna nesreča z lovsko puško

Ptuj, 27. decembra. Včeraj okoli 7 zvečer je v Mezgovcih po nesreči ustrelil z lovsko puško Čuš Dragotin svojega prijatelja Čuša Franca v desno ušnico. Čuš je kmalu nato umrl vled izkrevavitve. Vzrok te nesreče je tale. Dve dopoldne so se fantje stegli v Moškanjcih in so svoj pretep nadaljevali popoldne v Mezgovcih. Med oba Čuša sta prišla dva druga fanta in sta z njima začela prepir na kar je Čuš Dragotin pograbil lovsko puško in nehoti ustrelil svojega prijatelja.

Dohodninska odmera za 1938 ostane v veljavi tudi za 1939

Belgrad, 27. decembra. AA. Glede na okoliščino, da so se gospodarske razmere v naši državi letos v glavnem stabilizirale po zaslugi koristnih ukrepov kr. vlade, je finančni minister Dušan Leticia izbral pooblastila iz čl. 125 zakona o neposrednih davkih in je izdal odlok, da se veljavna odmera dohodnine za leto 1938 podaljša na leto 1939. Pri tem je upošteval predloge in nasvete zainteresiranih davčnih obvezancev in njihovih zastopnikov, da se gospodarstvenikom, industrijem, obrtnikom, trgovcem itd. prihranijo stroški za trud pri predložitvi davčnih prijav dohodnine, pota pred davčni odbor, pritožbe itd. Razen tega bo lovčarje izrabile ta ukrep za to, da se bodo mogle čimbolj posvetiti drugim poslom davčne uprave. Gori navedeni ukrep pa daje možnost tistim davčnim obvezancem dohodnine, ki so imeli 1938 znatno manjše dohodke, podvržene dohodnini, da v splošnem roku za predložitve davčnih prijav dohodnine lahko vložijo prošnjo z davčno prijavo, da se jim za leto 1939 dohodnina na novo odmeri.

Takšne prošnje morajo biti kolkovane s kolkom za 10 din. Prav tako lahko davčna oblast pozove k predložitvi davčnih prijav dohodnine tiste davčne obvezance, za katere dožene, da so se jim dohodki, podvrženi dohodnini, leta 1938 znatno povečali, zato, da se jim odmeri za leto 1939 nova dohodnina.

Redno davčno prijavo za dohodnino bodo pa morali predložiti tisti davčni obvezanci, ki so leta 1938 začeli svoje poslovanje in ki so jim davkarje odmerile dohodnino samo začasno, ali je do sedaj iz tega ali onega vzroka še niso odmerile. V vseh epornih primerih odloča davčni odbor. Navodila za predložitve davčnih prijav skupaj z razlagitvijo splošnega roka se objavijo z javnimi razglasi, ki se nalepijo in razglase v dnevnikih. Splošni rok za predložitve davčnih prijav za gori navedene primere je določen od 16. januarja do 14. februarja 1939. l.

Dr. Ant. Korošec odlikovan z najvišjim redom



Na sveti dan je Nj. kralj. Vis. knez namestnik Pavle sprejel v avdienci bivšega notranjega ministra dr. Antona Korošca in ga ob tej priliki odlikoval z redom Karadodjeve zvezde prve stopnje. To je najvišje odlikovanje v miru, ki ga more kdo dobiti za izredne zasluge za državo. Navadno dobe to visoko odlikovanje suvereni.

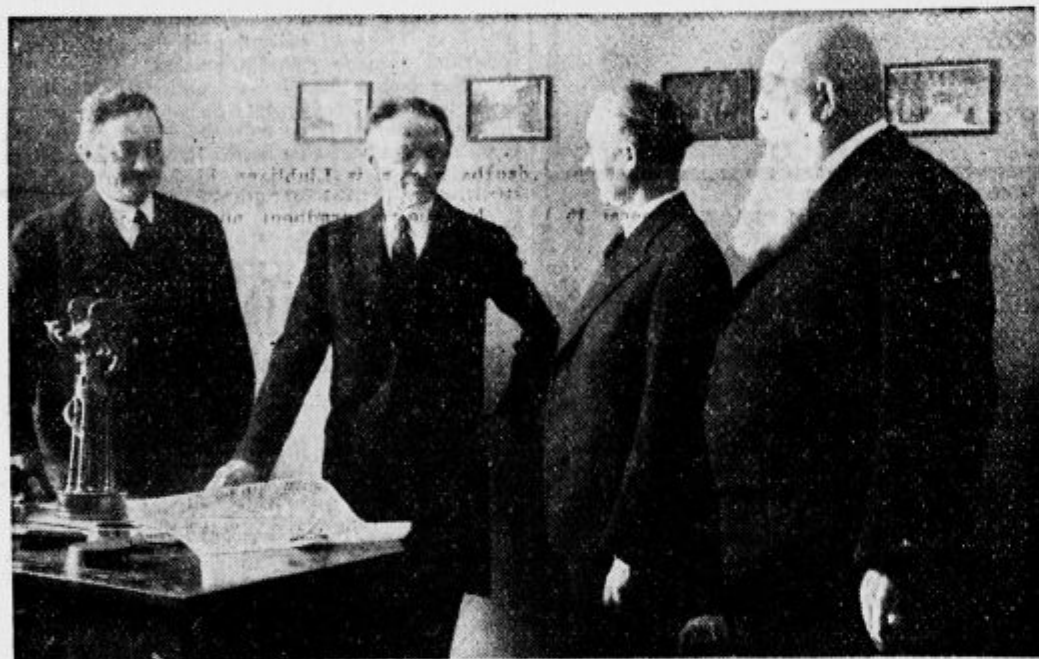
Na dan sv. Štefana jutraj je dr. Korošec odpotoval z ekspresnim vlakom v inozemstvo, kjer bo ostal krajši čas. Na železniško postajo v Belgradu so ministra dr. Korošca spremili ter mu želeli srečno pot minister dr. Mehmed Spaho, notranji minister M. Acimović, gradbeni minister dr. Miha Krek, minister na razpoloženju Dimirije Magarašević, šef kabineta predsedništva vlade dr. Jovo Marković in najbližji dosedanjí sodelavci ministra dr. Korošca.

Božične počitnice podaljšane

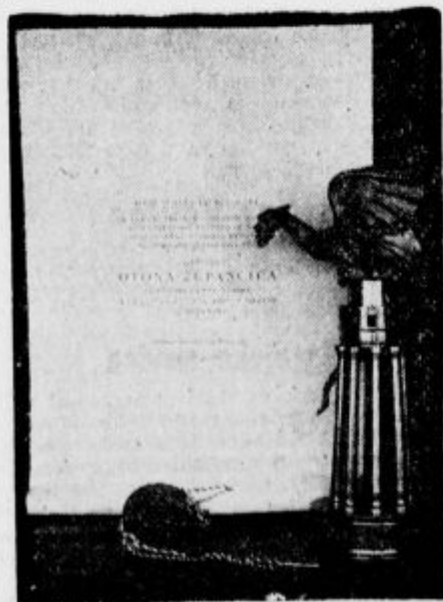
Kraljevska banska uprava razglasa, da so po brzjavno sporocnem odloku ministrstva za prosveto božične počitnice odredene na čas od 24. decembra do vključno 9. januarja.

Po naročilu g. bana načelnik dr. Sušnik.

Otonu Župančiču izročeno častno darilo in diploma častnega meščanstva



Opoldne pred svečnim večerom je deputacija mestnega sveta ljubljanskega, ki so bili v njej župan dr. Juro Adlešič in člani mestnega sveta prof. Karel Dermastia in univ. prof. dr. France Stele, izročila pesniku Otonu Župančiču diplomu častnega meščanstva ljubljanskega mesta in še posebno častno darilo. Župan dr. Juro Adlešič je v svojem kratkem nagovoru poudarjal izredno velike zasluge novega častnega meščana za književnost, kulturo in jezik slovenskega naroda in tako tudi glasno mesto Slovencev ter mu pri srčno čestital k najvišjemu odlikovanju, ki ga more podeliti mestna občina ljubljanska. Novi častni meščan g. Oton Župančič se je toplo zahvalil za počaščenje in skromno poudarjal, da je vse, kar je storil za slovenski jezik in kulturo, ustvaril iz svoje notranje potrebe svojemu narodu. — Pergamentno diplomu častnega članstva mestne občine ljubljanske je pod nadzorstvom univ. prof. Jožeta Plečnika krasno natiskala univerzitetna tiskarna Blasnikovih naslednikov, na vrhovi belozelene mestne barve je pa k listini pritrjen v palisandrovi kapsuli v rdeč vosek odtisnjen pečat mestne občine ljubljanske, ki se ga je Ljubljana posluževala že l. 1500. Na sredi tega



Diploma častnega meščanstva in častno darilo.

Blazij Grča starosta slovenske duhovščine

Na sveti dan jutraj je umrl v Senčurju pri Kranju biseromašnik Blazij Grča, starosta slovenskih duhovnikov, v pokojeni župnik in č. konzistorijalni svetnik goriške nadškofije, star en mesec manj kot 93 let. Zadnje leto je precej bolehal, pred božičem pa se mu je bolezen poslabšala in na božič je mirno v Gospodu zaspal.

Njegov pogreb je bil večeraj dopoldne v Senčurju. Čim so ljudje zvedeli za njegovo smrt, so ga trumoma hodili kropiti. Kljub velikemu snegu in mrazu so hodili ljudje tudi od daleč. Za pogreb pa se je zbralo nenavadno velika množica pogrebecev. Ves Senčur se je dvignil, da izkaže zadnjo čast blagemu duhovniku. Od hiše žalosti se je po vasi v cerkev razvrtli dolg sprevod, v katerem so šle cerkvene organizacije z zastavami in venci, prav tako prosvetno društvo in člani FO z zastavo in venci, občinski odborniki z županom Umnikom na čelu, pevci in duhovniki, ki smo jih našli 16. Pred hišo so pevci zapeli žalostinko, prav tako tudi na grobu. Sprevod je vodil rojak škof. kancler Jože Jagodič, ki se je od pokojnika poslovil v cerkvi z žalnim govorom. Po maši je šel sprevod na pokopališče, kjer pokojnemu spregovoril v slovo domači župnik Vavpetič. Bilo je lepo zimsko opoldne in so okrog in okrog žarele zasnežene gore v jasnem soncu, da so padale zmrzle kepe zemlje na krsto tako zaslužnega moža, ki je po izredno dolgem življenju legel, da se odpočije od svojega truda.

Pokojni se je rodil dne 29. jtnuarja 1846 na Spodnji Beli pri Preddvoru na Gorenjskem. Njegova mati je bila sestra pesnika in učenjaka Matija Valjavca — Kračmanovega. Ljudsko šolo je obiskoval v Preddvoru in v Kranju, gimnazijo v Ljubljani, kjer je l. 1867 maturiral. Bil je član Levčevega kroga, v katerem je bil tudi pokojni Fran Sukič. Po maturi so na odhodnici zapeli rusko himno in Grča ni bil sprejet v ljubljansko semenišče. Šel je v Gorico, kjer je med slovenskimi in hrvaškimi bogoslovci ustanovil čitalnico. V duhovnika je bil posvečen dne 6. septembra 1871 od nadškofa Andreja Gollmayerja. Služboval je kot kaplan najprej v Rih-



berku, nato pa v Kobaridu kot naslednik pesnika Simona Gregorčiča, s katerim sta mesti zamenjala. L. 1875. je bil poslan v Cepovan, kjer je bil 17 let vikar in prvi župnik novoustanovljene župnije. Nato je bil 24 let župnik v Sempasu pri Gorici do leta 1916, ko je stopil v pokoj in se naselil v svoji hiši v Senčurju. Tu je l. 1921. obhajal svojo zlato mašo in l. 1931. v Preddvoru svojo biserno mašo. Do železne maše pa mu je manjkalo le še dobri dve leti.

Njegovo delovanje na Goriškem je del slovenske zgodovine. Udeleževal se je kot pisatelj, kot organizator, kot zadrugar, kot politik, kot vnet dušni pastir. Vsa ta vsestranska delavnost je zapustila povsod globoko sledi. Kot bogoslovec je sodeloval pri »Zgodnji Danici« (pesmi), pisal pozneje v »Slovenec« in »Vaterland« o narodnem položaju Slovencev Goriči, sodeloval pri »Glasih katoliške družbe«, pri »Folium periodicum«, poročal o svojih dušnopastirskih mest, kjer je ustanovil več družabnih, izobraževalnih, političnih in narodno-gospodarskih društev in zadrug ter se uspešno brgal za uravnavo hudournikov ter popravil in zidavo cest. Dopolnil je »Glasu«, »Soci« in »Slovenec« o dnevnih dogodkih in lokalnih gospodarskih potrebah, dajal navodila za snovanje zavarovalnic za živino, objavil v Koledarju Goriške Mohorjeve družbe spomine na pesnika Simona Gregorčiča in opozoril v »Domu in svetlu« na Vorenčev pozabljeni rodopisni latinsko-slovenski slovar v goriškem osrednjem semenišču aer napisal razne priložnostne pesmi in priredil več iger in deklamacij.

Tri smrtne žrtve železniške nesreče Pred Zidanim mostom je brzovlak povozil dva neznana moška, pri Krškem pa tesarja Mejaka

Zidani most, 27. decembra.

Tržaški brzovlak, ki vozi skozi Ljubljano proti Maribor ob 1 popoldne, je danes ob 2.15 tik pred postajo Zidani most do smrti povozil dva moška. Nesreča se je pripetila na ta način, da je lokomotiva brzovlaka od zadaj podrla oba moška, ki sta tisti hip stala na progi med obema tiroma. V istem času je vozil proti Ljubljani z Zidanega mosta tovorni vlak, kateremu sta se oba moška, ki sta najbrž ubrala pot proti Hrastniku kar po progi, izognila, pri tem pa sta prezrla od ljubljanske strani prihajajoči brzovlak. Kurjač je sicer oba moška videl, ko sta stala med obema tiroma ter gledala mimovozeči tovorni vlak. Z vsa silo je piskal, toda oba moška piska nista čula zaradi ropota tovornega vlaka. Tako je bila nesreča neizogibna. Brzovlak je na progi takoj obstal. Potniki so večinoma izstopili ter z grozo opazovali oba razmesarjena ponesrečenca. Enega je vrglo izven tira na zunanjo stran proge, kjer je obležal. Ima strašne rane in odrezano nogo. Drugega pa je lokomotiva vlekla približno 30 m s seboj; temu je odrezalo glavo in stopalo na desni nogi. Kdo sta oba ponesrečenca, ob času, ko to poročamo, še niso mogli ugotoviti. Zdi se pa, da sta dva delavca, ki sta odhajala iz Radeč ali Zidanega mosta od dela domov proti Hrastniku. Ni pa

izključno, da sta popotnika, ker so našli na tleh dve popotni palici.

Prvi moški je bil star približno 28 let, drugi pa 25 let. Njuni imeni nista znani, ker moža nista imela pri sebi nobenih listin in nobenih dokumentov. Komisija je ugotovila, da strojevodja ni prav nič kriv te nesreče.

Krško, 27. decembra.

Snoči okoli pol 9 je šel 50 letni tesar Anton Mejak čez železniško progo med postajama Videm - Krško in Brezicami. Železniški čuvaj je še naglo opozoril Mejaka, naj se umakne s proge, kar pride vsak hip brzovlak. Mejak pa se za to opozorilo ni zmenil ter je hotel zlesti pod zapornicami čez progo. Prav v tistem trenutku pa je prihitel brzovlak, ki je Mejaka podrl. Mejak je dobil hude poškodbe na glavi in po vsem telesu ter je močno krvavel. Nezvestnega so Mejaka prepeljali v bolnišnico v Krško, kjer pa je že ponoči izdihnil.

Velika izbira

Šalijivih predmetov v drogeriji
KANC, Ljubljana, Židovska ul. 1

Zahtevajte brezplačni ilustriran cenik. Na zalogi bengalični ogenj.

Ob 25 letnici Žitnikove smrti

Na praznik Nedolžnih otročičev je bilo nebo v sneženih oblakih globoko poveznjeno nad Ljubljano in vso njeno okolico. Na svojem stanovanju v Unioni je tedaj izdihnil Ignacij Žitnik svojo otroško lepo dušo. Otroško lepo, pravim, ker je bil odkritosrčen, prijazen, vsa žaljenja pozabljajoč in odpuščajoč kakor otrok.

Ne mislite pa, da bi vam v spominu obnavljal njegovo prezaslužno delo kot urednika »Slovenca«, njegove borbe in uspehe kot državnega in deželnega poslanca, njegove ognjevitve govore in članke za slovensko stvar in ljudsko blaginjo. Vsega tega kratek listek in skromno pero ne more povedati in zapisati.

Toda kakor bi zdaleč gledal zlato zarjo na vrhovih zimskih gora, je danes ožarjen moj spomin na dobrohotnega in dobrodelnega poslanca Žitnika. Ako je, po besedi sv. Pavla, duhovnik izmed ljudi vzlet in za ljudi poslan, moremo to reči za Žitnika v njegovem poslanskem poslu in pokliu.

Prečudno in skorajda nekam veselo se je v Žitniku njegovo dobro srce borilo z njegovo slabotno naravo. Odkar sem ga poznal, ga nisem videl drugače kakor z bolestnim izrazom v obrazu. O, da tudi nasmejale se je včasih ta obraz, a tedaj si mogel le spoznati, kako vedro in veselo je njegovo srce kljub temu, da je bilo v tako bolehavem telesu.

Malokdaj si mogel Žitnika dobiti doma. Vedno sem na potu kakor berač, je dejal sam o sebi. Zares je veliko vsepoved pri oblasteh »beračile« za svoje volivce in druge.

Za velikončne praznike 1913 sem ga vendar našel doma, da se mu zahvalim za uspešno posredovanje, s katerim je dosegel, da se je moje pomožno službeno mesto na gimnaziji ne samo končno ustanovilo, marveč tudi takoj meni podelilo.

»Moral sem malo zarévkati nad ministrom, da je šlo.« Iz teh besed sem spoznal, kako težko

mu je bilo to doseči, kar mi je prej z besedo zaresničel, da pojde lahko.

Moj zahvalni obisk je moral biti prav kratek, zakaj za menoj so stali še drugi na vratih in po stopnišču.

»Satan!« jih je uganjal Žitnik. »Saj ste mi že vse žepe izpraznili za praznik.« Toda ob Žitnikovem »satanu« ni mogel biti nihče pohujšan ali užaljen. Kdor ga je sicer poznal, se je ob Žitnikovi jezi le mirno nasmehnil, vedoč, da so ta pekel le njegovi živi, a njegovo srce je bilo kakor nebo.

Nikoli pa nisem tako jasno videl v globino njegove blage duše kakor tedaj, ko sem ga vprašal: Kako se bo rešila zadeva s Krekovo bogoslovno profesuro.

»Jaz ne jokam nikoli!« se je ob tem vprašanju razvnel Žitnik. »In ne vem, kdaj sem kot otrok jokal zadnjikrat. Ko pa sem zadnjič v deželnem zboru slišal govoriti Kreka, ko je namreč nazadnje, kar je bilo sicer zanj nenavadno, spregovoril o sebi, povzdignil glas: »Veliko sem delal za slovensko ljudstvo in v zahvalo za to mi hočejo sedaj — Krek je za trenutek prenehal in padel z glasom — »odjesti celo skorjico kruha« — Takrat pa so se mi drle solze po licih...« mi je še ob tem spominu ginjen pripovedoval Žitnik. »Pogledal sem naokrog po obrazih in videl sem, da je imel še dr. Tavčar solzne oči.«

Po tem Žitnikovem odgovoru si nisem upal z nobeno besedo več poseči v njegovo mehkočutno srce. Videl sem, kako varno je pri dobrohotnem Žitniku shranjeno Krekovo dobro ime. Žitnik je govoril, kakor je mislil; in delal, kakor je govoril. Veroval je kakor otrok, vendar je bil poln moдрosti.

»Navadno presojajo ljudje na človeku najprej to, kar morajo sami vlačiti s seboj in kažejo na tuje napake, da bi tako zakrili svoje lastne...«

Tak je bil, kolikor se spominam, Žitnikov sklep o Krekovi neprilichni zadevi. V Žitnikovem dobrotnem srcu je bil bližnji zavarovan kakor na

maternem srcu, polnem ljubezni in zvestobe.

Kreku je bilo ob Žitnikovi smrti žal po njegovem srcu.

Mislim, da mu je prav Krek na željo Žitnikove sestre zložil na mrtvaško spominsko podobico sledeče štiri stihe:

To je spomin njegov za pozne čase:

Za druge živel, delal je — ne zase.

Zdaj pri Dobrote večne viru

poživaj v miru!

Poleti 1913 sem imel pri Sv. Duhu ob Bohinjskem jezeru zadnjikrat priliko, da sem gledal v ljubeznivi odsev njegovih oči. Stal sem namreč Žitniku nasproti, ko je sedel s tovariši za mizo pri taroku.

Seveda sem tudi tedaj iz njegovih ust slišal zamrzljivo »satan«, ko je prejel slabe karle; toda Žitnikov pogled je bil miren in nekam prijazno ožarjen. Te krotke in ljubeznive oči so se tako podale njegovi ponosni glavi v polnih sivih kodrih. Žitnikova dobrohotna dovornost je vedrila in razveseljevala celo omizje. Najvišji in najboljši tarok za vse je bil Žitnik sam.

Dobrotljivost je bila lepota Žitnikove duše, ki se je razodevala tudi v njegovem obrazu. Le pogledite njegovo podobo, kako je prijetna in prikupljiva. Ta lepota je rasla z Žitnikovimi leti, pa še bolj z njegovimi dobrimi deli.

Krek se mi je o Žitniku izrazil: »To je bil cel človek in cel kristjan.«

Žitnik je imel sicer ognjevitvo ime in besedo, v resnici pa je bil le ogenj, ki sveti in greje, nikoli ne oženi, ki peče in žge. Pri vsej svoji načelnosti je bil miroljuben, pri vsej ponositosti je bil ponižen, pri vsej samozvesti je bil poboren; v obraz je bil morda videti hladen in oblačen, v resnici pa je bil lepa podoba otrok božjih. In kako prav in primerno je bilo, da so ga 28. decembra pred 25. leti spremlili in sprejeli prav Nedolžni otroci na pragu večnosti.

Namesto podpisa naj zapišem le hvaležno za-trdilo: eden izmed mnogih, ki jim je Žitnik dobro storil.

Zborovanje katoliških vzgojiteljev

Ljubljana, 27. decembra.

Franciškanska dvorana je bila danes popoldne nabito polna vzgojiteljev in vzgojiteljic. Slomškova družba in Katehetsko društvo sta namreč priredili skupno zborovanje, ki je krasno uspelo. Tega zborovanja katoliških vzgojiteljev se je udeležilo okoli 1000 oseb. Med odličniki so se udeležili zborovanja škof dr. Gregorij Rožman, prosvetni načelnik banjske uprave prof. dr. Sušnik, ki je zastopal tudi g. bana, referenta za ljudske šole prof. Jeglič, med tem ko se je drugi referent opravičil, predsednik Prosvetne zveze dr. Lukman, ga. banova dr. Nalčič in ga. ministrica Sušnikova kot zastopnici katoliških mater, dalje štirje novi poslanci, to so prof. Dolenc, Theureschuh, Rigler in dr. Lavrič. Zborovanje je začel predsednik g. nadzornik Štrukelj, ki je pozdravil vse navzoče, zlasti pa odličnike. Sledila so tri predavanja: predavali so: prof. dr. Josip Demšar o temi »Katehet in učitelj«, dalje dr. Vilko Brumen o temi »Obiski v angleških šolah« in ravnatelj Rudolf Pečjak: »Skrbimo za ugled šole in učiteljskega«. Po predavanjih je sledila precej živahna debata o teh temah. Pred zborovanjem je imelo katoliško učiteljsko službo božjo ob 9 v frančiškanski cerkvi. Pri tej službi božji je učiteljski pevski zbor lepo prepeval božične pesmi.

Popoldne ob treh je bila v Rokodelskem domu skupna seja Slomškove družbe in Katehetskega društva.

Kino Kodeljevo tel. 41-64
Danes in jutri ob 8. uri po znižanih cenah:
Kapetan Molenaar
(Harry Bauer)

Koledar

Sreda, 28. decembra: Nedolžni otroci. Kastor, mučenec.
Četrtek, 29. decembra: Tomaž, škof mučenec; David, kralj. Prvi krajec ob 19.07. Herschel napoveduje dež in sneg.

Novi grobovi

† Na Lipoglavu je na sveti večer mirno v Gospodu zaspal zglede krščanski mož g. Nikolaj Vrbinc. Pokopali so ga večerj dopoldne.
† V Ljubljani je umrla ga. Nožica Ažman, soproga vrtnarja in upravitelja graščine barona Codellija. Pokopali so je večerj dopoldne na pokopališču v Štepanji vasi. — V splošni bolnišnici je umrla gospa Uršula Jakič, soproga mestnega trošarskega nadpaznika. Pogreb bo danes ob 2 popoldne.
† Pri Sv. Juriju ob Pesnici so pokopali gospo Alojzijo Škerbinek, veleposestnico na Jurskem vrhu. Ranjka je bila daleč naokrog znana in priljubljena. Pogreb, ki je bil kljub slabemu vremenu veličasten, je vodil župnik preč. g. Kolarič iz Zg. Sv. Kungote, ob odprtem grobu se je od nje poslovil trgovec iz Maribora g. Gajšek, cerkveni pevski zbor pa ji je zapel lepe žalostinke.
Naj jim sveti večna luč! Zalujočim naše iskrene sožalje!

Osebnosti

— Poroka. Na sv. Štefana dan se je poročil na Ptujski gori g. Polde Gorjanc iz Ljubljane, profesor na gimnaziji v Ptuj, z gđ. Anico Zupančičovo iz ugledne ptujske slovenske rodbine. Novoporočencema želimo vso srečo in obilno božjega blagoslova!
— Na Štefanovo se je poročila v Mokronogu gđ. Anica Deu, iz ugledne Deneve rodbine v Mokronogu, z g. Franjom Bezjakom, artiljerijskim poročnikom. Bilo srečno.
— Poročil se je g. Zoran Ražem iz Ljubljane z gđ. Milko Živec iz Skopje na Krasu. Bilo srečno!
— Odvetniški izpit. Pri apelacijskem sodišču v Ljubljani je opravil odvetniški izpit g. Peterlin Stanko, notarski pripravnik pri dr. Maku Peterlinu, javnem notarju v Dolnji Lendavi. Čestitamo!
— Iz vojaške službe. Imenovan je za lekarniškega poročnika rezervni lekarniški podporočnik mr. Cmil Vitalje; upokojeni so kapetan korvete Oskar Jeglič, nižji vojni uradnik I. razr. ekonomsko stroko Anton Vučkovečki, peh. narednik Ivan Perošič in narednik vodnik I. razr. Alojzij Veršovešek, in prevedena sta v sanitetno stroko — lekarniška skupina — podporočnika dr. Karlo Šmid in dr. Otmar Potrč.

Slovenske gospodinje

perejo s slovenskimi izdelki. Uporabljajo

PERION

ki je odličen in res lepo opere.

— Radiofonska oddajna postaja opozarja svoje naročnike in Slovence v tujini na novoletno oddajo za izselence, ki bo v nedeljo, 1. januarja od 22. do 23. ure.

— Ravnateljstvo drž. klasične gimnazije v Ljubljani sporoča svojim učencem, da se bo pričel redni pouk po božičnih počitnicah v torek 10. januarja 1939.

— V počastitev spomina evojeja prvega šolskega upravitelja, blagopokojnega g. Fr. Jereba je darovala Zavodu za alepo deco v Kočevju gospa Angela Nardin iz Ljubljane 100 din. lekrena hvala!

— Atvobus Ljubljana—Kamnik—Gornji grad —Ljubno zaradi snežnih zametov ne obratuje do nadaljnjega.

— Spomenik pesniku Petru Petroviču Njegošu bodo postavili v Belgradu. Pripravljalni odbor za spomenik že par let zbira prispevke. Do sedaj je nabral že nekaj nad milijon dinarjev. V kratkem bodo razpisali natečaj za načrte spomenika. Ker bo to velik spomenik, se bo gotovo oglasilo veliko število kiparjev.

Doslej vse predstave razprodane! Občinstvo je navdušilo veličastni glasbeni veletilm
KINO MATICA Telefon 21-24

— Drago svatovanje. V Stranica pri Kratovu se je oženil sin bogatega kmela Stojana Ilića. Oče je priredil ob tej priliki veliko svatovanje. Povabil je okrog 300 gostov, ki so jedli in pili kar tri dni. Pojedli so dva vola, 12 svinj in 18 ovac. Spili pa so 200 litrov žganja in 600 litrov vina. Poleg tega so imeli gostje na razpolago še cele skladišnice pogaj in drugih dobrot. Ilića je veljala ta velika gostija 25.000 din.

— Zdravje Vaših otrok zahteva čisto perilo! Čisto higijensko oprano pa je perilo s terpeninim milom »OVEN«, ter je izdelek najstarejše tovarne mila Fock iz Kranja, ustanovljene l. 1772.

— Uboj na sveti dan. V vasi Rudež Jaruzi na Hrvaškem je že dalj časa vladalo sovraštvo med kmetom Ivanom Požegom in bratom Josipom in Tomažem Santekom zaradi neke ženske. Na sveti dan zjutraj je Požeg blizu svoje hiše izvalil brata Santek in ju baje napadel s sekuro. Josip Santek je pograbil vile in z njimi začel udrihati Požega po glavi, hrbtu, nogah in rokah. Nazadnje mu je v vilami prodril vrat. Požeg je obležal mrtve. Orožniki so zaprli oba brata Santeka. Vsačani so silno ogorčeni zaradi zločina.

— Krav prepel pred zagrebškim kolodvorom. Na sveti dan zjutraj okrog 6 se je odigral krvav prepel pred zagrebškim kolodvorom. Tam se je zbralo večje število oseb, ki so bile izgnane iz Zagreba, in pa precej potepuhov. Med njimi se je začel prepir in kmalu so se zabliškali noži v rokah potepuhov, ki so začeli zabadati na vse strani. Četa policijskih stražnikov je morala nastopiti, da je ločila pretepače in najhujše aretirala. Po krajšem času je obležalo na bojišču več oseb, od katerih sta bila dva nevarno ranjena z nožem na glavi in rokah. Reševalno društvo je prepeljalo ranjene v bolnišnico, druge je pa policija aretirala in odpeljala v zapor.

— Pri zaprtju, motnjah v prebavi vzemite zjutraj na prazen želodec kozarec naravne »Franz-Josef« grenčice.

Pesem o zlatem zapadu

Dva imena, ki pevesta vse:
Jeanette MacDonald in Nelson Eddy
Danes ob 16., 19. in 21. uri!

srečno javnost opozarja, naj beračem več ne daje milodarov, temveč jih brez izjeme odpravlja v staro cukrarno, kjer reveži dobe hrano brezplačno.

I Za mestne reveže je darovala »Indus«, družba z o. z., Ljubljana, Sv. Petra cesta 72, 500 din; za mestno socialno akcijo pa je poslala Jugoslovanska Siemens d. d., Ljubljana, Tyrševa 1b-11, 3000 din. Socialno čutečima družbama se mestno poglavarstvo najlepše zahvaljuje z željo, naj bi ju posnemala tudi druga podjetja.

Izšla je
PROZA OTONA ZUPANČIČA
(IV. zvezek Del Otona Zupančiča)
PRI AKADEMSKI ZALOŽBI, LJUBLJANA
Selenburgova 4 (Palača Croatia), dvorišče.

I Vsi delodajalci, ki plačujejo uslužbeniki davke v davčnih znamkah, se vabijo, da po določitih razpisih Ministrstva financ z dne 10. 9. 1929 št. 3330 predložijo tekom januarja 1939 pristojni davčni upravi v pregled knjižice uslužbenkega davka za leto 1938. Če ne predložijo knjižice, se bo proti njim postopalo po čl. 139 odn. v primeru davčne utajbe po čl. 152 zakona o neposrednih davkih. Vsi delodajalci se opozarjajo tudi na določila zakona o davku na samce (Služb. list 27-4 iz 1931 od 15. 1. 1931). Podrobnejša določila glede zavezanosti temu davku, iznosa davka in oprostitve so razvidna iz razglašene na uradni deski davčne uprave in mestnega načelnstva.

I Dražba za dobavo litoželeznih izdelkov za cestne kanale, ki jo je razpisalo mestno poglavarstvo v Ljubljani, do zneska 150.000 din, bo zopet razpisana v »Službenem listu« 28. t. m.

Gledališče

Drama: Sreda, 28. dec.: »Dobruška«. Red Sreda. — Četrtek, 29. dec.: »Potopljeni svet«. Red Četrtek. — Petek, 30. dec.: zaprto. — Sobota, 31. dec., ob 21: »Trideset sekund ljubezni«. Izven. Zni-

NOVOLETNA ŠTEVILKA

»SLOVENE«

BO IZŠLA V VEČJEM OBSEGU
IN VEČJI NAKLADI

OGLASI

V TEJ ŠTEVILKI BODO IMELI

KAR NAJVEČJI USPEHI

— Nasilnost hajduha Vojnoviča. Miloš Vojnovič je pred tremi leti ubil nekega kmeta, nato pa pobegnil v gore. Tri leta ni bilo nobenega glasu o njem in ljudje so že mislili, da ga ne bo nikdar več nazaj. Te dni se je pa nenadoma prikazal v hiši kmeta Sokoviča, kjer je bila vsaka zabava. Zagrozil je, da bo ubil vsakega, ki bi klical na pomoč. Ljudje so bili silno prestrašeni, vendar so se po sili zabavali naprej. Naenkrat se je pa Vojnovič sprl z nekim kmetom. Ko je dvignil puško, da bi ustrelil, je hišni gospodar Sokovič skočil nadenj, toda hajduk je polegnil nož in Sokovič skoraj odrezal roko. Neki fant se je opogumil in skočil pred hišo ter začel klicati na pomoč. Hajduk pa je začel mahati z nožem vse vprek in je dva kmeta »skoraj do smrti zaklal. Pred hišo je zabodel še nekega kmeta, ki je tekel proti njemu. Nato je šel pred hišo vsakega starešine in s puško petkrat ustrelil skozi okno v hišo. Strelji so zadeli gospodarja v prsi. Po teh grozodejstvih je hajduk pobegnil v gozd. Orožniki so ga zasledovali, pa jim je ušel.

— Da boste stalno zdravi, je potrebno, da redno pijete Radenska ki deluje proti boleznim ledvic, srca, proti kamnom, skleroz, sečni kislini in slično. Radenska vam ohrani zdravje in mladostno svežost.

Ljubljana

I Ravnateljstvo šole Glasbene Matice opozarja starše in gojence, da je na šoli Glasbene Matice redni pouk od dne 3. januarja 1939 dalje ob običajnem dnevnem času.

I Nemci, Italijani, inozemci in Ljubljanci za mestne reveže. Nemško pomočno društvo — Deutscher Hilfsverein je mestnemu poglavarstvu nakazalo 2000 din in, kakor vsako leto, je Italijansko pomočno društvo tudi letno poslalo 1500 din pomožni akciji, prav tako pa je neimenovano zastopstvo neke ameriške tvrdke poslalo 500 din za mestne reveže. S svojimi velikodušnimi božičnimi darili so meščani tujih narodnosti in držav dali najlepšo pomoč domačinom pri podpiranju revnih ljubljanskih občanov. Z veseljem ugotavljamo, da dobri zgledi tudi v Ljubljani v resnici vlečejo, da danes zopet lahko objavimo več dobrotnikov naših siromakov. S posredovanjem člana mestnega sveta g. Josipa Bahoveca je mestni socialni urad dobil darilo 500 din in 1000 din od dveh neimenovanih tvevk, a znana tvevka Julia Meil je poslala za božičnico največjim v stari cukrarni 10 kg testenin, 20 kg riža, 2 kg kave in 5 kg sladkorja, veletrgovca g. Karel Prelog pa je za božičnico daroval največjim 144 parov toplih rokavic in 100 robcov. Dobrosrčnim darovalcem izreka mestno poglavarstvo najlepše zahvalo s prepričanjem, da se število dobrotnikov naših revežev že prav znatno pomnoži, hkrati pa vso našo dobro-

Značilna diplomatska premikanja na obrenkih Sovjetske Rusije

Litva—Poljska; Finska—Sovjetija; Japonska—Sovjetija

Varšava, 27. dec. AA. Pat.: »Dzennik Varšavski« komentira razvoj odnošajev med Poljsko in Litvo ter pravi, da gre za dogodke, ki kažejo zelo ereno politiko na vzhodnem koncu Evrope ter predvsem srečno poljsko zunanjo politiko. Zadržanje Litve zadnje čase kaže, kako polagoma izginja nezaupanje do Poljske. Ne samo vlada, pač pa tudi vse javno mnenje v Litvi, je prišlo do prepričanja, da Poljska želi spoštovati litvansko neodvisnost, ter da je pripravljena na iskreno sodelovanje v vseh pokrajinah.

Pariz, 27. decembra. AA. Havas poroča iz Moskve: Potemkin in finski poslanik v Moskvi, eta dne 23. decembra izmenjala noti o ratifikaciji do-

kumentov in zemljepisnih kart o meji med Sovjetsko Rusijo in Finsko. Mejo med obema državama je določila posebna mešana komisija.

Tokio, 27. decembra. AA. Zastopnik japonske vojske zanika poročilo, ki je bilo objavljeno v tujem časopisu, in ki pravi, da je bilo 45.000 japonskih vojakov poslanih radi okrepitve na sovjetsko-japonsko mejo, kjer so izbruhili po istih poročilih tudi incidenti. Omenjeni zastopnik japonske vojske je pojasnil, da od časa do časa vedno premešča vojaške oddelke na mejah Mandžukua, da pa ni prišlo do ničesar takšnega, kar bi moglo spraviti mir v nevarnost.

Izmet Inoni daje črno sliko o položaju

Ankara, 27. dec. AA. V govoru, ki ga je imel na kongresu republikanske narodne stranke predsednik republike Izmet Ineni, je poudaril značilne poteze Kemalovega režima ter naglasil, da je Turčija edina država na svetu, ki je mogla izvesti vojaške, politične in socialne reforme ob stalnem sodelovanju s parlamentom, ki je neprestano za sedal. Izmet Ineni je potrdil, da je cilj režima, da se doseže blagostanje naroda, nato pa poudaril, da živimo v času nestalnosti. Gojimo vročo željo, da bi vsi narodi živeli v bratstvu kot člani iste družine, v duhu medsebojnega razumevanja. Naša želja pa ne more zagotoviti sporazuma med narodi.

Predsednik Ineni je naglasil solidnost republikanskega režima, ki je doprinesel dovolj dokazov svoje moči. Ni naša navada, je dalje poudaril Ineni, da bi se odločili za kakršenkoli ukrep edino zaradi tega, ker bi ta ukrep morda odgovarjal razmeram in potrebam kake tuje države. Niti en naš državljan ne sme izgubiti ugodnosti, ki mu jih daje zakon. Polje dela v miru in za napredek skupne domovine je dostopno vsem državljanom brez razlike.

Komunistična stranka po vsej ČSR prepovedana

Praga, 27. dec. AA. ČTK. Uradni list objavlja odlok zunanjega ministrstva, s katerim je prepovedano vsako nadaljnje delo komunistični stranki na Češkem in Moravskem. (Slavaška in Karpatska Ukrajina sta ta odlok izdali že prej, tako da je komunistična stranka sedaj prepovedana po vsej ČSR. Op. ur.)

Pristaniška dela v I. 1939.

Belgrad, 27. dec. AA. V prometnem ministruvstvu v oddelku za pomorstvo in rečni promet so izdelani načrti za zgraditve pristanišč v prihodnjem letu, in sicer: v Brčkem za vso 2.940.000 din, v Starem Bebeju za 2.420.000 din, v Brzi Palanki za 480.000 din, v Ritopeku za 504.000 din. Pripravljalo se tudi načrti za zgraditve velikega pristanišča v Novem Sadu, za katerega bo potrebnih 10 milijonov dinarjev. Isto tako se izdelujejo tudi načrti za pristanišča v Radujevu in Dubravici. Vsa ta pristanišča bodo zgrajena prihodnje leto. Pristanišče v Sabcu je bilo dograjeno te dni in bo izročeno prometu spomladi.

Visoko italijansko odlikovanje ministra dr. Spaha

Belgrad, 27. dec. AA. Danes ob 11. dopoldne je prišel v prometno ministrstvo italijanski poslanik na našem dvoru Mario Indelli ter pri tej priliki izročil prometnemu ministru dr. Spahi visoko italijansko odlikovanje, italijansko zvezdo. Mario Indelli je izročil pomočniku prometnega ministra inž. Schnellerju veliki križ reda italijanske krone, tajniku prometnega ministrstva Hasinagiču pa red italijanske zvezde.

Znižane vozne

Belgrad, 27. dec. AA. Prometni minister je odobril polovično vozno vsem onim, ki se namestavajo udeležiti mednarodnega velesejma v Lvovu od 2. do 12. septembra 1939.

Iz diplomatske službe

Belgrad, 27. decembra. AA. V imenu Nj. Vel. kralja in z ukazom kr. namestnikov sta na predlog ministrskega predsednika premeščena: Miloš Kičevac, generalni konzul v 4-I na kr. generalnem konzulatu v Bratislavi za svetnika v 4-I v zunanjem ministruvstvu, in Stajič Simon, tajnik 6. skupine kr. poslanstva v Pragi za tajnika iste skupine v zunanjem ministruvstvu.

Osebnosti

Belgrad, 27. dec. AA. Premeščen je za višjega kontrolorja 6. položajne skupine na postajo Ljubljana gl. kol. Franc Sedej, dosedanj višji kontrolor na postaji Pragersko.

Belgradske novice

Belgrad, 27. dec. m. Davi je dopotoval v Belgrad dr. Jure Šutej iz Sarajeva, ter je kot zastopnik bivše HSS tekom današnjega dne imel več sestankov z vodilnimi člani erbske izvenskupniške opozicije.

Banjaluka, 27. dec. m. V Dvoru na Uni je bil večerj pokopan poslanec Ivo Durman. Pokojni Durman je bil izvoljen za poslanca pri decembrskih volitvah na listi dr. Stojadinovića.

Belgrad, 27. dec. m. Iz Južne Srbije poročajo o velikih snežnih zametih, ki trajajo v tamošnjih krajih že več dni. Zaradi snežnih zametov je na odprti progi na planini Bukova običal v snegu cel vlak z vsemi potniki.

SHIRLEY TEMPLE, Vaša ljubljena kot angel miru in sprave v prekrasnem filmu herojstva in poštvovalnosti indijske brigade
Kino Sloga Telefon 27-30 Ob 16., 19. in 21. uri

Čuvarji Indije

Niti »Maskarada«, »Epizoda«, »Zetev«, in »Tako je končala ljubezen« niso občinstva tako navdušile kot zadnji filmski umotvor

Zrcalo življenja KINO UNION

Paule
Wessely-jeve

Predstave ob 16., 19. in 21. uri

Ne zamudite tega sporeda! Telefon 22-21

Náša zunanja trgovina

V novembru aktivna za 152 milijonov dinarjev

Iz pravkar objavljenih statističnih podatkov je razvidno, da je bila v mesecu novembru naša zunanja trgovina aktivna za 152.4 milij. din, do čim je znašala aktivnost novembra lani samo 53.6 milij. din, oktobra letos pa za 89.5 milij. din. Izboljšanje je pripisovati zlasti velikemu zmanjšanju uvoza v primeru z lanskim letom, kar dokazujejo naslednje številke v milij. din:

I. polovica	Uvoz		Izvoz	
	1937	1938	1937	1938
Julij	2420.55	2645.6	2820.9	2887.64
avgust	427.15	403.2	582.56	282.7
september	446.84	407.1	606.5	461.85
oktober	488.3	368.64	591.9	397.06
november	482.87	374.4	558.7	463.4
11 mesecev	4756.24	4574.5	5356.2	4521.1

Skupno je bila lani v prvih 11 mesecih naša trgovinska bilanca aktivna za 599.0 milij. din, letos v prvih 11 mesecih pa pasivna za 53.4 milij. din, pa bi bila pasivnost po rezultatu prvih 7 mesecev sodeč še znatnejša, da se ni bilanca v naslednjih mesecih, posebno pa novembra, znatno izboljšala. Saj je še na koncu oktobra znašal pasivni saldo za vse leto 206.8 milij. din, kar pa se je znižalo v novembru. Po tem razvoju sodeč bomo zaključili leto 1938 s prilično uravnoveseno trgovinsko bilanco.

Žitni trg

Ljubljana, 27. decembra.

Pšenica. Zaradi slabega vremena so bili dovozi pšenice izredno slabi in to je tudi glavni vzrok, da je pšenica postala za 5—6 din dražja. Od mlinov iz Srbije je bilo živahno povpraševanje po južnobanatski pšenici. Ker je bilo pomanjkanje tega blaga, so se kupci zadovoljili s sremeko in bačko pšenico. V privatnem prometu je bila trgovana pšenica po naslednjih cenah: bačka 156—157, gornje banatska 155—156, južno banatska, pariteta Vršac 156, potiska franko vagon Sisak 170 din.

Koruzna. Tendence za koruzo je čvrsta, edino cena za umetno sušeno koruzo je ostala nespremenjena. Za koruzo (času primerno suho) je bilo največ povpraševanja od strani konzuma iz Srbije. Razen povpraševanja za rumeno koruzo je bilo tudi zanimanje za belo, času primerno suho koruzo. Dovozi koruze so bili isto tako slabi zaradi slabih potov in je zaradi tega tudi koruzna za 5—6 din postala dražja. Umetno sušena koruzna je ostala v ceni nespremenjena, zaradi tega, ker je povpraševanje slabo. V terminski kupnji je bilo napravljen le malo zaključkov, ker zahtevajo prodajalci povišane cene, katerih kupci še sedaj niso dovolili. Času primerno suha koruzna, pariteta Vršac notira 96, pariteta Indija 96—97, umetno sušena koruzna, pariteta Indija ali Vršac 110, banatska z uputnicami 110 din; za terminsko so cene bolj nominalne, in to za mare, april, maj 115, junij 117.50, junij, julij 120 din, bela umetno sušena koruzna je bila trgovana po 123 din, banatska postaja.

Moka. Tendence za moko se je popravila in je povpraševanje nekoliko oživel. Mlini so povišali cene za 5—10 din; bačko-banatska pekova moka notira 245—250 din, potiska franko vagon Sisak 260—265 din.

Krmilna moka. Manjše količine so bile zaključene za domači konzum. St. 8 notira 112—114, bačko-banatsko blago 108—110 din.

Otrobi. Tendence je čvrsta, ker je zaradi hladnega vremena uporaba večja. Bački otrobi notirajo 100—102, banatski 92—94, sremko-slavonski 95—97 din.

Ječmen. Poedini vagon ozimnega ječmena je bil zaključen za domači konzum po 150—152 din. Spomladanski ječmen notira 180—190 din, vendar za tega ni momentano kupca.

Oves. Tendence je oves je čvrsta, povpraševanja sicer ni veliko, vendar je ponudba še manjša, notira pa 160—162.50 din Srem ali Slavonija.

Stanje Narodne banke

Izkaz Narodne banke za 22. december kaže v primeru z izkazom za 15. december znatno zmanjšanje obkora bankovcev, katerega niso mogle kompenzirati povečane naložbe na žiru. Med aktivni je omeniti zmanjšanje deviznega zaklada in povečanje posebno lombardnih posojil.

Izkaz kaže naslednjo sliko (vse v milij. din, v oklepajih razlika v primeru z izkazom za 15. december):

Aktivna: zlato v blagajnah 1.898.4 (+0.45), zlato v inozemstvu 9.45, skupna podlaga 1.908.9 (+0.45), devize izven podlage 547.1 (—24.3), kovani denar 339.0 (+9.6), posojila: menična 1.717.0 (+1.1), lombardna 53.8 (+5.3), razna aktivna 2.340.0 (—1.1).

Glavni predmeti našega uvoza so bili v novembru naslednji (vse v milij. din, v oklepajih podatki za oktober):

surov bombaž 34.8 (28.14), bombažno predivo 21.15 (24.1), bomb. tkanine 9.8 (12.5), surova volna 22.5 (7.4), voln. predivo (8.26 (7.8), volnene tkanine 9.25 (17.8), svilen predivo 7.9 (8.5), nepredelano in polpredelano železo 4.0 (4.1), cevi 3.64 (4.0), razni izdelki iz železa in jekla 19.75 (23.3), surova nafta 10.4 (6.75), riž 8.75 (7.8), limone in pomaranče 1.9 (1.3), ostalo južno sadje 8.6 (6.7), kava 4.0 (4.0), premog 10.14 (6.2), stroji, orodje in aparati 20.0 (27.44), električni predmeti 13.46 (16.2), prevozna sredstva 13.1 (12.7), umetne organske barve 7.55 (7.2) itd.

Izvoz pa je bil naslednji (vse v milij. din, v oklepajih podatki za oktober 1938):

Pšenica 19.8 (56.5), koruzna 4.85 (2.06), fižol 10.45 (9.5), sveže sadje 45.56 (30.4), sveže češnje 14.65 (7.9), tobak v listih 5.64 (20.55), konoplja 24.24 (17.9), konji 6.5 (6.5), goveda 4.7 (8.15), prašiči 49.76 (38.4), perutnina 4.8 (3.8), drobnica 3.0 (2.4), sveže meso 47.7 (12.06), mast 10.7 (5.6), jaja 5.7 (5.54), goveje kože 7.47 (0.3), drva 4.1 (1.76), stavbni les 61.45 (55.66), oglje 1.45 (1.2), žel. pragovi 1.0 (3.8), izdelki iz lesa 4.5 (2.9), cement 4.7 (6.6), baker 47.8 (8.9), zemlja in rude 40.87 (37.6).

Pasiva: rezervni zaklad 222.3 (+0.06), bankovci v obtoku 6.692.4 (—88.05), drž. terjatve 58.9 (+32.07), žirovni račun 1.239.3 (+29.6), razni računi 1.074.9 (+2.4), skupno obveznosti po vidu 2.373.1 (+64.1), obveznosti z rokom 30.0, razna pasiva 326.2 (+15.3).

Obtok bankovcev in obveznosti po vidu 9.065.5 (—23.9), skupna podlaga s premijo 2.451.6 (+0.6), od tega samo zlato v blagajnah s premijo 2.439.5 (+0.6) milij. din, skupno kritje 27.04 (v prejšnjem izkazu 26.96%), od tega samo z zlatom v blagajnah 26.90 (26.83)%.

Stanje naših kliringov

Po poročilu Narodne banke je bilo stanje naših kliringov dne 22. decembra 1938 naslednje (v oklepajih razlike v primeru s stanjem za 15. december):

Aktivni kliringi: Italija 42.649.000 (—6.313.000) din, Nemčija 23.132.000 (—2.696.000) mark, Bolgarija (redni) 1.844.000 (+197.000) din, Bolgarija (turizem) 163.000 (+2000) din, Poljska 3.338.000 (+187.000) din, Turčija 18.788.000 (+280.000) din in Španija 2.935.000 pezeta.

Pasivni kliringi: Češkoslovaška 142.133.000 (—3.518.000) kron, Švica 3.687.000 (—52.000) frankov, Belgija 2.407.000 (+10.000) belg, Madžarska 19.338.000 (—2.902.000) din in Romunija 8.773.000 (—1.097.000) din.

Posebne takse za potrdila, katere izdaja Zavod za pospeševanje zunanje trgovine

Minister za trgovino in industrijo je podpisal odlok, s katerim se uvažajo za potrdila, katere izdaja Zavod za pospeševanje zunanje trgovine za izvoz številnih proizvodov za izkoriščanje trgovinsko-pogodbenih ugodnosti ali za izkoriščanje uvoznih ugodnosti odobronih od naše države. Te takse se plačujejo s posebnimi znamkicami, ki bodo vtisnjene in uničene na področjih. Takse so naslednje: živi prašiči 15 din za komad, konji »Medmurci« 500 din, vprežni 100, klavni 20, goveda živa 30 din, perutnina 0.50 din za komad, sir 10 din za met. stot, maslo 25 din, živa perutnina 7 din za stot, žive gosi 7 din za 100 kg, zaklana perutnina 10 din za stot, zaklane gosi 10 din za stot, sveža jaja 6 din za zaboj, razbita jaja 10 din za stot, jaja v prahu 15 din za stot, divjačina 8 din za komad, sveže meso in zaklana teleta 10 din za stot, zaklani prašiči 10 din za stot, salama 25 din za stot, soljeno in prekajeno meso 15 din za stot, mast 15 din za stot, slanina 12 din za stot, bacon 12 din za stot, čreva 3 din za stot, sladkovodne ribe 6 din za stot, sveže morske ribe 4 din za stot, ribje konzerve 5 din za stot, žabe 4 din za stot, črjavke 2 din za stot, perje 75 din za stot, surove kože 2 din za stot, strojene kože 5 din za stot, rogovi 2 din za stot, živalska dlaka, griva itd. 5 din za stot, volna 20 din za stot, živa teleta 10 din za komad.

S tem odlokom so na novo urejene takse za vodo. Lani so bile prve takse vpeljene 1. avgusta 1937, sedanja lista pa je zelo razširjena in obsega večje število novih predmetov, poleg tega pa so tudi same dosedanje takse izpremenjene (delno zvišane delno znižane).

Pravilnik o ustanavljanju rezerv in naloganju v državne papirje. Izšel je pravilnik o ustanavljanju rezerv in o delnem vlaganju teh rezerv v državne papirje. Pravilnik k uredbi določa podrobnosti o vlaganju poslovnih rezerv v državne papirje, zlasti pa roke, do kdaj se ima izvršiti vložitev.

Odkup deviz po pooblaščenih denarnih zavodih. Minister financ je 22. decembra pod št. 70.996 izdal odlok, po katerem morajo vsi izvozniki ponuditi za odkup Narodni banki poleg 25% svojih evobodnih deviz po uradnem tečaju s premijo še 25% svojih izvoznih deviz po tečaju na avobodnem tržišču, katerega je ugotovila Narodna banka za nabavo surovin. Ostanek 50% so dolžni izvozniki kot doslej prodajati takoj po pooblaščenih denarnih zavodih na domačih borzah. Od vseh ostali deviz (izvzemši izvoznike), ki se na kakršnikoli podlagi vnašajo v Jugoslavijo, morajo njih lastniki odnosno pooblašteni denarni zavodi, po katerih se transakcija opravlja, ponuditi Narodni banki na odkup eno tretjino po tečaju na svobodnem trgu, ki ga ugotovi Narodna banka za nabavo surovin. Ostanek morajo lastniki teh deviz prodajati takoj po pooblaščenih denarnih zavodih na domačih borzah. Narodna banka je pooblaščenca dati vsa potrebna pojasnila glede odloka. Ta odlok se ne nanaša na vnos deviz za stvarjanje svobodnih dinarskih terjatev, ki se tudi nadalje morajo odstopati Narodni banki po uradnem tečaju s premijo.

Nove delniške družbe. Kakor smo že poročali, je bila v Belgradu ustanovljena delniška družba Britred (J. Hanau). Glavnica znaša 0.5 milij. din (500 delnic po 1000 din imenske vrednosti). Upravni odbor tvorijo: Gojko Mudrić, Borislav Stanimirović, Anatolije Tizenhausen, Julius Hanau in gospa V. Sibil Hanau. — Trgovinski minister je nadalje odobril ustanovitev delniške družbe »Kavarna Ruski car« z glavnico 0.5 milij. din, ki je razdeljena v 500 delnic po 1000 dinarjev imenske vrednosti. — Nadalje je vpisana v trg. register Parna pipovarna Kren in Stančević d. d. v Čačku. Glavnica znaša 6 milij. din (razdeljena v 60.000 delnic po 100 din imenske vrednosti). Upravni odbor tvorijo: ing. Svetolik Sv. Stanković, Paulina St. Kren in Pavle Gavrilović (vsi iz Čačka).

Licitacije. Dne 31. decembra 1938 bo v Intendanturi štaba dravske diviz. oblasti v Ljubljani licitacija za dobavo mesnih konzerv. — Dne 4. januarja 1939 bo pri štatu utrjevanja v Ljubljani licitacija za oddajo del napeljevalne vodovodne instalacije. — Pri upravi smodnišnice v Kamniku bo dne 16. januarja 1939 oterfarna licitacija za nabavo gutaperke in parafina, dne 17. januarja pa oterfarna licitacija za nabavo navadne smole.

Odlog plačil je dovoljen Hranilnici in posojilnici v Četnici pri železnikih. r. z. z. n. z. za 6 let od 9. aprila 1937 dalje, odlog velja za dolgov, nastale pred 4. julijem 1936, obrestna mera 2% brutto od 4. julija 1936 dalje.

Likvidacija. Gospodarska zadruga r. z. z. o. z. v Ljubnem na Gorenjskem.

Nova delniška družba. Kot smo že poročali, je bila v Belgradu osnovana delniška družba »Olimpija«, birostroji z glavnico 1.1 milij. din, ki je razdeljena v 1100 delnic po 1000 din imenske vrednosti. Člani uprave so: Ristić Andra, Schlechtweg Otto in Zeise F. Avgust, člani nadzorstva pa Tomić Dušan, Pehl Karl in Mesch Viljem.

Trgovinskoindustrijska zbornica v Sarajevu. Izšlo je obirno poslovno poročilo Trgovinskoindustrijske zbornice v Sarajevu, ki obsega v glavnem področje driske banovine. Poročilo prinaša statistične podatke o gibanju obratov v posameznih okrajih in strokah, o gospodarskih razmerah na splošno. Nadalje prinaša poslovno poročilo tudi poročila o posameznih akcijah zbornice, številne statistične podatke. Priložena so tudi pravila razsodišča zbornicega razsodišča in statistika denarnih zavodov na zborničnem področju. Zbranka je tudi še mnogo drugega gradiva. Poročilo je za leto 1937.

Borza

Dne 27. decembra.

Denar

V zasebnem kliringu je ostal angleški funt nespremenjen na 237.20—238.80.

Nemški čeki so beležili na vseh naših borzah nespremenjeno 14.20—14.40.

Grški boni so beležili v Zagrebu in Belgradu 37.15—37.85.

Devizni promet je znašal v Zagrebu 2.622.210, v Belgradu 3.809.000 din. V efektih je bilo v Belgradu prometa 2.057.000 din.

Ljubljana — Tečaj s primom.

Amstredam 100 h. gold.	2399.15—2413.75
Berlin 100 mark	1768.53—1782.41
Bruselj 100 belg.	743.95—749.01
Curih 100 frankov	906.45—1003.52
London 1 funt	205.56—207.61
Newyork 100 dolarjev	4382.26—4418.57
Pariz 100 frankov	115.91—117.35
Praga 100 kron	150.93—152.04
Trst 100 lir	231.45—234.53

— Pri neredni stolici, napetosti črev vsled zapeke prav odlično odvaža naravna »Franz-Josefova« grenka voda zaostanek prebave nakopičene v črevih. V zdravniški praksi se uporablja »Franz-Josefova« voda s polnim uspehom pri odraslih kakor tudi otrocih.

Reg. po min. soc. pol. in n. zdr. S-br. 15.485. 25. V. 35.

Curih. Belgrad 10, Pariz 11.665, London 20.655, Newyork 442.131/2, Bruselj 74.65, Milan 23.30, Amsterdam 240.75, Berlin 177.55, Stockholm 106.85, Oslo 108.80, Kopenhagen 92.20, Praga 15.15, Varšava 83.62, Budimpešta 87.50, Atene 8.95, Carigrad 3.50, Bukarešta 3.25, Helsingfors 9.11, Buenos Aires 111.

Vrednostni papirji

Ljubljana. Državni papirji: 7% inv. pos. 98—99, agrarji 59—60, vojna škoda promptna 467—469, begl. obv. 89—90, dalm. agrarji 88—89, 8% Blg. pos. 95.50—96.50, 7% Blg. pos. 89—90, 7% pos. DHB 99—100, 7% stab. pos. 96.50—97.50. — Delnice: Narodna banka 7700—7900, Trboveljska 180—190.

Zagreb. Državni papirji: 7% inv. pos. 100—100.50 (99, 100), vojna škoda promptna 465—467 (466), begl. obv. 89 denar, dalm. agrarji 88—89, 4% sev. agrarji 58—58.50, 8% Blg. pos. 96.25—96.50, 7% Blg. pos. 89.25 denar, 7% stab. pos. 97.50—98.50. — Delnice: PAB 220 denar, Trboveljska 180—183, Gutmann 40 denar, Isis 20 denar, Osj. sladk. tov. 90—110, Osj. liv. 170 denar, Jadranska plova 300 denar.

Belgrad. Državni papirji: 7% inv. pos. 100.50—101 (101, 100.75), agrarji 59.50—60, vojna škoda promptna 466.50—467.50, za konec februarja (467), begl. obv. 89—89.50, dalm. agrarji 88—88.25 (88.25, 87.75), 4% sev. agrarji 57.50—58 (57.50), 8% Blg. pos. 95.75—96.50 (96), 7% Blg. pos. 89.75—90.50 (90). — Delnice: Darodna banka 7800 blago, PAB 226 denar (227).

Žitni trg

Novi Sad. Pšenica: bč. 156—158, srem, slavo. 156—158, ban. 155—159. Vse 77—79 kg in 2% n. — Koruzna: bč. par. Indija in Vršac 98—100, bč. par. Indija in Vršac suš. 111—113. — Moka: bč. ban. Og. 245—255, 2 255—235, 5 205—215, 6 185—195, 7 155—165, 7.5 120—125, 8 112.5—115, srem., slavo. 240—250, 2 220—230, 5 200—210, 6 180—190, 7 150—160, 7.5 120—125, 8 112.5—115. — Otrobi: bč., srem. in ban. juta vreče 92—102. Tendence čvrsta, promet srednji.

Sombor. Koruzna: bč. promptna 96—97, bč. za jan. blagajna dvojno, kat. 97—99, bč. sušena 108—110. — Otrobi: bč. 98—100, srem. 94—96. Ostalo nespremenjeno, brez prometa.

Cene živine in kmetijskih pridelkov

Mariborski živalski sejem dne 27. decembra 1938. Na sejmu je bilo pripeljanih 5 konj, 5 bikov, 60 volov, 115 krav in 14 telic, skupaj 199 komadov. Cene so bile sledeče: debeli voli 4.25—5, poldebili 3.25—4.25, plemenski voli 4—5.50, biki za klanje 3—4.50, klavne krave debele 3—4.50, plemenske krave 3—4.50, krave klobasnice 2.25—3, molzne krave 3.50—4.75, breje krave 3.50—4, mlada živina 4—5, telice 5—6 din kg žive teže. Prodanih je bilo 52 komadov. — Mesne cene so v Mariboru sledeče: volovsko meso I. vrste 10—12, II. vrste 8—10, meso bikov, krav in telic 6—12, telečje meso I. vrste 10—14, II. vrste 8—10, svinjsko sveže meso 12—14 din kg.

Živalski sejem v Ptuj, dne 20. decembra in svinjski sejem dne 21. decembra t. l. — Dogon: 42 volov, 45 krav, 7 bikov, 15 juncev, 18 telic, 1 tele, 35 konj in 34 svinj. Prodanih je bilo: 12 volov, 21 krav, 6 bikov, 1 junec, 6 telic, 1 tele, 8 konj in 25 prašicer. Cene: Voli 2.50 do 4.25 din, krave 2 din do 4.75 din, biki 3.50 do 4 din, junci 3 do 3.75 din, telice 3 do 5 din, teleta 5 din, pršutarji 7 do 7.75 din, debele svinje 8 do 8.50 dinarjev, plemenske svinje 6.50 do 7.25 din za kilogram žive teže. Konji od 600 do 3500 din za glavo.

Dravograd, dne 21. dec. 1938. Voli I. vrste 5 din, vol II. vrste 4.50 din, vol III. vrste 4 din, telice I. vrste 5 din, telice II. vrste 4.50 din, telice III. vrste 4 din, krave I. vrste 4 din, krave druge vrste 3.50 din, krave III. vrste 3 din, teleta I. vrste 7 din, teleta II. vrste 6 din, prašiči 12 din, prašiči pršutarji 10 din za 1 kg žive teže. Goveje meso I. vrste, prednji del, 10 dinarjev, zadnji del 12 din, goveje meso II. vrste, prednji del, 9 din, zadnji del 11 din, goveje meso III. vrste, prednji del, 8 din, zadnji del 10 din, svinjina 15 din, slanina 17 din, svinjska mast 18 din, čisti med 18 din, neoprana volna 24 din, oprana volna 34 din, goveje surove kože 10 din, telečje surove kože 11 din, svinjske surove kože 6 din za 1 kg. — Pšenica 250 din, ječmen 200 din, rž 200 din, oves 175 din, koruzna 150 din, fižol 250 din, krumpir 100 din, seno 50 din, slama 40 din, jabolka I. vrste 300 din, II. vrste 250 din, III. vrste 200 din, pšenična moka 325 din, koruzna moka 175 din za 100 kg.

KULTURNI OBZORNİK

Karel Čapek umrl



Karel Čapek umrl. — Nepričakovano je prišla ta vest in niti ne vemo še, kako se je zgodilo, saj je še 18. t. m. napisal za »Lidove noviny« nekak protest proti vsiljevanju svetovlavl-

ske tradicije in kulta, kakor je kulturni program sedanje vlade in tečnja sedanjega časa, ki je pretrgal s tradicijo Masarykovo in Benešovo. S Capkom pa odhaja v večnost najvnetejši in najglasnejši ter najvidnejši zagovornik tega polpreteklega časa, ter tudi njega najvidnejši predstavnik pred vsem svetom, v katerega je ponesel kot še nihče slavo češkega imena. Saj je prav zadnje mesece šla borba za tem, da dobi Nobelovo nagrado, kjer sam je propadel. Vsekakor pa je bil Karel Čapek eden največjih duhov povojnega češkega javnega življenja, posrednik med češko masarykovsko kulturo in širokim svetom, sicer pa brez dvoma izreden intelekt, kot jih najdemo le malokdaj. Pravi sin anglosaškega duha, kot ga sicer srečujemo pri Chestertonu ali Wellsu, in s katerim se slika češki duh že od husitizma (Wickliff) in Masaryka (Garriek). Svetovni demokrat in duh, ki nima meja, ki ustvarja iz utopij in razumskih kombinacij in odkriva nova obzorja, v katere stopa sam kot prvi iznajditelj. Resnično: če bi Karel Čapek ne bil pisatelj, bi bil na tehničnem polju iznajditelj Edisonovega kova. Tako pa je bil kot pisatelj, kamor je slučajno zašel, pisatelj utopist, graditelj za zadnjimi umskimi zaključki, snovatelj novih svetov in novih ljudi. Zanimivo je, da je Čapek po svojem studiju eksaktne filozof doktor estetike, ki se je udeleževal najprej kot pisatelj knjige »o pragmatizmu«, s katerim se je priključil ameriškem praktičnemu duhovnemu relativizmu ter odslej stal kot načelni sovražnik vsega dogmatičnega in absolutnega. Potem je bil kritik filozofskih pravzaprav, zlasti estetskih, postal časopisni poročevalec o likovni umetnosti, kjer je uvažal likovni kubizem, ki ga predstavlja njegov brat Josef, pa tudi on sam v svojih potopisnih risbah. Šele potem je stopil sam na literarni polje, kamor ga je uvedel Horkey, znani demistični kritik. In od tedaj — nastopil je v letu 1914, kot predvojna generacija — najprej sicer v klasiistični romantični reviji »Moderna revue«, toda po vojni se je razcvet v nenavadno

plodnost (napisal je okrog 45 knjig!) in tudi z rastel v širono svetovno slavo predvsem s svojimi novimi dramami (R.U.R., Ustvaritev sveta, Potepuh, Stvar Makrokozmos, Iz življenja mrčesa itd.), same drame, ki so bile večinoma igrane tudi pri nas in so pokazale nova pota dramskega ustvarjanja, dasi danes čutimo, da je v njih več razumske invencije kakor pa prave tragike. Bolj stvar duha kot pa srca, bolj senzacija kot stalna vrednota. Čapek sam je bil dal časa tudi dramaturgu, dokler se ni za stalno naselil kot publicist in podlistkar pri »Lidovih novinah«, kjer je bil do zadnjega delaven. In to publicistično delo se pozna tudi njegovemu leposlovju. Če so prve novele bile še precej seccionističnega duha (Zareče globe, Krkonošev vrh), so novele »Božja matrac« poleg detektivskih novel »Iz enega in drugega žepa« ter »Mučnih povestitev« morda najboljše Čapekove male stvari, klasični leposlovni fejtoni. Njegovi veliki romani »Krkakite«, »Tovarna za Absolut« ali »Vojska z močeradit« so kljub izredni duhovitosti vendar le bolj senzacionalne, podlistkarske narave kakor velike umetnine, bolj razumske akrobacije kakor pa prave povesti. Z njimi je odprl nove poglede in dal novo obliko literarnemu tvorjenju. Šele v zadnjih romanih »Hordubale«, »Metor«, »Navadni človek«, ki tvorijo zase trilogijo, zanimivo po vzniku in obdelavi (vsak roman pomeni novo pot v novo literarno problematiko) ter zadnji delavski roman »Prva parta«, so romani, ki bodo ostali za vedno v čeki književnosti (zlasti »Hordubale«) kot pionirska literarna dela. Resnični mojster pa je Čapek v svojih potopisih (po Angliji, Španiji, Italiji, Norveški, Holandski itd.), kakor tudi v fejttonih, tihoših se literarnih problemov (V objemu besede, Marsias, Kritika besed itd.) ter v zapisovanju pogovorov z T. G. M., v katerega se je najbolj živlil. V zadnjih igrah »Bela bolezen« in »Matic« pa je posegel v sodobno politično problematiko, v borbo proti fašizmu ter so te drame zopet bolj zanimive po idejnosti, kakor pa mo

Silen mraz po vsej severozahodni Evropi

Velike zamude v prometu, v Londonu je zmanjkalo premoga in živil



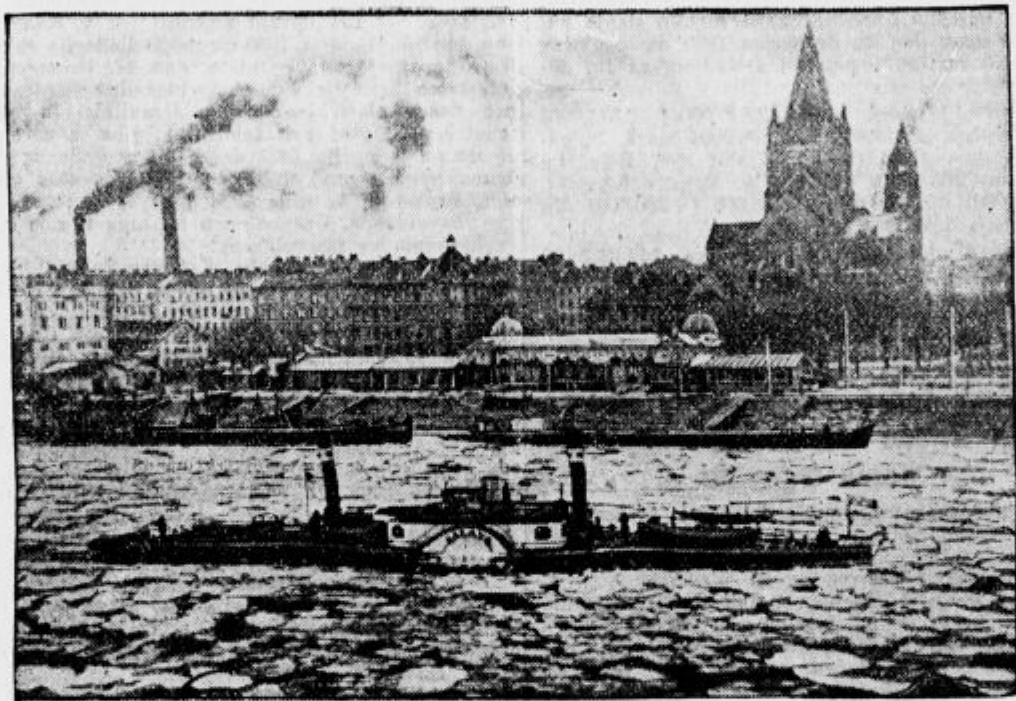
Prizor z angleških cest, ki je v teh dneh nekaj vsakdanjega.

Pred prazniki je na severozahodno Evropo prišil silen mraz, ki smo ga — čeprav z nekoliko manjšimi posledicami čutili tudi pri nas. V Nemčiji na primer je močno oviran vsi železniški promet in za praznike so brzovlaki v Monakovo, Stuttgart, na Dunaj, v Frankfurt pripeljali z velikimi zamudami, tudi po 8 ur. Najhuje je bilo v srednji Nemčiji, kjer je več vlakov dobesedno obstalo v snežnih zametih. Večkrat so zmrznile tudi cevi in signalne naprave in je to povzročilo zastoj v prometu. Nič bolje seveda ni bilo v Berlinu, kjer so bile kolodvorske čakalnice pred prazniki stalno natrpane ljudi, ki so hoteli odpotovati, pa jih vlaki niso mogli v pravem času razvoziti na deželo. Na progah je delovalo 290 strojnih plugov za oranje snega, ki jim je bilo pridelenih 800 delavcev. Stroški z odmetavanjem snega so v pičlih dveh dneh narasli na 13.000 mark (blizu 200.000 din), ne da bi se v prometu poznalo kako znatna izboljšanje.

V Dortmundu je mraz padel na 21 stopinj pod ničlo, v Freiburgu na 18 stopinj pod ničlo. Močno je v severozahodni Evropi zastal tudi poštini promet, ki bi bil sicer sedaj za praznike največji, pa so pošiljke v mnogih in mnogih meslih obležale na poštah.

V Londonu in tudi v ostalih delih angleškega otoka je mraz napravil tako zmedo, kakor morda kak potres. Prebivalstvo je v zimskem času bolj vajeno deževja, zato na mraz in snežne zamete nihče ni bil pripravljen. Preteklo sredo je neprestano močno snežilo in v četrtek je bila splošna zmeda že tu. Večina Londončanov je prepozno prišla v urade, ker je bila v podzemskih železnicah taka gneča, promet pa tako počasen, da ni bilo mogoče nikamor naprej. Še huje je bilo pravi večer, ko se je snega že precej nadelalo po ulicah in je pričelo zmrzovati. Po vseh postajališčih avtobusov, podzemskih železnic in drugih križiščih so stali množice, ki so čakale na svoje prometno sredstvo, da se odpeljejo v svoj del mesta. Popoldnevni časopisi so takoj uvedli posebno rubriko, v kateri so od ure do ure poročali, na kakšen način se trenutno najhitreje pride v ta ali oni del mesta, ker sedaj je ustavila obratovanje ta proga, sedaj ona in izmed potnikov nihče v londonske prometne razmere ni imel pregleda. V noči od četrтка na petek

je zopet močno zmrzovalo in razmere so bile še hujše. Mestna občina je sklicala celo armado brezposelnih delavcev, da bi obmetavali sneg. Kako malo pa je bila na to pripravljena, se vidi iz tega, da so cele čete teh delavcev korakale proti belemu sovražniku s popolnoma novimi, leskečimi lopatami. Telefonske zveze so bile kmalu pretrgane in poštna uprava je imela čez glavo dela, da je telefonske naročnike ob potrebi obveščala, po kateri in kateri progi se dobi zaželjena zveza.



Led na Donavi. Posledice hudega mraza so goste le dne plošče tudi na Donavi. Naša slika je posneta na Dunaju

Posebno vprašanje pa je bila z vodovodno napeljavo. Po bogve kakšnem, inozemstvu popolnoma nerazumljivem gredbeno-policijskem redu morajo biti namreč v Londonu vse vodne cevi napeljene po zunanji strani sten. To sicer ni bogve kaj lepo, toda doslej ni pokazalo drugih slabih strani, ker v Angliji pač ne zmrzuje. Za letošnje praznike pa so klopčari imeli toliko posla, kakor med letom nikoli ne. Vseposvoda so cevi papokale in težko je bilo stanovalcem iz velikih stanovanjskih palač preskrbovati se z vodo. Tik pred prazniki so bile vse cevi že povite in povezane z najrazličnejšimi zasilnimi obvezami. Druga težava pa je, da v Londonu ni več premaga. Trgovci s kurivom sicer svojim odjemalcem z vso vljudnostjo voščijo vesele praznike in srečno novo leto, premoga pa ne morejo dobiti, ker je zlasti tovarni promet v zastoju. Veliko transportnih vlakov je zastalo v snežnih zametih in pred novim letom ni pričakovati znatnejšega izboljšanja. Neka veletrgovina s kurivom je v svarilo prebivalstvu razglasila, da prihaja v London samo komaj dve tretjini rednega dovoza, povpraševanje pa je štirikrat večje.

Prav tako je zastala tudi preskrba z živili. O rednem dovozu ni mogoče več govoriti in neka razpošiljalnica mleka je izdala svarilo, naj ljudje varčujejo z mlekom in drugimi živili, ker nobenemu naročilu ni mogoče več v rednem roku ustreči.

Ne dovolite, da Vam kukavica znese
jajce v Vaše zdravje!

Radenska
originalna, naravna in zdravilna
Je samo ena,
ona z rdečimi srci. Zdravje in užitek!



Takim je pa vse v veselje — mraz in vročina.

Za eno besedo — dvoje življenj

V jeti Pentoville v Londonu pričakuje kraljeve pomilostitve 28-letni morilec Leslie Charles Clements, ki je bil obsojen na smrt zaradi zločina izvršenega v prav posebnih okoliščinah. Obsojenec je bil vse do zadnjega pošten državljan in ni bilo o njem slišati nič slabega. Letos 25. oktobra pa se mu je zamajalo pod nogami in — življenje je bilo zaigrano. Ob navadni uri ga je budilka prebudila iz spanja. Njegova žena — 25 let stara, dokaj čedna in morda za malenkost nekoliko preveč koketna — se je v polspanju preobrnila na drugo stran in dretno zamrmrala: »Ali si čaj pristavil, Feliks?« Ta Feliks, ne Karel! Za Karla Clementsa je bila ta beseda, izgovorjena v polspanju, še ne pri prebujenju zavesti, zadosten dokaz za krivdo — zakonske nezvestobe. Pograbila ga divja jeza in ljubosumnje in prvo dejanje tega nesrečnega jutra je bilo, da je planil po steklenici, ki je stala na nočni omarici, in z njo z vso surovostjo udaril svojo nič hudega slutečo ženo po glavi. Ta prvi udarec mu je dal poguma, da je bila jeza še bolj podjetna. Vrgel se je nad ženo, jo začel daviti in ji slednjič porinil žepni nož v hrbet. Žena je v nekaj trenutkih izdihnila, ne da bi dobila čas za zagovor. Sodniki, pred katere je ta zadeva prišla, niso imeli nobenega razumevanja za nagib in okoliščine, v katerih se je vse to dogodilo. Parotniki so ga spoznali za krivega in po zakonu ni drugega izhoda kakor — smrt na vesalih. Ob dejstvu, da se angleški kralj le redkokdaj posluži pravice pomilostevanja, je le težko verjetno, da bi Leslie Charles Clements dobil kako drugačno kazen. Zaradi ene besede, v polzvesti zašepetano ime — dvoje življenj!

Pariški »Dom invalidov« v plamenih

Mogočni »Dom invalidov« v Parizu je v noči od četrтка na petek komaj ušel svojemu koncu v plamenih. Okrog 1 zvečer so skozi streho glavnega paslopa siknili dolgi ognjeni zublji, ki so grozeče osvetljevali temno zimsko nebo nad Parizom. V hipu se je po vsem Parizu raznesla novica: »Dom invalidov« goril! Novica je drvela od ulice do ulice in kmalu so se vse reke ljudi usmerile v ta del mesta; vsak je pač hotel biti zraven, da na lastne oči vidi to nesrečo Pariza. Gasilske čete so bile seveda takoj alarmirane in so z največjo naglico in vsemi pripravi prihiteli na kraj požara, toda hud mraz jim je zelo oviral delo. Hidranti so namreč že po nekaj curkih zmrznili, le nekaj cevi je

bruhalo vodene curke na plamene, ki so rastle bolj in bolj. Gasilci so pa morali najprej in potem sproti tajati cevi in hidrante, potem šele se je pričelo pravo gašenje. Požar se je medtem že razširil na dolžino 100 m po strehi in biti se je bilo, da bo vse ta ponos Pariza zgrmel v prasketajoče razvaline. Z velikimi napori, ki so trajali vso noč in še naslednji dan v pozno dopoldne, se je gasilec posrečilo, da so obvarovali glavni del stavbe, kjer se grobovi cesarja Napoleona, maršala Focha in drugih slavnih francoskih vojskovodij. Škoda pa je kljub temu ogromna, ker je voda iz gasilskih cevi ponekod predrila strop in po sobah in dvorah zmrznila. Zlasti močno je poškodovana »častna dvorana«, ki leži prav pod tistim delom podstrešja, kjer je požar nas tal. O vzrokih požara si še niso na jasnem, precej verjetno pa je, da je ogenj skozi pokvarjen kamin prišel v podstrešje, kjer se je razvil v tako velik požar.

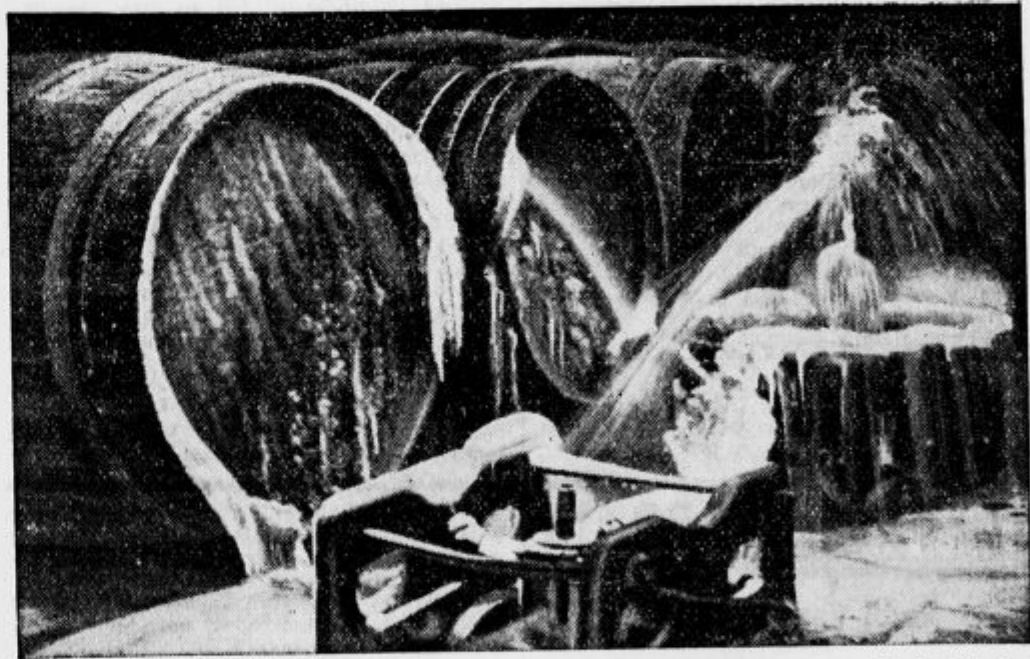
»Dom invalidov« je začel graditi Ludvik XIV. v 17. stoletju in je poleg Eiffelovega stolpa, »zmagoslavnega slavoloka« v Zvezdi in obeliska na »Place de la Concorde« največja znamenitost Pariza.



Pogled na »Dom invalidov« od spredaj. Velike kupole požar ni poškodoval.



V svitu žarometov so gasilci opravliali svoje težko delo pri gašenju »Doma invalidov«.



V Parizu je v tovrnem pristanišču na obrežju Sene več sodov z najboljšimi francoskimi vini od silnega mraza popokalo in skozi špranje med dogami silila na dan dobra kapljica v obliki lepo barvanega ledu.

Brezbožniki nadaljujejo boj proti veri

Na nekem zborovanju brezbožnikov v Barnaulu (Ural) je govornik Boldirev, ki je govoril o potrebi brezbožniške propagande, razglasil vrstni red oseb in ustanov, ki jih morajo brezbožniki smatrati za svoje največje sovražnike in se proti njim v tej vrsti boriti. Po tej vrsti so sovražniki brezboštva: prvi je rimski papež v Vatikanu, proti njemu mora biti brezbožnik v vseh razmerah, v vseh okoliščinah, z vasko žilico svojega bistva; drugi je anglikanski nadškof v Canterburyju; tretji je kardinal in nadškof Hinnsley v Westminsteru; nato nadškof iz Upsale; za njim kardinal in nadškof iz Chicaga; na šestem mestu so po Boldirevi razvrstitvi katoliški tisk, katoliške visoke šole in univerze; nadalje Boldirev še navaja katoliško misijonstvo, razširjevanje svetega pisma in nekatera protestantska protikomunistična združenja.

Iz Moskve poročajo, da bo brezbožniška književna založba v kratkem izdala knjigo za otroke, ki jim naj bo kakor nekaj brezbožniški priročnik, ki naj jih v zgodnji mladosti uvaja v to »gibanje«. Knjiga bo imela naslov: »Far — vahn in zločinec«. Duhovniki vseh veroizpovedi bodo v tej knjigi prikazani v najpodlejši obliki. Besedilo bodo podpi-

rale »primerne« karikature. V prvi nakladi bo knjiga izšla v 200.000 izvodih.

V Sibiriji in v pokrajini Volga so se nekatera društva borbenih brezbožnikov obrnila na oblasti z vlogami, v katerih zahtevajo, da se v času od 24. decembra do 8. januarja 1939 prepove vsako bogoslužje. Brezbožniki svojo zahtevo utemeljujejo, češ, da bi bila v interesu javnega mira, ker bi sicer moglo priti do nemirov med vernimi množicami in brezbožniki. Zbiranje vernih v božičnem času bi brezbožniki smatrali za izzivanje, ki ga ne morejo trpeti. Cerkvene občine, kolikor jih pač še je, so se obrnile na pristojne oblasti in zaprosile za pomoč, pa doslej še niso prejele nobenega odgovora — in ga tudi ne pričakujejo.

Poročevalska služba »East-Information-Bureau« poroča iz Moskve, da je novi voditelj GPU Berija na glasu kot neizprazen preganjalec cerkve. Velja za likvidatorja armenske cerkve. Ze v Gruziji je vodil brezbožniško gibanje in ga ni bilo strah nobenih grozodejstev. Je tudi eden izmed najstarejših članov v organizaciji borbenih brezbožnikov.

Zadnja pot kanalskega dekana

Gorica, 25. decembra.



Spremlili smo nepozabnega, tako nenadno in kruto nam ugrabljenega kanalskega dekana msgr. Venceslava Beleta na zadnji, res žalostni poti. Pred sanatorijem sv. Justa v Gorici, kjer je rajnik izročil svojo veliko, blago dušo Vsemogočnemu, se je zbralo večje število Goricanov, ki so se prišli posloviti in tudi mnogo Bricev in Kanalecev, ki so vsi strli in objokani prihiti kropiti svojega »gospodnjaka«. Po cerkvenih obredih v sanatorijem svetlišču so naložili krsto na motorni voz mesnega pogrebnecega zavoda in žalni sprevoz se je začel. Pogrebi, vsi, prav vsi do srca presunjeni, so se naložili v vrsto avtobusov in v še daljšo vrsto avtomobilov in so sledili krsti tja proti Šempasovemu Vipavsko dolino. Tam na pokopališču v Šempasu počivajo starši pokojnega gospoda in tam ob njih hoče snivati tudi on, njihov ljubeči, ponosni sin, svoj večni sen. In tam bo spal tudi pod neposrednim varstvom svoje Matere na Vitovljah, katero je tako goreče ljubil; saj je vsakrat, kadar je imel le malo prike in časa, skočil tja gori na skalnati vrh k Njenemu svetlišču in je na Njenem oltarju daroval sv. daritev. Da, dal tam šempaskem zatišju bo dobro njegovi nemirni duši; varovana od dvoje ljubezni bo našla sveti mir v Gospodu.

V Šempasu, nekoliko pred vasio, je čakala sprevoz duhovščina iz Vipavske doline s silnimi množicami ljudstva iz vseh okoliških vasi. Od tu se je razvil veličasten pogreb v cerkev. Vodil ga je kot nadškofov namestnik stolni kanonik megr. lg. Valentincič, ki je bral tudi slovesno sv. mašo zadušnico. Obdajalo ga je nad petdeset sobratov iz vseh predelov dežele. Krsto so nosili člani kanalske fantovske Marijine družbe. Razen teh fantov je prišlo še nad 100 drugih Kanalecev na grob svojega ljubljenelega gospoda. Ubogi Kanaleci Radi so ga imeli, ponosni so bili nanj, zato jih je njegova smrt povsem zmedla, skrušila. »Vse smo izgubili, vse!«, so vzdihovali. Sprevoz je tonil v venci in cvetju; saj so vsi, ki so ga poznali, vedeli, kako je njegovo srce ljubilo vse lepo, kako se je rado kopalo v cvetju, zato so mu okrauli zadnjo pot z rožami in so mu z njimi zasuli tudi grob. V cerkvi se je poslovil od rajnega s preprostimi, vendar s tako prisrčnimi besedami, da so segle do globin in pretresele srca njegovih prijateljev megr. Alojzij Novak, črniški dekan. Malo, le malo je bilo suhih oči. Peci so mu zapeli močnejši »Requiem« in dve lepi slovenski žalostinki. Na pokopališču, kjer je žalost priklopila do roba in zajela tudi našta srca, se je od pokojnika poslovil kanalski župan g. Casanega, ki je vzornemu duhovniku, blagemu človeku in podporniku občine izrekel zadnji pozdrav tudi v imenu g. prefekta v Gorici.

Ni ga več med nami, draga, vedra in plemenitega kanalskega dekana. Težka in globoka je vrzel, ki nam jo je zasekala njegova smrt. Človek bi obupal nad pretežitimi udarci, ki so nas zadeli v zadnjih mesecih. Vendar, dvignimo glave! Rajnik g. Bele in tudi ostali gospodje, ki so nas zapustili v tem groznem letu, so bili močnejši molitve in dobri deli. Vsemogočnim jim bo gotovo bogat plačnik. In pri plačilu brezdomov ne bodo pozabili na svoje zapuščene ovčice: bodo za nas prosili in molili. Mi pa posnemajmo njihov zgled in podvojimo, podesetorimo svoje delo!

Ogromen požar v tržiški ladjedelnici

Zgorela je velika motorna potniška ladja

Kakor smo kratko poročali, je bila v delu velika motorna potniška ladja »Stockholm«, ki je bila namenjena za prekoceanske vožnje in je bila naročena od neke velike švedske paroplovne družbe. Dela so šla h koncu. Zaposleni so bili le še mizarji, tapetniki, steklarji in slični mojstri, ki so dokončavali notranjo opremo lepe, razkošne ladje. »Stockholm« je bila najmočnejša ladja, kar so jih za inozemstvo zgradile italijanske ladjedelnice. Ze 29. maja je bila spuščena v morje. Ta srečni dogodek se je sijajno obnesel: ladijn trup je z veliko brzino — v 30 sekundah — brezhibno dosegel vodo in zdrknil potem v morje. Kurnica je bila švedska princezinja Ingeborg. S 15. januarjem naj bi nova ladja pričela s poskusnimi vožnjami. Notranja oprema bi bila do tedaj tako rekoč že dogotovljena.

Bilo je proti 6 zvečer. Pristiskal je mrz in pihala je močna burja. Na ladiji je delalo samo omejeno število delavcev, ker so bili delavci prve izmene že odšli. Deset minut pred šestjo je eden izmed gasilcev, ki so bili zaradi varnosti zaposleni na ladiji, opazil gost stebel dima, ki se je pod poveljniskim mostom sprostil iz sredine ladjinega trupa. Dvignil je takoj hrup in že čez nekaj hipov so se pričela gasilska dela. Najprej so se jih lotili gasilci in delavci na ladiji, potem so prihiti drugi delavci, prilhrumele so brigal-

ne iz Trsta, Gorice, Vidma in še od drugod, a vse je bilo zaman: ogenj se je širil in širil. — Krepko ga je podpirala mrzla burja ter shrambe in zaloge različnih gorljivih predmetov, ki so bile na ladiji in so služile dovršiti opreme. Vsi napori in vse žrtve gasilcev niso premagale razdivjanega elementa. Okrog polnoči so vodilni krogi ladjedelnice, ki so vsi prihiti iz Trsta, zgubili vsako upanje, da bi mogli ladjo rešiti. To so ugotovili tudi zastopniki oblasti, ki so s tržaškim prefektom na čelu dospeli na kraj nesreče. V gorečo ladjo so številne brigadne nimatele toliko vode, da se je začela nagibati na levo. Drugo jutro je ležal tam ob pomolu, naginjen na levo stran, velik ožgan ladijn trup, v katerem je še vedno telo: ponosnega motornega prekoceanika ni bilo več.

»Stockholm« je bil 203 m dolg in 25 m širok; njegov obseg je znašal 28.000 ton. Za nevarnosti med delom je bil zavarovan z zneskom 100 milijonov lir. Vodstvo združenih tržiških ladjedelnic je sklenilo, da zgradi novo enako motorno ladjo, če bo švedska družba na to pristala, zato tudi niso bili odpuščeni delavci — okrog 2000.

Jesenice

— Indekse in vsevrstne kopirne knjige v trgovini Krekovega doma.

Radio

Programi radio Ljubljana:

Sreda, 28. decembra: 13 Valčki, polke in koračnice (plošče) — 12.45 Poročila — 13 Napovedi — 13.30 Koncert angleške glasbe (plošče) — 14 Napovedi — 18.15 Mladinska ura: Topečni dan (g. E. Kralj, 21. Nar. gled.) — 18.30 Plošče — 18.40 Socialno predavanje in vaje (g. R. Smernu) — 19 Napovedi, poročila — 19.30 Nac. ura: Zimske sadje (inž. Milan Niketič) — 19.50 Uvod v prenos — 20 Prenos opere iz ljubljanskega gledališča — v I. odmoru: Glasbeno predavanje (g. V. Ukmar) — v II. odmoru: Napovedi, poročila.

Četrtek, 29. decembra: 13 Razni pevski zbori (pl.) — 12.45 Poročila — 13 Napovedi — 13.30 Opoldnjski koncert Radijskega orkestra — 14 Napovedi — 18 Brata Goloba igra na harmoniki — 18.40 Slovenska ekla — Slovenec (g. dr. Rudolf Kolarik) — 19 Napovedi, poročila — 19.30 Nac. ura: Predavanje min. za telesno vzgojo — 19.50 Deset minut zabave — 20 Koncert Rad. orkestra — 21 Prenos iz Turina. Simfonični koncert skladb Igorja Stravinskega s sodelovanjem pianista Sulline Stravinskega — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Prenos lahke glasbe iz restavracije Emona.

Drugi programi:

Sreda, 28. decembra: Belgrad: 20 Humor, 21 Narodne pesmi, 22.15 Violina — Zagreb: 20 Plošče, 20.30 Ljubljana, 22.20 Plošča glasba — Praga: 22.20 Valaska godba, 20.10 Izra, 21.10 Orkestralni koncert, 22.20 Plošče — Pariz: 19 Zabavni koncert, 21 Choralna ekla, 20.30 Budimpešta: 19.25 Zabavni koncert, 20.30 Orkestralni koncert, 21 Plošča, 23.10 Plošča glasba — Italijanske postaje: I. skupina (121, 304 in 283 m): 17.15 Violina in klavir, 21 Simfonični koncert — II. skupina (369, 369 in 263 m): 21 Malejeva opera »Danube« — III. skupina (192, 272 in 221 m): 20.30 Mascagnijeva opereta »Dunaj« — Dunaj: 20.10 Kmečki koledar, 21 Avstrijski skladatelji

Izdelava 30.000 legitimacij za zasebne nameščence

Temeljem odločbe predsedništva Centralnega odbora za posredovanje dela z dne 14. decembra 1938 bo dne 5. januarja 1939 ob 11 dopoldne prva očetna licitacija v ekrašanem roku za izdelavo 30.000 legitimacij za zasebne nameščence v prostorih Javne borze dela v Ljubljani.

Podrobni pogoji in vzorci za to licitacijo se morejo dobiti pri Osrednji upravi za posredovanje dela v Belgradu, Strassmajerjeva 9/III, po ceni 300 din.

Ponudbe bo sprejemala odrejena komisija na dan licitacije v prostorih Javne borze dela v Ljubljani do 11 dopoldne. Ponudbe morajo biti zapečatene in taksi-rane po tar. post. št. 25 kakor o takšah in popolnoma odgovarjati predpisanim pogojem ter predpisem zakona o državnem računovodstvu.

Kavcija znaša 5% (pet od sto) ponudene vsote in se mora položiti v blagajno Javne borze dela v Ljubljani najkasneje do 10 na dan licitacije.

(Iz pisarne Osrednje uprave za posredovanje dela v Belgradu št. 17.160 z dne 16. decembra 1938.)

Dolores Vieser:

Podkrnoški gospod

Roman. — Poslovenil Janez Pucelj.

Nato spet zašepete žena:

»Oni so bili — tiste čase prav tako oblastni in divji. — Ne vedo tega nič več? Ne smejo se jeziti, da enači njim! Gospod, oni mu morajo odpustiti!«

»Saj sam noče,« zagode nasproti gospod Sebastijan.

»Kdo pravi, da noče! Še davi mi je obljubil — ostane doma pri meni. Saj je tako dober fant, oni le ne vedo tega! Naj rečejo, kaj ni zal in velik in prebrisan in viteški —?«

»Cepec je,« zaropala vitež, vendar mu ujame Zavorja lesk v njegovih očeh.

»Če bo kdaj Pod Krnosom, mu bodo to lahko izbili,« se nasmešne zdaj mati že pogumno.

»Se zahvalim za tak trud,« veli Zrelčan kisló.

»Ne obljubim ničesar — me je pregrdo razjezil. — Bom že videl.«

Zavorja ujame Zrelčana za roko in mu jo poljubi:

»Gospod so dobri. Bog jim plačaj stotavčenkrat!«

»Moram še na Grajske felse,« se brani gospod Sebastijan in odide čez most.

»No,« reče žena in se mu prikloni, »naj mi odpuste, da sem jih mudila.«

Vitez ji prikima:

»Moraš zdaj tudi odpeljati; sicer boš hodila ponoči.«

Po teh besedah odide s krepkimi koraki tja preko polja.

Zavorja odveže vola in sede na kola. Počasi se odpelje v večer. Nežna megla se dviga iz jelševja in lega na cesto, ka se čedalje bolj temni.

Zavorja zdrzne trudna v slano. Je tako ve-

sela in hvaležna: gospod so dobri. Načleja imajo radi. Vseh skrbi je zdaj kraj in konec. Zdal kar lahko mirno zaspi. — Modri voliček ve sam za pot.

Sedeli so skupaj na Šentpetru v Brežah, gospodje in prelati, belolasi junaki in mladi vročeglavi. Sedeli so resni in tehtni za hrastovo mizo in tožili nad veliko stisko domovine in se posvetovali o njej.

Stari Silberberžan, ki se je bil zaobljubil, da se ne bo nikdar več smejal, odkar so mu bile turčije tolepe anno 1478, ugrabile tri plavalce hčere in ubile dva krepka sinova, useka ob mizo in zarjuje:

»Če se nameravam skisati, se nam prav godi! Zmeraj čakamo drugih! Čakamo cesarja in vojvodo; ta dva se vojskujeta zase! Zanašamo se na milostne vitezke svetlega Jurja — ste videli, kako so nas pustili na cedilo? Zanašamo se na papeža, da nam bo postavil škofa, ki bi delil pravico in ne bi dal Salzburžu in Babenberžu, da se igra za nami — le čakajta, Rim je daleč! Pričakali bomo pač, da nam Turki pobijejo še zadnje otroke in starčke, nam spet požgo naše siromašno pozidane vasi in gradove in pokoljejo tisto dvoje, troje kraljevih repov, kar nam jih je že ostalo na paši! Na njihah nam še zmeraj želi uspevati nobeno žito, ker so neverni psi divjali — in mi — mi čakamo, da spet pridejo! Kdo nam bo pomagal, če si ne bomo pomagali sami?«

Upre koščne pesti ob hrastovo mizo in zre v molčeli kolobar. Svetli pogled nam plameni v nestrpne obraze mož in maloturno sklenjenih, večjih glavah sivih starcev.

Haleški gospod, ki mu sršijo kakšni trije šoplas kar divje okrog plešastih brazgotin na glavi, začne trudoma govoriti, mahljaj v obraz mu je zdobil deljst:

»Prav si povedal, Silberberžan!« beblja zamolklo. »Kaj naj storimo? Veliki gospodje in

Sport

Nekaj prazničnega športa

Nogomet je doma v glavnem miroval. Edino moštvo SK Ljubljane je vrnilo svoječasno gostovanje Videmcev, SC Udineseja iz Udin (Videm). Na Stefanovo je enajstotica našega ligaša odigrala tam svojo partijo.

SK Ljubljana : SK Udine 1:0

Domačini so naše sprejeli prav lepo. Na igrišču se je v precejšnjem miru zbralo kar svojih 2000 gledalcev, dokaz, da je naš ligaš letos na precej dobrem glasu tudi izven naših meja, saj so zadnji njegov dobri prijatelj megr. Alojzij Novak, povabiteljem pomagali pri reklamirani ter spravili sicer izbirno furiansko nogometno občinstvo v tako visokem številu na igrišče.

Ljubljana je igrala v obeh polčasih prav dobro, bila pa je pred golom dokaj neodločna, povrh pa je še bilo nekaj smole pri streljanju. Njeno moštvo je dalo letos SC Udineseju vse drugačen odpor kakor lani, ko je v Ljubljani izgubilo bitko kar z 2:6. Zaigralo je pametno in s to zmago na tujem igrišču proti močnemu nasprotniku pokazalo, da njeni zadnji uspehi prot najmočnejšim jugoslovanskim moštvom niso slučajni, ampak plod igre, ki je za razred boljša od igre v prejšnjih letih.

V prvem polčasu kljub obojestranskim napotom in kljub odločno boljši igri Ljubljancev ni hotelo biti gola. Sele v drugem polčasu je v 15' po krasni kombinaciji dobil žogo prišebni Grinthal, ki je brez premišljanja in obotavljanja streljal 1:0 ter s tem golom priboril našemu ligašu častno zmago. Zanimivo je, da je to že po vrsti četrta tekma Lindnerja, ki je nedavno začel nastopati v ligaškem moštvo — pa še dodaj ni dobil nobenega gola. Vsakdo si seveda želi, da bi ga tudi v bodoče spremljala ista sreča.

Videmsko občinstvo je po igri naše ligaše gradilo z živahnim odobravanjem in priznanjem.

Tekme za zimski pokal

Tekmovanje za zimski pokal gre počasi skozi prvo kolo, v katerem imajo besedo klubi, ki sicer v elitni konkurenci, v ligi, ne sodelujejo. Zdal jih je nekaj v tem izločilnem boju izpadlo. Tako je v nedeljo osiješka Slavija igrala doma svojo drugo tekmo z Baško (prva se je končala neodločeno s 4:4). V tej povratni tekmi je Slavija zmaga la kar s 5:0. Bila je ves čas v premoči ter bo odšla povsem zaslužen v drugo kolo, v katerem se bo srečala z BSKom, kjer pa seveda nima več izgledov na uspeh.

Prvo tekmo sta v nedeljo odigrala tudi Radnički iz Kragujevca in Vojvodina, in sicer v Novem Sadu. Proti slednjemu pričakovanju je zmaga la Radnički s 3:2, ker je igral v težkem terenu pametnejše.

Tudi v Sarajevu je bilo živahno. Tam sta se v prvi tekmi srečala Sašk in Bata iz Borovoga. Sašk je zmaga la precej srečno z visokim rezultatom 5:2. Zdi se, da bo ta velika razlika odločil na za nadaljnje tekmovalne. Presenečenja pa seveda tudi niso kar povsem izključena, saj je znano, da zna Bata na svojem terenu igrati zelo energično.

Prve skakalne tekme

Na Jesenicah so bile prve letošnje skakalne tekme. Pojavilo se je na štartu dvanajst tekmovalcev, sedem juniorjev in pet seniorjev. Med seniorji je zmaga la z dvema skokoma po 26 in 25,5 metra Albin Jakopič (Dovje-Mojstrana). Dobil je v oceni 144,7 točke. — Drugi je bil Razinger Tone (Bratstvo) 135,2 točke. — Tretji Knific Jože (Bratstvo) 121,8 točke.

Pri juniorjih pa je zmaga la mladi in nadarjeni skakalec Leon Bukovnik, ki je skočil 22 in 23,5 metra ter dosegel 145,9 točke. — Drugi je bil Brun Albert (Bratstvo) 135,2 točke, tretji pa Razinger Lojze (Bratstvo) s 132 točkami.

Tommy Farr in Lou Nova pred novimi nalogami

Mladi kalifornski mojster v težki kategoriji boksa, ki je po vrsti premagal Gunnarja Bätunda in Tommyja Farra, Lou Nova, ki ga ameriška javnost že začnaja imenovati »belo upanje«, bo moral nastopiti proti bivšemu svetovnemu prvaku Maksu Baerju. Borila se bosta že 24. februarja 1939 v Madison Square Gardenu. Menagerji si obetajo od tega boja velikega dobička.

Tommy Farr, ki dozdaj še ni mogel od svojih štirih ameriških bojev odločiti nobenega v svoj prid, se bo 13. januarja 1939 v Newyorku

pomeril z zamorcem Roscoe Tolesom, za katerega trdijo poznavalci, da udarja izredno ostro in nevarno.

Priprave finskih smučarjev

Z ozirom na izvršne uspehe, ki so jih dosegli Finci v pretekli zimi v tekih in glede na veliko zmago v Lahtiju ter na dober uspeh, ki so ga dosegli v zadnji zimi, se Finci s podvojeno silo pripravljajo na prihodnja srečanja, ker hočejo na vsak način obdržati dobljeno pozicijo. V prvi vrsti se pripravljajo Finska za velike svetovne tekme v Zakopanih. Sklenili so, da pošljejo tja 16 izbranih mož, ki se bodo udeležili FIS-inih tekmovanj in sicer 10 dolgoproglašev in 6 mož za skoke ter za kombinacijo. Finci se bodo prvi pomerili z drugimi narodi tudi v slalomu, četudi v tej disciplini nimajo nobenih izgledov. Na holmenkolnekih tekmah bodo sodelovali z 12 moški pri teku na 18 kilometrov, pri skokih in pri štafeti. To tekmovanje je postalo že nekaj dvoboj med Finsko in Norveško. Če bodo na olimpijskih igrah v St. Moritzu samo javne produkcije namesto tekem, potem Finci nimajo interesa da bi koga pošiljali tja. Nasprotno pa se udeležijo zimskih iger v hitrostnem drsanju, verjetno v hokeju na ledu in umetnem drsanju.

Naša zimska turistična propaganda v Nemčiji

Zadnja številka periodičnega propagandnega glasila (Reisenrichtlinien) našega Oфициelnega turističnega biroa v Berlinu, s katerim se nemške potovalne pisarne iz tudi posamezni interesenti redno obveščajo o vseh važnejših dogodkih in turističnih prilikah v Jugoslaviji, prinaša obširno in izčrpano poročilo o zimskih turističnih krajih in o zimskošportnih postojankah na področju Tujskoprometne zveze v Mariboru. Ta podroben opis vseh planinskih domov, koč in posameznih gostiln omogoča inozemskim potovalnim pisarnam izčrpano propagando in informacijsko službo o našem zimskem športu in zimskem turizmu.

Snežne razmere

Poročilo Tujskoprometnih zvez v Ljubljani in Mariboru, SPD in JZSZ z dne 27. decembra 1938:

Kranjska gora, 810 m: —16, sončno, 70 cm pršice, mirno, sankališče in drsališče uporabno.
Rateče-Planica, 870 m: —17, sončno, 65 cm pršice, mirno
Planica-Stanja, 950 m: —15, sončno, 65 cm pršice, mirno, drsališče uporabno.
Peč-Peteličev, 1440 m: —19, sončno, 95 pršice, mirno.
Bled, 501 m: —15, sončno, 62 cm pršice, mirno.
Pokljuka, 1300 m: —19, sončno, 30 cm pršice, 40 cm podlage, mirno.
Gorjube: —22, sončno, 55 cm pršice, mirno.
Bohinj: »Zlatoroga, 530 m: —9, delno oblačno, 95 cm pršice, mirno.
Bohinj: »St. Janez, 530 m: —9, delno oblačno, 95 cm pršice, mirno.
Dom na Komni, 1520 m: —17, sončno, 130 cm pršice.
Dovje-Mojstrana, 650 m: —19, sončno, 68 cm pršice.
Velika planina, 1558 m: —10, sončno, 80 pršice, mirno.
Kranjske 1200 m: —30 cm pršice.
Jezerško, 890 m: —19, sončno, 55 cm pršice, mirno.
Kamniška Bistrica, 601 m: 60 cm pršice.
Polzevo, 620 m: —12, sončno, snež, 34 cm podlage.
Trojane: —5, sončno, 35 cm pršice, mirno.
Pohorški dom in Mariborska koč, 1980 m: —17, sončno, 30 cm pršice, mirno.
Kola pod Kopo, 1377 m: —6, megleno, 60 cm pršice.
Peca, 1654 m: —22, sončno, 58 cm pršice, mirno.
Rimski vrelci, 530 m: —16, oblačno, 60 cm pršice, mirno

Kontli Ahačič:

21

Jaka Spaka in čudodelna dlaka



Vitezi so takoj zajahali svoje konje in zdirjali z oporadi v svet. »Iščemo Jaka s čudodelno dlako!« so naznanjali s svojimi trobentami oprode. »Kje sta Jaka in čudodelna dlaka?« je šlo po vsej deželi od ust do ust.

Konec drugega poglavja.

Podjuni bo spoščela najboljša zemlja. Kdo naj sešteje otroke, ki ne poznajo očeta, kdo se pomaga vdovi, kaj je še vredno devišvo? Nič ne varčuje, vsakdo zabija za vino svoje krajcarje, ker ne bodo jutri več veljali! — In nihče ne dela pravice. Ko bi vsaj škofa imeli! Pa nimamo niti duhovnikov dovolj. In od teh, kar jih imamo — ne šteji mi za greh, Bog, da moram reči! — je marsikateri, ki živi le svoji zabavi in dela ljudstvu hudo s svojim zgledom. Ljubi gospodje, prošim vas v imenu naše preljube matere in gospe Marije: pomagajte narediti red v ljudstvu in deželi, da nas ne zadene kazen božja!

Prisrčnost njegove tožbe potkna na marsikatero trde prsi, čeprav drugi zagodnjajo in se skrivaj smehljajo bojevitemu svetniku. Vetrinjski opat, čigar čudne neduhovske lepote je ženski kar strah, bulji vanj s temnimi, palečimi pogledi. Oči mu prosijo, toda polne ustnice se mu smehljajo pošamešno, da komaj opaziš, in iz ponižnih besedi mu proseva pogansko mišljenje:

»Vaša milost, tako kakor vi govori svetnik, toda mi smo ljudje!«

»To je premalo v teh časih,« reče Jakob Kališnik žalostno.

S temi besedami pade trudno nazaj v stol in posluša s tesnim srcem, kaj govoré dalje. Večina so terjatve, ki merijo na strože kazni, višje dajatve in tlako pri zidavi trdnjav. Tako zelo čuti: kar bi še lahko rekel, sodi na prižnico.

»Začnite sami pri sebi!«

Glavo dvigne spet šele, ko vpraša proti pol dnevu Sebastijan iz Zrelca preko mize:

»In Polkrnos?«

Za mizo dolgo gledajo drug drugega, potem pa reče naglo Holšan:

»Tu nimamo ničesar več spraševati — gospod mora tja, najsi bo duhovni ali svetni, je vseeno. Samo močno roko mora imeti. Škofa nimamo nobenega. Tako moremo in moramo sami postaviti prosta! Patron ima prvo pravico. Zrelčan, govori!«

Neveste, gospodinje

in vse, kateri potrebujejo katerokoli belo blago, že sedaj opozarjamo na naše

BELE DNEVE

ki se bodo vršili

od 1. do 15. januarja 1939

To je prilika, ki se Vam nudi samo enkrat na leto. Zato je priporočljivo, da jo tudi Vi izkoristite.

MANICA K. D.

LJUBLJANA, MESTNI TRG 17

Vzajemna posojilnica

z. z. o. z.

v Ljubljani, Miklošičeva cesta 7
poleg hotela Union

nudi za vse vloge popolno varnost in obrestuje nove vloge po 4% do 5% po dogovoru.

Nove vloge vsak čas razpoložljive.

Poslužite se varčevalnega krožka! Zahtevajte prospekt!

Posojilnica daje kratkoročna posojila.

»Vzajemnost«, društvo duhovnikov ljublj. škofije bo imelo v petek, 30. decembra 1938 ob pol treh popoldne v posvetovalnici Jugoslovanske tiskarne v Ljubljani svoj

redni letni občni zbor.

Dnevni red:

1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora;
2. Poročilo predsednika;
3. Poročilo blagajnika;
4. Poročilo nadzornika;
5. Odobritev letnega računa;
6. Volitev odbora;
7. Volitev nadzornika;
8. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor zaradi nezadostnega števila navzočih članov ob določeni uri ne bil sklepan, se bo z ozirom na § 8 društvenih pravil vršil pol ure pozneje v istem prostoru in z istim dnevnim redom drug občni zbor, ki more veljavno sklepati brez ozira na število navzočih članov.

Odbor.

Posedstva

V Brežicah in okolici
so naprodaj hiše, krasna stavbišča, vinogradi, sadovnjaki in gozdovi ter zaokroženi deli Attemsovega veleposestva. — Pojasnila pri inž. Miklošiču Otmar, Brežice. (p)

Stanovanja

ODDAJO:

Dvosobno stanovanje
s kopalnico in krasno sobo z uporabo kopalnice oddam v Starotovi ulici, Trnovo, nova vila. (e)



Točna
ura
ZENITH

vodilna svetovna znamka, odslej v vseh strokovnih delavnicah.

Mali oglasi

Službe iščejo

Samostojen uradnik

išče službo, najraje pri kakšnem podjetju. — Najboljše informacije v upravi »Slov.« pod »Samostojen uradnik« 19767.

Službodobe

Pošteno dekle

enažno, za vsa hišna dela, sprejemem za ves dan. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 20.054. (b)

Fotografka

popolnoma samostojna za vsa dela, ki ima veselje voditi fotoateljé, se sprejme takoj ali pozneje. — Ponudbe upravi »Slov.« »Fotometnost« 20.053. b

Glasba

Gramofonske plošče
šlagerje, plesne, narodne, s harmoniko in petjem samo Din 30.—



stare vzamem v račun.

Lepo darilo je nova gramofonska plošča, stane samo

Din 15.—

dokler traja zaloga
R. Velepčič
Ljubljana VII
Sv. Jerneja cesta štev. 25

Razno

KO-KO-DAK

Jajce tudi po zimi,
kadar so najdražje Vam
znesejo Vaše kokoši!
Pojasnila brezplačno
Milan Vrabčič, Ptuj 33

Prodamo

Smučti in sanke
najboljše, dobite pri izdelovalcu Fajfar, Ljubljana, Trnovska ulica 25, telef. 34-10. (t)

Medarna

Ljubljana, Zidovska ul. 6,
nudi sortirani, prvovrstni
cvetlični med po najnižji
ceni. (l)



Šivalni stroji

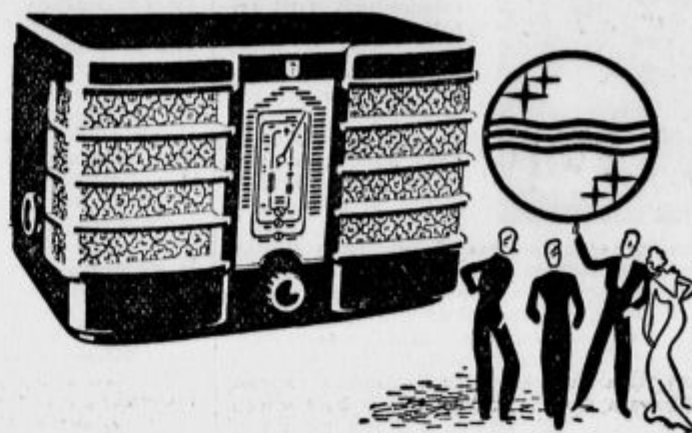
s tovarniško garancijo na
ugodne mesečne obroke.
Rabljeni stroje vzamemo
v račun. isti tudi po zelo
ugodnih cenah na prodaj!

Nova trgovina
Tyrševa cesta 36
(nasproti Gospodarske
zveze).

Dražbeni oklic

V konkurzni zadevi Feldman Melite, Puchenstein, bo v pisarni konkurznega upravnika dr. Vrečko Dragotina, odvetnika v Celju, dne 5. januarja 1939 ob 9 dopoldne javna dražba sledečih premičnin:
1. »Povratek izgubljenih hčere«, originalna oljna slika, pripisana Frideriku Friedländerju;
2. »Zimska pokrajina«, originalna slika od Damerlinga;
3. »Alpska pokrajina«, akvarel v passe-partout od Jožefa Kriehuberja;
4. Razno umetniško namizno posodje iz srebra, starinsko, v pseudorenesančno-baročnem slogu itd.
Okrajno sodišče v Celju, odd. VI.,
dne 23. decembra 1938.

MALI SUPER z VELIKIM GLASOM



PHILIPS 215

Najmodernejši 8+1 cevni Superhet z oktoto kot cev za oscilacijo — 7 uglasenih krogov, kratki, normalni in dolgi valovi, dobite že
za Din 175.— mesečno

Oglejte si še danes ta aparat pri

H. Suttner, Ljubljana

Aleksandrova cesta 6

Ogled in predvajanje brezobvezno. Prospekti brezplačni!

PLOŠČE IZ PLUTOVINE

IZOLIRAJO

TOPLOTO, HLAD IN ZVOK

Proizvaja: »HIGIEA« Prva jugosl. tvornica čepova d. d.,
Zagreb, Ivkančeva 48. — Pošt. pref. 318. — Telefon 24-070

Zahvala

Za ljubeznive izraze sočutja ob smrti mojega dragega soproga, gospoda

Ivana Siraka

ključavničarskega mojstra in hišnega posestnika

izrekam vsem sorodnikom in ljubim prijateljem, znancem, zastopnikom mestne občine, korporacij in društvom globoko zahvalo. Istotako se srčno zahvaljujem darovalcem prelepih šopkov in venčev ter vsem, ki so mojega dragega soproga spremljali na zadnji poti, posebno pa še cenj. društvu »Liedertafel« za ganljive žalostinke.

V Mariboru, dne 27. decembra 1938.

Marija Sirak



Iz trpljenja je odšla v večno blaženost naša ljubljena soproga, mamica, gospa

Evgenija Brinar

roj. Cvenkel

soproga ravnatelja meščanske šole v pokoju

K večnemu počitku bomo spremili rajno v sredo, 28. decembra ob 3 popoldne od mrtvaške veže na okoliškem pokopališču v Celju. Sv. maša zadušnica se bo darovala v četrtek, dne 29. decembra ob 8 v župni cerkvi v Celju.

V Celju, dne 26. decembra 1938.

Josip Brinar, soprog; Vanda in Miran, otroka
in ostalo sorodstvo



Po dolgem, mučnem trpljenju je umrla danes naša predobra mama, stara mama, tašča in teta, gospa

Vorbach Josipina

roj. Šuber

Pogreb drage pokojnice bo v sredo, 28. decembra ob 4 popoldne iz mrtvašnice mestnega pokopališča. Sv. maša zadušnica bo brana v petek, 30. decembra ob 8 v župni cerkvi sv. Daniela.

V Celju, dne 26. decembra 1938.

Zalujoče družine: Vorbach, Sadar, Wolf in Cecchi



Vsem sorodnikom in prijateljem sporočam žalostno vest, da me je za vedno zapustila moja nenadomestljiva in ljubljena žena, gospa

Uršula Jakič

soproga mestnega trošarinskega nadzornika in večletna bivša hišnica pri g. Jelačinu

po dolgi mukopolni bolezni, prevedena s tolažili sv. vere. Pogreb nepozabne pokojnice bo v sredo, dne 28. decembra ob 2 popoldne iz mrliške veže splošne bolnišnice k Sv. Križu. Sv. maša zadušnica se bo darovala v farni cerkvi v Trnovem. V Ljubljani, dne 26. decembra 1938.

Zalujoči soprog in ostalo sorodstvo

Zahvala

Vsemogočnemu je dopadlo poklicati k Sebi na sveto božično jutro, združeno z božjim Detetom, svojo zvesto služabnico in našo tridesetletno skrbno gospodinjko

Minko Zaverl

v 57. letu njene starosti.

Srčna hvala vsem, ki so jo v njeni bolezni obiskovali s toliko ljubkostjo! Posebna hvala obema gg. zdravnikoma dr. P. Janežiču in dr. Ig. Tavčarju, ki sta se trudila z vso požrtvovalnostjo in ljubeznivostjo rešiti dragoceno življenje. — Hvala vsem, ki so nam ob njeni smrti s toliko toplino izražali svoje sočutje; vsem, ki so jo zasuli s cvetjem. — Iskrena hvala pevskega društva »Slavec« in šentjakobskemu cerkvenemu zboru za prekrasno in sočutno petje pri hiši in na grobu. — Hvala številnemu občinstvu, ki jo je spremljalo na njeni zadnji poti. — Vsem pa jo priporočamo v pobožno molitev in drag spomin.

V Ljubljani, dne 27. decembra 1938.

Janko Barle, župnik, bratranec. — Berta Triller, nečakinja.

Dr. Ant. Korošec odlikovan z najvišjim redom



Na svetli dan je Nj. kralj. Vis. knez namestnik Pavle sprejel v avdienci bivšega notranjega ministra dr. Antona Korošca in ga ob tej priliki odlikoval z redom Karadjordjeve zvezde prve stopnje. To je najvišje odlikovanje v miru, ki ga more kdo dobiti za izredne zasluge za državo. Navadno dobe to visoko odlikovanje suvereni.

Na dan sv. Stefana jutraj je dr. Korošec odpoval z ekspressnim vlakom v inozemstvo, kjer bo ostal krajši čas. Na železniško postajo v Belgradu so ministra dr. Korošca spremili ter mu želeli srečno pot minister dr. Mehmed Spaho, notranji minister M. Acimović, gradbeni minister dr. Miha Krek, minister na razpoloženi Dimžrije Magarašević, šef kabineta predsedništva vlade dr. Jovo Marković in najbližji dosedanj sodelavci ministra dr. Korošca.

Božične počitnice podaljšane

Kraljevska banska uprava razglasa, da so po brzojavno sporočenem odloku ministrstva za prosveto božične počitnice odredene na čas od 24. decembra do vključno 9. januarja.

Po naročilu g. bana načelnik dr. Sušnik.

Blazij Grča starosta slovenske duhovščine

Na svetli dan jutraj je umrl v Šenčurju pri Kranju biseromašnik Blazij Grča, starosta slovenskih duhovnikov, v pokopani župnik in č. konzistorijski svetnik goriške nadškofije, star en mesec manj kot 93 let. Zadnje leto je precej bolehal, pred božičem pa se mu je bolezen poslabšala in na božič je mirno v Gospodu zaspal.

Njegov pogreb je bil včeraj dopoldne v Šenčurju. Čim so ljudje zvedeli za njegovo smrt, so ga trumoma hodili kropiti. Kljub velikemu snegu in mrazu so hodili ljudje tudi od daleč. Za pogreb pa se je zbralo nenavadno velika množica pogrebcev. Ves Šenčur se je dvignil, da izkaže zadnjo čast blagemu duhovniku. Od hiše žalosti se je po vasi v cerkev razvrstila dolga sprejeda, v kateri so šle cerkvene organizacije z zastavami in venci, prav tako prosvetno društvo in člani FO z zastavo in venci, občinski odborniki z županom Umnikom na čelu, pevci in duhovniki, ki smo jih našli 16. Pred hišo so pevci zapeli žalostinko, prav tako tudi na grobu. Sprejeda je vodil rojak škof. kancler Jože Jagodica, ki se je od pokojnika poslovil v cerkvi z žalnimi govorom. Po maši je šel sprejeda na pokopališče, kjer pokojnemu spregovoril v slovo domači župnik Vavpetič. Bilo je lepo zimsko popoldne in so okrog in okrog žarele zasnežene gore v jasnem soncu, da so padale zmrzle kepe zemlje na krsto tako zaslužnega moža, ki je po izredno dolgem življenju legel, da se odpočije od svojega truda.

Pokojni se je rodil dne 29. jnuarja 1846 na Spodnji Beli pri Predvdvoru na Gorenjskem. Njegova mati je bila sestra pesnika in učenjaka Matija Valjavca — Kračmanovega. Ljudsko šolo je obiskoval v Predvdvoru in v Kranju, gimnazijo v Kranju in v Ljubljani, kjer je l. 1867 maturiral. Bil je član Levčevega kroga, v katerem je bil tudi pokojni Fran Sušnik. Po maturi so na odhodnici zapeli rusko himno in Grča ni bil sprejet v ljubljansko semenišče. Šel je v Gorico, kjer je med slovenskimi in hrvaškimi bogoslovci ustanovil čitalnico. V duhovniku je bil posvečen dne 6. septembra 1871 od nadškofa Andreja Golmayerja. Služboval je kot kaplan najprej v Rihenu,



berku, nato pa v Kobaridu kot naslednik pesnika Simona Gregorčiča, s katerim sta mestu zamenjala. L. 1875. je bil poslan v Čepovan, kjer je bil 17 let vikar in prvi župnik novoustanovljene župnije. Nato je bil 24 let župnik v Šempasu pri Gorici do leta 1916., ko je stopil v pokoj in se naselil v svoji hiši v Šenčurju. Tu je l. 1921. obhajal svojo zlato mašo in l. 1931. v Predvdvoru svojo biserno mašo. Do železne maše pa mu je manjkalo le še dobri dve leti.

Njegovo delovanje na Goriškem je del slovenske zgodovine. Udeleževal se je kot pisatelj, kot organizator, kot zadrugar, kot politik, kot vnet dušni pastir. Vsa ta vsestranska delavnost je zapustila povsod globoke sledi. Kot bogoslovec je sodeloval pri »Zgodnji Danici« (pesmi), pisal pozneje v »Slovenca« in »Vaterland« o narodnem položaju Slovencev v Gorici, sodeloval pri »Glasih katoliške družbe«, pri »Folium periodicum«, poročal o svojih dušnopastirskih mest, kjer je ustanovil več družabnih, izobraževalnih, političnih in narodno-gospodarskih društev in zadrugar ter se uspešno brigal za uravnavo hudournikov ter popravilo in zidavo cest. Dpisoval je »Glasu«, »Soči« in »Slovenca« o dnevnih dogodkih in lokalnih gospodarskih potrebah, dajal navodila za snovanje zavarovalnic za živino, objavil v Koledarju Goriške Mohorjeve družbe spomine na pesnika Simona Gregorčiča in opozoril v »Domu in svetu« na Vorenčev pozabljeni rodopisni latinsko-slovenski slovar v goriškem osrednjem semenišču aer napisal razne priložnostne pesmi in priredil več iger in deklamacij.

Tri smrtne žrtve železniške nesreče

Pred Zidanim mostom je brzovlak povozil dva neznana moška, pri Krškem pa tesarja Mejaka

Zidani most, 27. decembra.

Tržaški brzovlak, ki vozi skozi Ljubljano proti Mariboru ob 1. popoldne, je danes ob 2.15 tik pred postajo Zidani most do smrti povozil dva moška. Nesreča se je pripetila na ta način, da je lokomotiva brzovlaka od zadaj podrla oba moška, ki sta tisti hip stala na progi med obema tiroma. V istem času je vozil proti Ljubljani iz Zidanega mosta tovorni vlak, kateremu sta se oba moška, ki sta najbrž ubrala pot proti Hrastniku kar po progi, izognila, pri tem pa sta prezrla od ljubljanske strani prihajajoči brzovlak. Kurjač je sicer oba moška videl, ko sta stala med obema tiroma ter gledala minivozeči tovorni vlak. Z vso silo je piskal, toda oba moška nista čula zaradi ropota tovornega vlaka. Tako je bila nesreča neizogibna. Brzovlak je na progi takoj obstal. Potniki so večinoma izstopili ter z grozo opazovali oba razmesarjena ponesrečenca. Enega je vrglo izven tira na zunanjo stran proge, kjer je obležal. Ima strašne rane in odrezano nogo. Drugega pa je lokomotiva vlekla približno 30 m s seboj; temu je odrezalo glavo in stopalo na desni nogi. Kdo sta oba ponesrečenca, ob času, ko to poročamo, še niso mogli ugotoviti. Zdi se pa, da sta dva delavca, ki sta odhajala iz Radeč ali Zidanega mosta od dela domov proti Hrastniku. Ni pa

izključno, da sta popotnika, ker so našli na tleh dve popotni palici.

Prvi moški je bil star približno 28 let, drugi pa 25 let. Njuni imeni nista znani, ker moška nista imela pri sebi nobenih listin in nobenih dokumentov. Komisija je ugotovila, da strojevodja ni prav nič kriv te nesreče.

Krško, 27. decembra.

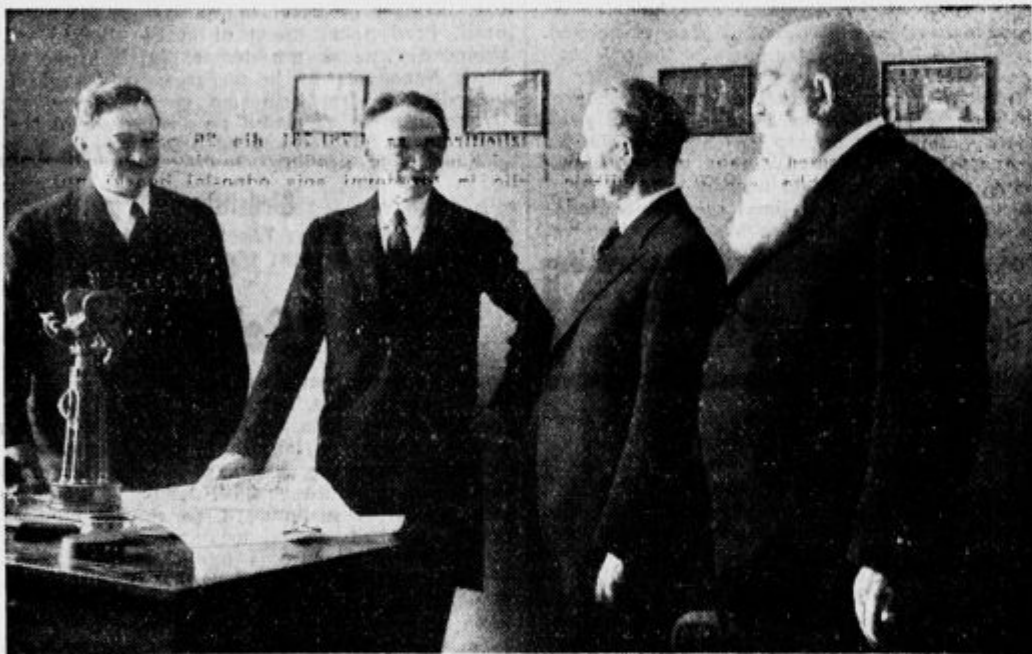
Snoči okoli pol 9 je šel 50 letni kaplan Anton Mejak čez železniško progo med postajama Videm-Krško in Brezicami. Železniški čuvaj je še naglo opozoril Mejaka, naj se umakne s proge, ker pride vsak hip brzovlak. Mejak pa se za to opozorilo ni zmenil ter je hotel zlesti pod zapornicami čez progo. Prav v tistem trenutku pa je prihitel brzovlak, ki je Mejaka podrl. Mejak je dobil hude poškodbe na glavi in po vsem telesu ter je močno krvavel. Nezvestnega so Mejaka prepeljali v bolnišnico v Krško, kjer pa je že ponaki izdihnil.

Velika izbira

šaljivih predmetov v drogeriji KANC, Ljubljana, Židovska ul. 1

Zahtevajte brezplačni ilustriran cenik. Na zalogi bengalični ogenj.

Otonu Župančiču izročeno častno darilo in diploma častnega meščanstva



Opoldne pred svetim večerom je deputacija mestnega sveta ljubljanskega, ki so bili v njej župan dr. Juro Adlešič in člani mestnega sveta prof. Karel Dermastia in univ. prof. dr. France Stele, izročila pesniku Otonu Župančiču diplomu častnega meščanstva ljubljanskega mesta in še posebno častno darilo. Župan dr. Juro Adlešič je v svojem kratkem nagovoru poudarjal izredno velike zasluge novega častnega meščana za književnost, kulturo in jezik slovenskega naroda in tako tudi glavno mesto Slovencev ter mu priskrbelo čestitke k najvišjemu odlikovanju, ki ga more podeliti mestna občina ljubljanska. Novi častni meščan g. Oton Župančič se je toplo zahvalil za počaščenje in skromno poudarjal, da je vse, kar je storil za slovenski jezik in kulturo, ustvaril iz svoje notranje potrebe svojemu narodu. — Pergamentno diplomu častnega članstva mestne občine ljubljanske je pod nadzorstvom univ. prof. Jožeta Plečnika krasno natisnila univerzitetna tiskarna Blaznikovih naslednikov, na vrvič belozelene mestne barve je pa k listini pritrjen v palisandrovi kapsuli v rdeč vosek od tistih petat mestne občine ljubljanske, ki se ga je Ljubljana posluževala že l. 1500. Na sredi tega

naš 400 let starega, krasno rezanega mestnega pečata, je mestni grb, okrog njega pa latinski napis: SIGILLUM CIVITATIS LABACENSIS. Po osnutku univ. prof. Jožeta Plečnika je izdelano tudi bronasto častno darilo s primernim besedilom. Nastavek predloča zmaja iz ljubljanskega grba na stebričastem stolu. Zmaj je odlično delo akad. kiparja Božidarja Pengova, v bron je pa vili in izdelala ves podstavček res dovršeno patsarska tvrdka Bratov Zmuc na Tyrševi cesti.

Ob 25 letnici Žitnikove smrti

Na praznik Nedolžnih otročičev je bilo nebo v sneženih oblakih globoko poveznjeno nad Ljubljano in vso njeno okolico. Na svojem stanovanju v Unioni je tedaj izdihnil Ignacij Žitnik svojo otroško lepo dušo. Otroško lepo, pravim, ker je bil odkritosrčen, priazen, vsa žaljenja pozabljal — joč in odpuščajoč kakor otrok.

Ne mislite pa, da bi vam v spondu obnovil njegovo prezasluženo delo kot urednika »Slovenca«, njegove borbe in uspehe kot državnega in deželnega poslanca, njegove ognjevitve govore in članke za slovensko stvar in ljudsko blaginjo. Vsega tega kratek listek in skromno pero ne more povedati in zapisati.

Toda kakor bi zdaleč gledal zlato zarjo na vrhovih zimskih gora, je danes ožarjen moj spomin na dobrohotnega in dobrodušnega poslanca Žitnika. Ako je, po besedi sv. Pavla, duhovnik izmed ljudi vzlet in za ljudi poslan, moremo to reči za Žitnika v njegovem poslanskem poslu in poklicu.

Prečudno in skorajda nekam veselo se je v Žitniku njegovo dobro srce borilo z njegovo slabotno naravo. Odkar sem ga poznal, ga nisem videl drugače kakor z bolestinim izrazom v obrazu. O, da tudi nasmejale se je včasih ta obraz, a tedaj si mogel le spoznati, kako vedro in veselo je njegovo srce kljub temu, da je bilo v tako bolehačem telesu.

Malokdaj si mogel Žitnika dobiti doma. Vedno sem na potu kakor berač, je dejal sem o sebi. Zares je veliko vsepoved pri oblahah »beračic« za svoje volivce in druge.

Za velikonočne praznike 1913 sem ga vendar našel doma, da se mi zahvalim za uspešno posredovanje, s katerim je dosegel, da se je moje pomožno službeno mesto na gimnaziji ne samo končno ustanovilo, marveč tudi takoj meni podelilo.

»Moral sem malo zarévkati nad ministrom, da je šlo.« Iz teh besed sem spoznal, kako težko

mu je bilo to doseči, kar mi je prej z besedo zaresnili, da pojde lahko.

»Zato sem Vam dolžan še večjo zahvalo.« Moj zahvalni obisk je moral biti prav kratak, zakaj za menoj so stali še drugi na vratih in po stopnišču.

»Satan!« jih je uganjal Žitnik. »Saj ste mi že vse žepe izpraznili za praznik.« Toda ob Žitnikovem »satanu« ni mogel biti nihče pohujšan ali žaljen. Kdor ga je sicer poznal, se je ob Žitnikovi jezi le mirno nasmešnil, vedoč, da so ta pekel le njegovi živci, a njegovo srce je bilo kakor nebo.

Nikoli pa nisem tako jasno videl v globino njegove blage duše kakor tedaj, ko sem ga vprašal: Kako se bo rešila zadeva s Krekovo bogoslovno profesuro.

»Jaz ne jokam nikoli!« se je ob tem vprašanju razvnel Žitnik. »In ne vem, kdaj sem kot otrok jokal zadnjikrat. Ko pa sem zadnjič v deželnem zboru slišal govoriti Kreka, ko je namreč nazadnje, kar je bilo sicer zanj nenavadno, spregovoril o sebi, povzdignil glas: »Veliko sem delal za slovensko ljudstvo in v zahvalo za to mi hočejo sedaj — Krek je za trenutek prenehal in padel z glasom — »odjesti celo skorjico kruha« — Takrat pa so se mi drle solze po licih...« mi je še ob tem spominu ginjen pripovedoval Žitnik. »Pogledal sem naokrog po obrazih in videl sem, da je imel še dr. Tavčar solzne oči.«

Po tem Žitnikovem odgovoru si nisem upal z nobeno besedo več poseči v njegovo mehkočutno srce. Videl sem, kako varno je pri dobrohotnem Žitniku shranjeno Krekovo dobro ime. Žitnik je govoril, kakor je mislil; in delal, kakor je govoril. Veroval je kakor otrok, vendar je bil poln modrosti.

»Navadno presojaajo ljudje na človeku najprej to, kar morajo sami vlačiti s seboj in kažejo na tuje napake, da bi tako zakrili svoje lastne...«

Tak je bil, kolikor se spominjam, Žitnikov sklep o Krekovi neprililni zadevi. V Žitnikovem dobrotnem srcu je bil bližnji zavarovan kakor na

maternem srcu, polnem ljubezni in zvestobe.

Kreku je bilo ob Žitnikovi smrti žal po njegovem srcu.

Mislil, da mu je prav Krek na željo Žitnikove sestre zložil na mrtvaško spominsko podobico sledeče štiri stihe:

To je spomin njegov za pozne čase:

Za druge živel, delal je — ne zase.

Zdaj pri Dobrote večne viru

počivaj v miru!

Poleti 1913 sem imel pri Sv. Duhu ob Bohinjskem jezeru zadnjikrat priliko, da sem gledal v ljubeznivi odsev njegovih oči. Stal sem namreč Žitniku nasproti, ko je sedel s tovariši za mizo pri taroku.

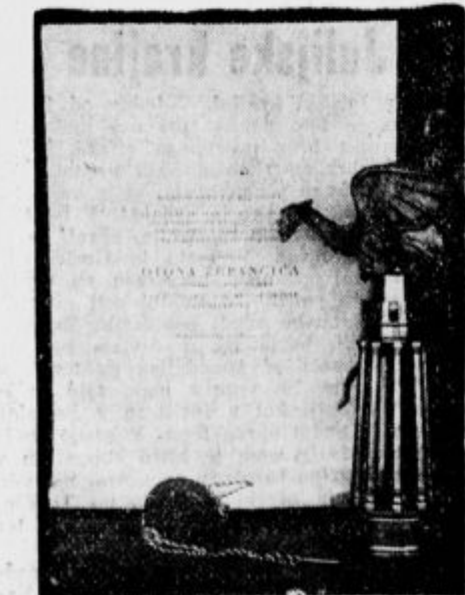
Seveda sem tudi tedaj iz njegovih ust slišal zamrzljivo »satan«, ko je prejel slabe karte; toda Žitnikov pogled je bil miren in nekam prijazno ožarjen. Te krotke in ljubeznive oči so se tako podale njegovi ponosni glavi v polnih sivih kodrih. Žitnikova dobrohotna dovornost je vedrila in razveseljevala celo omizje. Najvišji in najboljši tarok za vse je bil Žitnik sam.

Dobrotljivost je bila lepota Žitnikove duše, ki se je razodevala tudi v njegovem obrazu. Le pogledje njegovo podobno, kako je prijetna in priključiva. Ta lepota je rasla z Žitnikovimi leti, pa še bolj z njegovimi dobrimi deli.

Krek se mi je o Žitniku izrazil: »To je bil cel človek in cel kristjan.«

Žitnik je imel sicer ognjevitvo ime in besedo, v resnici pa je bil le ogenj, ki sveti in greje, nikoli ne oženi, ki peče in žge. Pri vsej svoji načelnosti je bil miroljuben, pri vsej ponositosti je bil ponižen, pri vsej samozvesti je bil poboren; v obraz je bil morda videti bladen in oblačen, v resnici pa je bil lepa podoba otrok božjih. In kako prav in primerno je bilo, da so ga 28. decembra pred 25. leti spremili in sprejeli prav Nedolžni otroci na pragu večnosti.

Ime podpisano naj zapišem le hvaležno za trdilo: eden izmed mnogih, ki jim je Žitnik do bro storil.



Diploma častnega meščanstva in častno darilo.

Zborovanje katoliških vzgojiteljev

Ljubljana, 27. decembra.

Franciškanska dvorana je bila danes popoldne nabito polna vzgojiteljev in vzgojiteljic Slomškove družba in Katehetsko društvo sta namreč priredili skupno zborovanje, ki je krasno uspelo. Tega zborovanja katoliških vzgojiteljev se je udeležilo okoli 1000 oseb. Med odličniki so se udeležili zborovanja škof. Gregorij Rožman, prosvetni načelnik banske uprave prof. dr. Sušnik, ki je zastopal tudi g. bana, referenta za ljudske šole prof. Jeglič, med tem ko se je drugi referent opravičil, predsednik Prosvetne zveze dr. Lukman, ga. banova dr. Naftalčič in ga. ministrica Sušnikova kot zastopnici katoliških mater, dalje štirje novi poslanci, to so prof. Dolencec, Theuerschuh, Rigler in dr. Lavrič. Zborovanje je začel predsednik g. nadzornik Štrkelj, ki je pozdravil vse navzoče, zlasti pa odličnike. Sledila so tri predavanja: predaval so: prof. dr. Josip Demšar o temi »Katehet in učitelj«, dalje dr. Vilko Brumen o temi »Obiski v angleških šolah« in ravnatelj Rudolf Pejak: »Skrbimo za ugled šole in učiteljskega«. Po predavanjih je sledila precej živahna debata o teh temah.

Pred zborovanjem je imelo katoliško učiteljsko službo božjo ob 9 v franciškanski cerkvi. Pri tej službi božji je učiteljski pevski zbor lepo prepeval božične pesmi.

Popoldne ob treh je bila v Rokodelskem domu skupna seja Slomškove družbe in Katehetskega društva.

Kino Kodeljevo tel. 41-64

Danes in jutri ob 8. uri po znižanih cenah:

Kapetan Molenar
(Harry Bauer)

Koledar

Sreda, 28. decembra: Nedolžni otroci. Kastor, mučenec.

Četrtek, 29. decembra: Tomaž, škof mučenec; David, kralj. Prvi krajec ob 19.07. Herschel napoveduje dež in aneg.

Novi grobovi

† Na Ljupoglavu je na sveti večer mirno v Gospodu zaspal gledan krščanski mož g. Nikolaj Vrbinc. Pokopali so ga včeraj popoldne.

† V Ljubljani je umrla ga. Nežica Ažman, soproga vrtnarja in upravitelja graščine barona Codelija. Pokopali so je včeraj popoldne na pokopališču v Štepanji vasi. — V splošni bolnišnici je umrla gospa Uršula Jakšič, soproga mestnega trošarskega nadpaznika. Pogreb bo danes ob 2 popoldne.

† Pri Sv. Juriju ob Pesnici so pokopali gospo Alojzijo Škerbinek, veleposetnico na Jurskem vrhu. Ranjka je bila daleč naokrog znana in priljubljena. Pogreb, ki je bil kljub slabemu vremenu veličasten, je vodil župnik preč. g. Kolarič iz Zg. Sv. Kungote, ob odprtem grobu se je od nje poslovil trgovec iz Maribora G. Gajšek, cerkveni pevski zbor pa ji je zapel lepe žalostinke.

Naj jim sveti večna luč! Zaljubljenim naše iskrene sožalje!

— Spomenik pesniku Petru Petroviču Njegošu bodo postavili v Belgradu. Pripravljali odbor za spomenik že par let zbira prispevke. Do sedaj je nabral že nekaj nad milijon dinarjev. V kratkem bodo razpisali natečaj za načrte spomenika. Ker bo to velik spomenik, se bo gotovo oglasilo veliko število kiparjev.

— Drago svatovanje. V Strančah pri Kratovu se je oženil sin bogatega kmeta Stojana Ilića. Oče je priredil ob tej priliki veliko svatovanje. Povabil je okrog 300 gostov, ki so jedli in pili kar tri dni. Pojedli so dva vola, 12 svinj in 18 ovac. Spili pa so 200 litrov žganja in 600 litrov vina. Poleg tega so imeli gostje na razpolago še cele skladownice pogač in drugih dobrot. Ilića je veljala ta velika gostija 25.000 din.

— Zdravje Vaših otrok zahteva čisto perilo! Čisto higijensko oprano pa je perilo s terpeninovim milom »OVEN«, ter je izdelek najstarejše tovarne mila Fock iz Kranja, ustanovljene L. 1772.

— Uboj na sveti dan. V stanovi Rudeš Jaruzi na Hrvaškem je že dalj časa vladalo sovraštvo med kmetom Ivanom Požgom in bratom Josipom in Tomažem Sanketom zaradi neke ženske. Na sveti dan zjutraj je Požgo blizu svoje hiše izvalil brata Sanketa in ju baje napadel s sekuro. Josip Sanket je pograbil vile in z njimi začel udrihati Požgo po glavi, hrbtu, nogah in rokah. Nazadnje mu je z vilami prodrl vrat. Požgo je obležal mrtel. Orožniki so zaprli oba brata Sanketa. Vsačani so silno ogorčeni zaradi zločina.

— Krvav pretep pred zagrebškim kolodvorom. Na sveti dan zjutraj okrog 6 se je odigral krvav pretep pred zagrebškim kolodvorom. Tam se je zbralo večje število oseb, ki so bile izgnane iz Zagreba, in pa precej potepuhov. Med njimi se je začel prepir in kmalu so se zablistali noži v rokah potepuhov, ki so začeli zabadati na vse strani. Cela četa policijskih stražnikov je morala nastopiti, da je ločila pretepače in najhujše aretirala. Po krašjem času je obležalo na »bojišču« več oseb, od katerih sta bila dva nevarno ranjena z nožem na glavi in rokah. Reševalno društvo je prepeljalo ranjene v bolnišnico, druge je pa policija aretirala in odpeljala v zapor.

— Pri zaprtju, motnjah v prebavi vzemite zjutraj na prazen želodec kozarec naravne »Franz-Josef« grenčice.

— Nasilnost hajduha Vojnovića. Miloš Vojnović je pred tremi leti ubil nekega kmeta, nato pa pobegnil v gore. Tri leta ni bilo nobenega glasu o njem in ljudje so že mislili, da ga ne bo nikdar več nazaj. Te dni se je pa nenadoma prikazal v hiši kmeta Sokovića, kjer je bila vsaka zabava. Zagrozil je, da bo ubil vsakega, ki bi klical na pomoč. Ljudje so bili silno prestrašeni, vendar so se po sili zabavali naprej. Naenkrat se je pa Vojnović sprl z nekim kmetom. Ko je dvignil puško, da bi ustrelil, je hišni gospodar Sokovič skočil nadenj, toda hajduk je potegnil nož in Sokoviču skoraj odrezal roko. Neki fant se je opogumil in skočil pred hišo ter začel klicati na pomoč. Hajduk pa je začel mahati z nožem vse vprek in je dva kmeta skoraj do smrti zaklal. Pred hišo je zabodel še nekega kmeta, ki je teklet proti njemu. Nato je šel pred hišo vsakega starešine in s puško petkrat ustrelil skozi okno v hišo. Strelji so zadeli gospodinja v prsi. Po teh grozodejstvih je hajduk pobegnil v gozd. Orožniki so ga zasledovali, pa jim je ušel.

— Da biste stalno zdravi, je potrebno, da redno pijete Radensko, ki deluje proti boleznim ledvic, srca, proči ramanom, sklerozo, sečni kislini in slično. Radenska vam ohrani zdravje in mladostno svežost.

NOVOLETNA ŠTEVILKA »SLOVENC«

BO IZSLA V VEČJEM OBSEGU
IN VEČJI NAKLADI

O GLASI

V TEJ ŠTEVILKI BODO IMELI

KAR NAJVEČJI USPEHI

davčne utajbe po čl. 152 zakona o neposrednih davkih. Vsi delodajalci se opozarjajo tudi na določila zakona o davku na sence (Služb. list 27-4 iz 1931 od 15. 1. 1931). Podrobnejša določila glede zavezaniosti temu davku, iznosa davka in oprostitve so razvidna iz razglasa na uradni deski davčne uprave in mestnega načelnika.

1. Dražba za dobavo litoželeznih izdelkov za cestne kanale, ki jo je razpisalo mestno poglavarstvo v Ljubljani, do zneska 150.000 din, bo zopet razpisana v »Službenem listu« 28 t. m.

Izšla je

PROZA OTONA ŽUPANČIČA
(IV. zvezek Del Otona Župančiča)
PRI AKADEMSKI ZALOŽBI, LJUBLJANA
Šelenburgova 4 (Palača Croatia), dvorišče.

Gledališče

Drama: Sreda, 28. dec.: »Dobruža«. Red Sreda. — Četrtek, 29. dec.: »Potopljeni sveti«. Red Četrtek. — Petek, 30. dec.: zaprto. — Sobota, 31. dec.: ob 21: »Trideset sekund ljubezni«. Izven. Znižane cene. — Nedelja, 1. jan., ob 15: »Pikica in Tonček«. Izven. Mladinska predstava. — Ponedeljek, 2. jan.: zaprto. — Opera: Sreda, 28. dec.: »Boheme«. Goštuje ga. Zlata Gjurgjenac. Red B. — Četrtek, 29. dec.: »Frasquita«. Premierski abonma. — Petek, 30. dec.: »Giconda«. Red A. Sobota, 31. dec.: ob 21: »Roxi«. Izven. Znižane cene. — Nedelja, 1. jan., ob 15: »Ero z onega sveta«. Izven. Znižane cene. — Ob 20: »Frasquita«. Izven.

Prireditve in zabave

Svetopisemski večer bo drevi ob 8 v franciškanski dvorani.

Ljubljana 1610, zgodovinsko dramo iz burnih dni naše stare Ljubljane bodo Vel. Križari ponovno igrali na Novo leto ob petih popoldne v franciškanski dvorani. Opozarjamo cenjeno občinstvo, da stopnice nabavi že v predprodaji (Pax et bonum).

Predavanja

Bežigrad. Prosvetno društvo ima svoj V. prosvetni večer v četrtek, dne 29. decembra 1938, ob 8 zvečer v društveni dvorani pri Sv. Križu. Na sporedu je predavanje g. ravnatelja V. Zofa s skioptičnimi slikami: »Slovenski narodni običaji«.

Prof. Janko Mlakar bo imel skioptično predavanje »O Dolomitih« ob 8 na VI. prosvetnem ve.

Gledališče

Sreda, 28. decembra: Zaprto.
Četrtek, 29. decembra: Ob 20. »Kralj na Betajnovcu«. Red B.

Celje

e Lepšega božičnega razpoloženja in lepšega božičnega vremena, kot je bilo letos, bi si le težko želeli. Vsa bela narava in v toplem obsevu sončnih žarkov se iskreče je vabila smučarje in prijatelje zimskega športa, ki so seveda to priliko prav temeljito izrabili. Kljub velikemu številu smučarjev in smučark, pa celjska bolnišnica doslej nima niti enega slučaja smučarske nesreče. — Po dveh razmeroma toplih dneh pa nas je včeraj presenetila skoro sibirski zima. Toplomer je padel na 19, ponekod 22 in celo 23 stopinj pod ničlo. Kdor ni imel nujnega opravka v mestu, se je zvesto držal toplega domačega ognjišča. S sočutjem pa moramo pomisliti na reveže, ki nimajo kuriva, da bi si ogreli ledenomrzlo podstrešno ali podkletno sobico, nimajo morda niti strehe, že manj tople obleke. Kako bridko in težko občutijo vso ostrino mraza šele oni, in kako zelo si žele dobrega ogreti si otrple ude in premrzle ude in vsaj za trenutke posedeti v blagodejni toplini ob zakurjeni peči.

e Kraljevska banska uprava dravske banovine bo v letu 1939 oddajala valilna jarka štajerske kokeši. Da bi se ta odlična pasma čim bolj razširila, se vabijo kmetovalci, da jarka naroče v čim večjem številu. Naročila sprejema mestno poglavarstvo soba šte. 47 do 25. januarja 1939, kjer se bodo dajala tudi vsa potrebna pojasnila. Cena je 1 din za komad.

e V celjski bolnišnici je umrl 59letni dninar Zupanc Jožef iz Dramelj pri Celju. Naj počiva v miru!

e S kropom se je polila po glavi in levi strani telesa 7 letna hčerka delavca iz Pečovnika Sajo-vic Amalija.

e Uradni dan Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani za Celje in celjsko okolico bo v torek, dne 3. jan. 1939 od 8—12 popoldne v posvetovalnici Združenja trgovcev za mesto Celje, Razlagova ulica 8, pritičje, levo.

Iz Julijske krajine

Vreme v Julijski krajini. V tednu od 11. do 18. decembra je bilo posved pri nas mokrotno, neprijetno vreme brez posebnega mraza. V soboto 17. decembra je v notranjskih predelih začel naraščati mraz in pihati burja, ki je kaj kmalu prilomastila na Goriško in Tržaško. V nedeljo, 18. decembra, se je nebo razjasnilo, hkrati je pa pritislil občuten mraz. V Trstu in Gorici smo imeli 6—7 stopinj pod ničlo, na Krasu, na Vipavskem in v gorah pa 13—16 stopinj pod ničlo. V ponedeljek se je nebo zopet pooblačilo, mraz je nekoliko popustil, burja pa je divjala po mili volji naprej. V noči od ponedeljka na torek je začelo snežiti. Sneg je vrgo z juga, zato ga je bilo več v Furlaniji kot v Idriji in v Postojni. V Gorici ga je padlo okrog 6 cm. V sredo se je začelo vreme južiti, sneg je hitro kopnel in v četrtek ga ni bilo po ravninah že skoraj nič več. Pač pa je medtem precej zasnežilo po Tolminskem in Trnovski planoti proti Črnemu vrhu ter ponekod začasno ustavilo promet.

Nov grob v Španiji. Na španskem bojišču je podlegel težki pljučnici Stanko Suligoj iz Kala nad Kanalom. Ranjki se je že dolgo boril v Španiji na Francovi strani in je, kakor pišejo italijanski listi, bil vnet vojščak. N. p. m.l.

Doslej vse predstave razprodane! Občinstvo je navdušilo veličastni glasbeni velefilm
KINO MATICA Telefon 21-24

Pesem o zlatem zapadu

Dva imena, ki povzeta vse:
Jeanette MacDonald in Nelson Eddy
Danes ob 16., 19. in 21. uri!

Osebnosti

— Poroka. Na sv. Stefana dan se je poročil na Ptujski gori g. Polde Gorjanc iz Ljubljane, profesor na gimnaziji v Ptuj, z gđ. Anico Zupančičovo iz ugledne ptujske slovenske rodbine. Novorojenčema želimo vso srečo in obilno božjega blagoslova!

— Na Stefanovo se je poročila v Mokronogu gđ. Anica Deu, iz ugledne Deuove rodbine v Mokronogu, z g. Franjom Beziakom, artiljerijskim poročnikom. Bilo srečno.

— Poročil se je g. Zoran Ražem iz Ljubljane z gđ. Milko Živec iz Skopeja na Krasu. Bilo srečno!

— Odvetniški izpit. Pri apelacijskem sodišču v Ljubljani je opravil odvetniški izpit g. Peterlin Stanko, notarski pripravnik pri dr. Maksu Peterlinu, javnem notarju v Dolnji Lendavi. Cestitamo! — Is vojaške službe. Imenovan je za lekarniškega poročnika rezervni lekarniški podporočnik mr. Cmite Vitale; upokojeni so kapetan korvete Oskar Jeglič, nižji vojni uradnik I. razr. ekonomske stroke Anton Vučkovečki, peh. narednik Ivan Perošič in narednik vodnik I. razr. Alojzij Verstovšek, in prevedena sta v sanitetno stroko — lekarniška skupina — podporočnika dr. Karlo Šmid in dr. Otmar Potrč.

Slovenske gospodinje

perejo s slovenskimi izdelki. Uporabljajo

PERION

ki je odličen in res lepo opere.

— Radiofonska oddaja postaja opozarja svoje naročnike in Slovence v tujini na novoletno oddajo za izseljence, ki bo v nedeljo, 1. januarja od 22. do 23. ure.

— Ravnateljstvo drž. klasične gimnazije v Ljubljani sporoča svojim učencem, da se bo pričel redni pouk po božičnih počitnicah v torek 10. januarja 1939.

— V počastitev spomina svojega prvega šolskega upravitelja, blagopokojnega g. Fr. Jereba je darovala Zavodu za alepo deco v Kočevju gospa Angela Nardin iz Ljubljane 100 din. lekrena hvala! — Atvobus Ljubljana—Kamnik—Gornji grad — Ljubno zaradi snežnih zametov ne obratuje do nadaljnjega.

Ljubljana

1 Ravnateljstvo šole Glasbene Matice opozarja starše in gojence, da je na šoli Glasbene Matice redni pouk od dne 3. januarja 1939 dalje ob običajnem dnevnem času.

1 Nemci, Italijani, inozemci in Ljubljanci za mestne reveže. Nemško pomočno društvo — Deutscher Hilfsverein je mestnemu poglavarstvu nakazalo 2000 din in, kakor vsako leto, je Italijanski podporno društvo tudi letos poslalo 1500 din pomožni akciji, prav tako pa je neimenovano zastopstvo neke ameriške trdnice poslalo 500 din za mestne reveže. S svojimi velikodušnimi božičnimi darili so meščani tujih narodnosti in držav dali najlepšo pobudo domačinom pri podpiranju revnih ljubljanskih občanov. Z veseljem ugotavljamo, da dobri zgledi tudi v Ljubljani v resnici vlečejo, da danes zopet lahko objavimo več dobrotnikov naših siromakov. S posredovanjem člana mestnega sveta g. Josipa Bahoveca je mestni socialni urad dobil darilo 500 din in 1000 din od dveh neimenovanih tveč, a znana trdnica, Julia Meinel je poslala za božično najrevnejšim v stari cukrarni 10 kg testenin, 20 kg riža, 2 kg kave in 5 kg sladkorja, veletrgovec g. Karel Prelog pa je za božično daroval najrevnejšim 144 parov toplih rokavic in 100 robcov. Dobrosrčnim darovalcem izreka mestno poglavarstvo najtoplejšo zahvalo s prepričanjem, da se število dobrotnikov naših revežev še prav znatno pomnoži, hkrati pa vso našo dobrosrčno javnost opozarja, naj beračem več ne daje milodarov, temveč jih brez izjeme odpravlja v storo cukrarno, kjer reveži dobe hrano brezplačno.

1 Za mestne reveže je darovala »Indus«, družba z o. z., Ljubljana, Sv. Petra cesta 72, 500 din; za mestno socialno akcijo pa je poslala Jugoslovanska Siemens d. d., Ljubljana, Tyrševa 1b-II, 3000 din. Socialno deložima družbama se mestno poglavarstvo najlepše zahvaljuje z željo, naj bi ju posnemala tudi druga podjetja.

1 Vsi delodajalci, ki plačujejo uslužbenski davek v davčnih znakah, se vabijo, da po določitih razpisih Ministrstva financ z dne 10. 9. 1929 št. 83390 predložijo tekom januarja 1939 pristojni davčni upravi v pregled knjižice uslužbenskega davka za leto 1938. Če ne predložijo knjižice, se bo proti njim postopalo po čl. 139 odn. v primeru

Čuvarji Indije

SHIRLEY TEMPLE, Vsa Ljubljana kot angel miru in sprave
v prekrasem filmu herojstva in požrtvovalnosti indijske brigade
Kino Sloga Telefon 27 30 Ob 16., 19. in 21. uri

Niti »Maskarada«, »Epizoda«, »Žetev«, in »Tako je končala ljubezen« niso občinstva tako navdušile kot zadnji filmski umotvor
Zrcalo življenja KINO UNION

Danle Wessely-Jeve

Predstave ob 16., 19. in 21. uri

Ne zamudite tega sporeda! Telefon 22-21